

Guia per a l'elaboració de plans locals d'infància i adolescència (PLIA)

Coordinació i direcció tècnica

Àrea de Sostenibilitat Social, Cicle de Vida i Comunitat de la Diputació de Barcelona

Col·laboració

Xarxa Consultors

Paola Bernal i Sílvia Casanovas (UNICEF Espanya) i Roger Garcia (UNICEF Comitè Catalunya)

© Diputació de Barcelona

© Textos: Elisa Stinus i Laia Pineda, Institut Infància i Adolescència de Barcelona - Institut Metròpoli

Edició i coordinació: Subdirecció d'Imatge Corporativa i Promoció Institucional de la Diputació de Barcelona

Índex

1. Presentació institucional	5
1.1. Objectiu de la guia	6
2. Marc conceptual	8
2.1. La nova concepció social de la infància, precursora de la perspectiva de drets	8
2.2. La Convenció sobre els Drets de l'Infant, el pas decisiu en el reconeixement social dels infants	10
2.3. Les administracions públiques, garants de l'exercici dels drets de l'infant	12
2.4. La llei catalana dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència	15
2.5. Les polítiques d'infància i adolescència: transversalitat i multiplicitat d'actors	17
2.6. Com es concreten les taules locals d'infància i adolescència	19
2.7. Què hem après de la pandèmia de la COVID-19 i el camí indefugible cap a la governança complexa?	21
2.8. Les millors respostes per a la infància i l'adolescència, vetllant pel seu context familiar	24
2.9. Els principals reptes que han d'abordar les polítiques d'infància i adolescència	26

3. Viatge per elaborar el Pla local d'infància i adolescència (PLIA)	32
3.1. Un viatge amb 4 etapes i 20 passos	32
3.2. Etapa 1: la preparació	33
3.3. Etapa 2: la descoberta	43
3.4. Etapa 3: el camí	51
3.5. Etapa 4: el retorn	57
4. L'abordatge dels drets i el disseny d'indicadors, reptes i actuacions	63
4.1. Aspectes de la proposta que cal tenir en compte	63
4.2. Proposta inspiradora per als municipis	65
Annex	73
Bibliografia	75

1. Presentació institucional

El plans locals d'infància i adolescència són una eina dels municipis i ens locals per promoure polítiques públiques amb perspectiva de cicle de vida, considerant els drets de la infància i l'adolescència com un repte de municipi o territori a assolir.

Treballar amb perspectiva de cicle de vida i incorporar la mirada de la infància i l'especificitat de l'adolescència en les polítiques locals és un repte encara més gran en un context social ple de desafiaments com l'elevada pobresa infantil, la transformació digital, el creixement de la diversitat cultural, les transformacions familiars, la crisi climàtica, o la crisi emocional.

Per això, des de l'Àrea de Sostenibilitat Social, Cicle de Vida i Comunitat s'aposta per acompanyar els municipis en la promoció social de la infància i l'adolescència, la millora en l'atenció al benestar emocional i a les cures, la prevenció, la detecció i l'atenció a situacions de risc i a addiccions, i la garantia dels drets d'aquest grup d'edat, atenent a la seva diversitat i singularitat, i alhora acompanyant les famílies.

Com a part d'aquestes polítiques facilitem suport als municipis en l'impuls de plans locals d'infància i adolescència (PLIA) amb l'objectiu de contribuir a la millora de les vides i els drets de la infància i l'adolescència dels municipis, des de la referència de la Convenció sobre els Drets de l'Infant i dels Objectius de Desenvolupament Sostenible de les Nacions Unides, així com en el marc de la legislació que en el nostre context permet fer efectiu el reconeixement de drets.

Aquesta guia pretén, doncs, esdevenir un model per inspirar i orientar en l'elaboració d'aquests plans i, per tant, ajudar a aterrar localment la garantia de drets i la mirada de cicle de vida en els primers períodes vitals.

Espero que el document sigui útil per millorar les polítiques locals i posicionar la infància i l'adolescència com a etapes vitals per a la sostenibilitat social present i futura.

Alba Barnusell Ortuño

Presidenta de l'Àrea de Sostenibilitat Social, Cicle de Vida i Comunitat

1.1. Objectiu de la guia

Aquesta guia es dirigeix als responsables tècnics i polítics dels municipis de la província de Barcelona que volen elaborar un Pla local d'infància i adolescència (PLIA) amb l'objectiu de contribuir a la millora de les vides i els drets de la infància i l'adolescència dels seus municipis. Un PLIA ha d'estar impregnat per la perspectiva de la Convenció sobre els Drets de l'Infant de les Nacions Unides i tenir-la com a referència, amb la suficient adaptabilitat a la realitat de cada municipi i als reptes de cada moment en l'àmbit de la infància i l'adolescència.

En primer lloc, la guia es dota d'un marc conceptual i jurídic sobre la nova concepció social de la infància i l'adolescència, la Convenció sobre els Drets de l'Infant de les Nacions Unides de l'any 1989 (CDI en endavant) ratificada per l'Estat espanyol —i que per tant forma part del marc jurídic intern—, la Llei catalana dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència (LDOIA, 2010), la recomanació europea d'invertir en infància (Comissió Europea, 2013), l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible (United Nations, 2015), la Llei orgànica de protecció integral a la infància i l'adolescència davant de la violència (LOPIVI, 2021), el Pla d'Acció per a la Implementació de la Garantia Infantil Europea (Gobierno de España, 2022), i els aspectes clau que cal tenir en compte en l'elaboració de les polítiques, tant a nivell de les formes com dels continguts.

En segon lloc, per elaborar el Pla local d'infància i adolescència es proposa un viatge basat en quatre etapes (preparació, descoberta, camí i retorn) i vint passos, per ajudar els municipis a tenir en compte tots els aspectes que faciliten l'elaboració d'un PLIA capaç de millorar les vides i els drets de la infància i l'adolescència i que sigui sostenible en el temps.

En tercer lloc, es presenta una proposta de drets, indicadors, reptes i actuacions que té l'objectiu d'inspirar els municipis, ja que una diagnosi municipal de la infància i l'adolescència (vinculada als cinc objectius marc de la iniciativa Ciutats Amigues de la Infància, que sintetitzen els drets de la CDI¹ enllaçant-los amb els ODS) feta amb una bona estructura conduirà, sens dubte, a una planificació ambiciosa d'actuacions que doni resposta de manera integral a les diferents necessitats i diversitat d'àmbits clau de les vides dels infants i adolescents, i en concordança amb els reptes emergents de la societat actual.

1. <https://ciudadesamigas.org/reconocimiento-ciudades-amigas-de-la-infancia/>.

Quin és el marc conceptual que cal tenir en compte?

Quins passos s'han de fer per elaborar un PLIA?

Quins indicadors clau, vinculats als drets de la infància i l'adolescència, cal incorporar?

Quines actuacions poden resultar inspiradores per als municipis i donar resposta als reptes emergents en la infància i l'adolescència?

2. Marc conceptual

2.1. La nova concepció social de la infància, precursora de la perspectiva de drets

La infància és una etapa vital reconeguda en totes les cultures contemporànies. Tanmateix, el seu significat social i la seva extensió temporal han variat enormement en funció de cada moment històric i en cada context geogràfic i cultural. Un element comú a totes les infàncies, tant històricament com culturalment, és la seva dependència del col·lectiu adult. La dependència és clara i inqüestionable: naixem en un estadi de desenvolupament en què necessitem la cura adulta sense la qual, com a espècie, no podríem sobreviure. Durant les primeres etapes de la vida es requereix encara un desenvolupament físic, cognitiu i emocional. Aquesta gran dependència en néixer ha conformat una concepció social de la infància segons la qual l'individu no està complet fins arribar a la majoria d'edat (una majoria d'edat que oscil·la entre els 16 i els 21 anys i que a Espanya se situa als 18). Amb la majoria d'edat s'estableix la plena capacitat jurídica de la persona i, socialment, s'entén que l'individu ha adquirit una maduresa intel·lectual i física suficient per tenir una voluntat vàlida (abans, però, l'ordenament jurídic reconeix la capacitat dels nois i noies, per exemple, de poder treballar).

La concepció social de la immaduresa de l'infant ha tingut, i segueix tenint, conseqüències perjudicials per a la valoració de la infància en tota la seva especificitat i potencial.

Encara avui arrosseguem una concepció massa estesa dels infants i adolescents com a «ciutadans del futur» que limita la seva participació plena ens els assumptes que els afecten.

La concepció social de la immaduresa de l'infant ha tingut, i segueix tenint, conseqüències perjudicials per a la valoració de la infància en tota la seva especificitat i potencial, i contradiu l'evidència que s'ha posat de relleu des de la neurobiologia, segons la qual els éssers humans aprenen, s'adapten, canvien i es fan a ells mateixos al llarg de tota la vida, i no tan sols durant el temps que transcorre entre el naixement i l'adulthood (Gaitán, 2006a; Bueno, 2020). La vulnerabilitat i la interdependència també estan presents en totes les etapes vitals i no solament en els seus extrems (infància i vellesa). La vulnerabilitat, tal com qüestionen diversos autors, no és una característica específica de la infància, sinó que ho és de tots els grups socials i està present en les diferents etapes de

vida (Funes, 2016; Del Moral-Espín *et al.*, 2017). I el fet de considerar la infància com un període de maduresa intel·lectual i física insuficient ha legitimat (i ho fa encara) invalidar les seves voluntats i no tenir-la en compte (tant socialment com legalment).

Autors com Jens Qvortrup, Cris Jenks, William Corsaro o Helmut Wintersberger (2006) van ser pioners a qüestionar al llarg dels anys vuitanta aquesta visió autocèntrica dominant, amb uns estudis que van ser reunits posteriorment en el que s'ha denominat la «nova sociologia de la infància» o els «nous estudis sobre infàncies» (també Childhood Studies). Amb només trenta anys d'història, la nova sociologia de la infància, un camp d'estudi emergent dins de la sociologia però en el qual més endavant es van incorporar altres disciplines (antropologia, psicologia, educació, treball social, història o geografia, entre d'altres), va aconseguir desplegar una intensa activitat investigadora de reflexió teòrica i interdisciplinària, des de la qual es van qüestionar els arguments habituals de les ciències socials sobre la vida i el comportament dels infants, així com els mètodes aplicats en els estudis sobre la infància (Gaitán, 2006a).

Les noves visions sobre el tema van tenir el seu corollari en els processos d'investigació, reconeixent nens i nenes com a informants legítims i incorporant les visions de nens i nenes als treballs d'investigació. Aquest nou corrent d'estudis transformava la mirada cap als infants reconeixent-los subjectes capaços i components essencials de la societat, dels quals no se'n pot invalidar la voluntat sinó que, al contrari, es reclama que es tingui en compte amb el mateix valor que les voluntats adultes. La nova sociologia de la infància va trencar amb una tradició sociològica centrada en els processos de socialització «unidireccionals» de nens i nenes, en els quals la família i l'escola són les principals institucions encarregades del procés socialitzador. Des d'aquesta perspectiva, els principals problemes socials en la infància se centaven en les desviacions que es poguessin produir en les pautes marcades o en els resultats esperats del procés socialitzador (Gaitán, 2006a).

El gran canvi que suposa la mirada de la nova sociologia de la infància és que se centra en nens i nenes com a individus complets i els converteix en subjectes dignes d'estudi i en el focus principal d'interès dels nous estudis de la infància. Des d'aquesta perspectiva, la infància cobra interès *per se* i deixa de ser entesa com una etapa de «tràmit» cap a l'adultesa. Els infants són valorats pel que són en cada etapa del seu desenvolupament i no pel que arribaran a ser. Els nens, les nenes i els i les adolescents són considerats vertaders actors socials amb necessitats, perspectives i aspiracions pròpies. Els infants són socialitzats però també ens socialitzen, ja no es pot entendre com un procés unidireccional sinó multidireccional.

El gran canvi que suposa la mirada de la nova sociologia de la infància és que se centra en nens i nenes com a individus complets i els converteix en subjectes dignes d'estudi i en el focus principal d'interès dels nous estudis de la infància.

Per primera vegada els infants són reconeguts com a ciutadans de present amb capacitat de participar i formar part de les decisions que els afecten.

Assumint l'existència de la infància com a grup social, es fa evident que sense ella s'estaria observant només una part del conjunt i estaríem descrivint una realitat social incompleta, que ignora les relacions de poder i intercanvi que es produeixen entre el grup conformat pels infants i adolescents i la resta de grups socials, que n'ignora els conflictes d'interès i la distribució diferenciada de recursos socials. Per això, des d'aquesta nova mirada de la infància, es comprèn que si no s'investiga sobre la vida dels infants, no és possible comprendre la societat en conjunt. La culminació d'aquest nou corrent de pensament la trobem l'any 1989 amb l'aprovació de la CDI i la seva extensa ratificació per quasi tots els països del món (és, encara avui, el tractat internacional més ratificat de la història).

2.2. La Convenció sobre els Drets de l'Infant, el pas decisiu en el reconeixement social dels infants

La CDI representa, sens dubte, el pas decisiu vers aquesta nova concepció de la infància. Es deixa enrere la concepció de la infantesa com a objecte de protecció (basada en la concepció de l'infant com a ésser immadur i vulnerable) i sense cap rol en la presa de decisions sobre la seva pròpia vida, i se'l reconeix com a subjecte de dret assenyalant l'obligatorietat (per part dels adults i dels estats) a tenir en compte les seves opinions en tots els assumptes que els afecten (article 12) i, fins i tot, el seu interès superior (article 3) en cas d'un conflicte amb interessos adults.

La Convenció sobre els Drets de l'Infant de les Nacions Unides reconeix nens i nenes com a subjectes de ple dret i assenjala l'obligatorietat de tenir en compte les seves opinions en tots els assumptes que els afecten.

La *Convenció sobre els Drets de l'Infant*, adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 20 de novembre de 1989, és la normativa de referència pel que fa a la infància i l'adolescència, i entén per infant «tot ésser humà menor de 18 anys, tret que en virtut de la llei que li sigui aplicable hagi assolit la majoria d'edat abans» (en el cas d'Espanya, la Constitució de 1978 estableix la majoria d'edat als 18 anys). És una norma jurídica vinculant, la qual cosa significa que, a més de reconèixer els drets de la infància i l'adolescència, obliga els estats, per tant a totes les administracions, també la local, a assumir la responsabilitat de garantir l'efectivitat dels drets humans de totes les persones menors de 18 anys. L'Estat espanyol la va ratificar el 30 de novembre de 1990 i va entrar en vigor al nostre ordenament jurídic el 5 de gener de 1991. La CDI recull els drets humans bàsics i específics de tots els infants i adolescents.

La CDI es compon de 54 articles que defineixen els drets humans de què gaudeixen els infants i adolescents arreu. A manera de resum i per facilitar-ne la divulgació, els drets reconeguts en la CDI han estat classificats en tres tipus (o tres «P»): els drets de provisió, els drets de protecció i els drets de participació (Gaitán, 2018). Els drets de provisió es refereixen al dret de

posseir, rebre o tenir accés a determinats recursos o serveis, per exemple atenció sanitària o educació de qualitat. Els drets de protecció agrupen el dret a rebre cura parental i professional, i la preservació de l'infant d'actes i pràctiques abusives. Els drets de participació expressen el dret a fer coses, a expressar-se per si mateixos i tenir veu, individualment i col·lectivament. Aquests darrers, els drets de participació, són els més nous i alhora els menys desenvolupats en la pràctica. En aquest sentit, la diferència més important que la Convenció introdueix (respecte a declaracions anteriors que la van precedir) és la consideració de les persones menors d'edat com a «subjectes» de drets i ja no com a simples «objectes» de protecció.

Tots aquests drets s'articulen al voltant de quatre principis fonamentals que regeixen la CDI. En formen el nucli i, a banda que són drets, constitueixen la base per a l'aplicació de tots i cadascun dels drets i la síntesi de la nova perspectiva i actitud envers la infància:

- El principi de no discriminació (recollit en l'article 2), que fa referència a l'obligatorietat de respectar els drets de tots els infants sense discriminació de cap mena, és a dir amb independència de la raça, el color, el sexe, l'idioma, la religió, l'opinió política o d'altra mena, l'origen nacional, ètnic o social, la propietat, la discapacitat de l'infant o dels pares o tutors legals, el naixement o de qualsevol altra mena.

El principi de no discriminació, el principi de l'interès superior de l'infant, el principi del dret inherent a la vida, la supervivència i el màxim desenvolupament, i el principi de respecte per les opinions de nens i nenes, regeixen la Convenció sobre els Drets de l'Infant. Tots ells han de ser observats pels estats, que n'han de garantir l'exercici progressiu.

- El principi de l'interès superior de l'infant (recollit en l'article 3) esmenta que totes les accions que concerneixen l'infant han de tenir en compte el seu interès superior. Això implica que qualsevol decisió, llei o política que pugui afectar un infant ha de tenir en compte què és el millor en el seu cas, o en el cas dels infants en el seu conjunt. Això inclou les accions preses per l'Estat, per les autoritats i per qualsevol actor privat. Per aquesta raó és clau desenvolupar procediments que garanteixin que els governs i els òrgans que prenen decisions considerin l'interès superior de l'infant abans d'adoptar actuacions que els afectin.
- El principi del dret inherent a la vida, la supervivència i el màxim desenvolupament (recollit en l'article 6), que especifica que els infants tenen dret a la vida i a un ple desenvolupament. El govern ha de garantir tant com es pugui el seu dret a la supervivència i al desenvolupament saludable, i establir que a tot infant se li permeti desenvolupar plenament el seu potencial.
- El principi de respecte per les opinions de l'infant (recollit en l'article 12), que afirma que els infants tenen dret a expressar les seves opinions i que els governs garanteixen que les opinions de nens i nenes siguin escoltades i considerades en tots els assumptes que afectin les seves vides. S'ha de permetre que els infants de qualsevol edat

expressin les seves idees, d'acord amb l'edat i la maduresa. Se n'ha de promoure la participació en la presa de decisions en tots els àmbits en què l'infant interactua: familiars, a l'escola, al barri, a la comunitat, etc. I per poder estar en capacitat de prendre decisions, els infants tenen dret a disposar d'informació rellevant presentada de manera comprensible.

Cal tenir en compte que, com tots els drets humans de qualsevol carta o convenció, els drets de l'infant són indivisibles, interdependents, interrelacionats, inalienables i universals (United Nations, 2012).

Característiques dels drets dels infants (i de tot els drets humans)

Indivisibles	Interdependents	Interrelacionats	Inalienables	Universals
Significa que tots (siguin de protecció, socials o de participació) són igualment importants i el gaudi de qualsevol dels drets no pot anar a expenses d'un altre.	Implica que del grau de realització d'un dret en depenen els altres.	Ens indica que l'exercici d'un dret és funcional a l'exercici dels altres.	Significa que són inherents a les persones i no es poden desvincular de l'individu o de grups.	Indica que són per a qualsevol ésser humà del món, amb independència del sistema polític, social o cultural de què formi part.

Font: United Nations. Office of the High Commissioner of Human Rights (OHCHR).

2.3. Les administracions públiques, garants de l'exercici dels drets de l'infant

La Convenció obliga a totes les administracions, en qualsevol àmbit, a donar-hi compliment (article 4). Això significa que les administracions locals, juntament amb la resta d'administracions supralocals, són corresponsables de protegir i promoure els drets de tots els infants i adolescents.

Les administracions locals són corresponsables de garantir l'exercici progressiu dels drets de tots els infants i els adolescents: el dret a ser valorat, respectat i tractat de manera justa, el dret a ser escoltat, el dret als serveis essencials, el dret a viure en entorns segurs i nets, i el dret a ser infant.

Promoure els drets humans significa que es té l'obligació de fer que es coneguin; respectar, significa que s'està obligat a no violar-los; protegir, que s'està obligat a evitar que altres els violin; i garantir significa materialitzar-los.

En aquesta línia, la Iniciativa *Ciutats Amigues de la Infància* té com a objectiu promoure, juntament amb els ens locals, que el benestar de la infància i la participació infantil i adolescent estiguin en el nucli de les polítiques locals, amb la finalitat que nens, nenes i adolescents puguin exercir els seus drets i assolir el ple desenvolupament. Una Ciutat Amiga de la Infància és una ciutat, un poble, una comunitat o qualsevol sistema de govern local compromès amb el compliment dels drets de la infància tal com s'articulen

en la CDI. Aquesta iniciativa és liderada per UNICEF Espanya des de l'any 2002, en aliança amb el Ministeri de Drets Socials i Agenda 2030, la Federació Espanyola de Municipis i Províncies, i l'Institut Universitari de Necessitats i Drets de la Infància i l'Adolescència.

Els estats que han ratificat la CDI, com l'espanyol, han d'implementar totes les mesures administratives, legislatives i d'altra índole per assegurar-ne el seu compliment. Per tant, cada regió, comunitat i municipi té el seu propi rol en la tasca de garantir la CDI. El Comitè dels Drets de l'Infant, l'òrgan encarregat de garantir aquest compliment, adreça les seves recomanacions i mesures concretes no només als estats, sinó també als ens de l'àmbit local. Els ens locals són, de fet, crucials en aquesta tasca gràcies a la seva situació de proximitat amb la ciutadania i la infància. En aquest sentit, en totes les Observacions generals apareix l'àmbit municipal o local apuntant, per part del Comitè, el rol clau dels municipis en la prevenció. Per altra banda, un dels compromisos que adquireixen els estats que ratifiquen la Convenció és sotmetre's a exàmens periòdics, realitzats pel Comitè, que serveixen per valorar el progrés que cada país va assolint en la implementació de la CDI i dels seus protocols facultatius.

Els desafiaments a què han de fer front la infància i l'adolescència canvien amb el temps. Fa dècades era impensable prestar atenció a aspectes com la violència digital o el canvi climàtic. Per això la Convenció és un document viu que s'adapta al context i a la necessitat d'abordar nous aspectes de creixent preocupació, i ha de ser objecte de supervisió constant. I ho fa a través del que en diem *Observacions generals*: documents que el Comitè dels Drets de l'Infant elabora per ajudar a interpretar i aplicar els drets de l'infant segons la Convenció (i que tota Ciutat Amiga de la Infància ha de conèixer). Obtenir el reconeixement com a Ciutat Amiga de la Infància implica haver posat en marxa un seguit d'estratègies i mecanismes per aplicar la Convenció sobre els Drets de l'Infant en l'àmbit local, com es recull en l'*Observació general núm. 5 (2003) del Comitè dels Drets de l'Infant*. És a dir: conèixer, amb dades, la situació de la infància i l'adolescència de la localitat, tenir espais d'escolta directa dels infants, i dissenyar el camí que portarà cap a la transformació d'aquesta situació trobada comptant amb una política pública, és a dir un pla local d'infància i adolescència dotat d'un pressupost.

Amb aquest enfocament local, UNICEF assenyala cinc objectius de drets com a punts indefugibles que les ciutats amigues de la infància haurien d'incorporar (UNICEF Espanya, 2018 i 2022a) per fer efectiu el marc de la Convenció i els *Objectius de Desenvolupament Sostenible* (ODS, 2015) de les Nacions Unides (17 objectius de caràcter ambiental, social i econòmic que guien la implementació de l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible). Addicionalment, els ens locals han de complir els tres criteris mínims de la Iniciativa Ciutats Amigues de la Infància: tenir resultats demostrables en la defensa dels drets de la infància; haver assolit la participació significativa i inclusiva de la infància i que nens, nenes i adolescents sentin que se'ls ha tingut en compte en les qüestions que els afecten, com també demostrar la seva dedicació per eliminar qualsevol mena de discriminació contra la infància i l'adolescència en les polítiques i les accions del govern local.

Objectius marc de drets de les Ciutats Amigues de la Infància

1. El dret a ser valorat, respectat i tractat de manera justa

Ser valorats, respectats i tractats de manera justa (no discriminació)

Característiques de les Ciutats Amigues de la Infància	Convenció sobre els Drets de l'Infant	Objectius de Desenvolupament Sostenible
<ul style="list-style-type: none"> • Voluntat de donar a conèixer els drets de la infància i la Convenció sobre els Drets de l'Infant. • Desenvolupament de polítiques i planificació contra la desigualtat: discapacitat, gènere, etc. • Comunitats inclusives i protectores, amb atenció a col·lectius en situació vulnerable. 	<ul style="list-style-type: none"> • Art. 2: dret a la no discriminació. • Art.16: dret a la intimitat. • Art. 23: drets dels infants amb discapacitat. • Art. 30: drets dels infants de comunitats minoritàries i indígenes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Objectiu 5: Igualtat de gènere. • Objectiu 10: Reducció de les desigualtats. • Objectiu 11: Ciutats i comunitats sostenibles.

2. El dret a ser escoltat

Tenir en compte les opinions, les necessitats i les prioritats dels infants en la vida pública (participació significativa)

Característiques de les Ciutats Amigues de la Infància	Convenció sobre els Drets de l'Infant	Objectius de Desenvolupament Sostenible
<ul style="list-style-type: none"> • Fomentar la participació significativa de la infància per mitjà de l'Òrgan de participació infantil i altres espais. • Donar protagonisme a la infància. • Fomentar la participació infantil: sensibilització, formació, trobades i normatives. 	<ul style="list-style-type: none"> • Art. 12: dret a ser escoltat i que la seva opinió sigui respectada. • Art. 13: llibertat d'expressió. • Art. 14: llibertat de pensament, consciència i religió. • Art. 15: llibertat d'associació. • Art. 17: dret d'informació. • Art. 42: difusió de la CDI. 	<ul style="list-style-type: none"> • Objectiu 16: Pau, justícia i institucions sòlides.

3. El dret als serveis essencials

Tenir accés a uns serveis socials bàsics de qualitat

Característiques de les Ciutats Amigues de la Infància	Convenció sobre els Drets de l'Infant	Objectius de Desenvolupament Sostenible
<ul style="list-style-type: none"> • Lluita activa contra la pobresa i les desigualtats d'accés. • Educació i TIC: ajudes, necessitats especials, absentisme, bretxa digital, etc. • Actuació en l'àmbit de la salut i l'alimentació. 	<ul style="list-style-type: none"> • Art. 18: responsabilitat de pares i mares. • Art. 24: dret al més alt nivell de salut. • Art. 25: revisió de les condicions d'internament. • Art. 26: dret a la seguretat social. • Art. 27: dret a un nivell de vida adequat. • Art. 28: dret a l'educació. • Art. 29: objectius de l'educació. • Art. 39: recuperació i reinserció social. 	<ul style="list-style-type: none"> • Objectiu 1: Fi de la pobresa. • Objectiu 2: Fam zero. • Objectiu 3: Salut i benestar. • Objectiu 4: Educació de qualitat. • Objectiu 11: Ciutats i comunitats sostenibles.

4. El dret a viure en entorns segurs i nets

Viure en un entorn segur, protegit i net

Components de les Ciutats Amigues de la Infància	Convenció sobre els Drets de l'Infant	Objectius de Desenvolupament Sostenible
<ul style="list-style-type: none"> • Protecció contra tots els tipus de violència. • Habitatge, planificació urbana i mobilitat independent i segura per a la infància. • Acció climàtica favorable a la infància. 	<ul style="list-style-type: none"> • Art. 19: protecció contra l'abús, els maltractaments i tota forma de violència. • Art. 24: dret al més alt nivell de salut. • Art. 34: protecció contra l'explotació sexual. • Art. 35: protecció contra la venda, el segrest i el tràfic d'infants. 	<ul style="list-style-type: none"> • Objectiu 6: Aigua potable i sanejament. • Objectiu 7: Energia neta i assequible. • Objectiu 11: Ciutats i comunitats sostenibles. • Objectiu 16: Pau, justícia i institucions sòlides.

5. El dret a ser infant

Tenir oportunitats per gaudir de la vida familiar, el joc i l'oci

Característiques de les Ciutats Amigues de la Infància	Convenció sobre els Drets de l'Infant	Objectius de Desenvolupament Sostenible
<ul style="list-style-type: none"> • Accés a instal·lacions culturals, d'oci i esportives. • Vida familiar: competències parentals, suport familiar, violència de gènere, etc. • Cultura i joc. 	<ul style="list-style-type: none"> • Art. 8: dret a la identitat. • Art. 9: dret a la vida familiar. • Art. 18: responsabilitat dels pares i mares. • Art. 31: dret al descans i l'esbarjo, al joc, al lleure i a les activitats recreatives i culturals. 	<ul style="list-style-type: none"> • Objectiu 11: Ciutats i comunitats sostenibles.

Font: UNICEF Espanya (2022a). Iniciativa Ciutats Amigues de la Infància.

2.4. La llei catalana dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència

En l'àmbit català, la *Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència (LDOIA)* (Parlament de Catalunya, 2010), que recull en bona part el contingut de la CDI, té per objecte la «promoció del benestar personal i social dels infants i els adolescents i de les actuacions de prevenció, atenció, protecció i participació dirigides a aquestes persones a fi de garantir l'exercici de llurs drets, l'assumpció de llurs responsabilitats i l'assoliment de llur desenvolupament integral». Aquesta llei desplega l'article 17 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, que reconeix el dret de totes les persones menors d'edat a rebre l'atenció integral necessària per al desenvolupament de llur personalitat i llur benestar en el context familiar i social.

L'infant és un ciutadà de ple dret i no pot ser objecte de discriminació per raó d'edat.

La consecució dels drets de l'infant és cosa de tots i totes, però els poders públics tenen la responsabilitat de defensar-los i promoure'ls activament, sobretot en les situacions en què la família de l'infant no ho pot fer.

S'entén per infant «la persona menor de dotze anys», i per adolescent «la persona amb una edat compresa entre els dotze anys i la majoria d'edat establerta per llei» (que a Catalunya són els divuit anys).

L'obligació de vetllar pel respecte efectiu dels drets dels infants i els adolescents és una responsabilitat de la família, de tota la ciutadania i, molt particularment, de tots els poders públics, que també tenen l'obligació de defensar-los i promoure'ls. Les administracions públiques han de desenvolupar les seves activitats de manera que els infants i els adolescents siguin considerats i reconeguts ciutadans de ple dret, sense perjudici de les limitacions que deriven de la minoria d'edat legal.

Amb l'aprovació de la LDOIA l'any 2010, Catalunya es dota, per primera vegada, d'una legislació que abraça tota la legislació sobre infància i adolescència, és a dir, que inclou tant les persones menors d'edat desprotegides o en risc com qualsevol altra persona menor d'edat i que visualitza l'infant i l'adolescent com a subjecte de drets i oportunitats. La LDOIA reuneix en un sol instrument jurídic, a manera de codi de la infància i l'adolescència, ambdues regulacions: d'una banda, la destinada a l'infant i a l'adolescent en general, en què s'estableixen els principis rectors, els drets i les oportunitats d'infants i adolescents; i, de l'altra, la destinada a regular la protecció dels infants i els adolescents quan els mecanismes socials de prevenció no han estat suficients i s'han produït situacions de risc o de desemparament que cal pal·liar amb les mesures necessàries d'intervenció pública per tal de garantir que aquestes situacions no es tradueixin en perjudicis irreparables per a l'infant o l'adolescent.

Els drets són per a tots els infants i adolescents, però cal centrar-se especialment en els que estan en situació de risc o desemparament (entre les quals el fet de créixer en situació de pobresa).

La LDOIA afronta, per primera vegada i específicament, la pobresa infantil com a factor de risc susceptible d'ésser objecte de les polítiques públiques. I, si bé la pobresa familiar no és objecte de la Llei, sí que assumeix que les conseqüències de la pobresa i la privació econòmica en els infants i els adolescents constitueixen un risc social de primera magnitud, i que la manca de prevenció d'aquest risc en pot perjudicar greument les oportunitats i el desenvolupament futur (preàmbul i article 37.3).

Es reconeixen les competències relatives a les intervencions socials preventives dels ens locals, sens perjudici que l'abast de la seva incidència exigeixi la coordinació d'altres administracions. Així, es configura un sistema descentralitzat per als drets de protecció, que es fonamenta en la distinció entre les situacions de desemparament i les de risc mantenint la competència de la Generalitat quan es tracta d'infants o adolescents desemparats i atribuint-la als ens locals si afecta infants o adolescents en situació de risc.

Un element cabdal de la Llei és que tots els drets, siguin els drets de protecció (ara esmentats), els de provisió o els de participació, es complementen, són indivisibles, s'ajuden mútuament (United Nations, 2012). I aquesta característica no és banal sinó que ens ajuda a entendre la igual importància de tots i cada un dels drets de l'infant: tan important és garantir el dret a l'educació com el dret al descans o el dret al joc. Tan rellevant és el dret a la salut com els drets a la informació sobre els temes que els afecten.

Tots els drets són iguals en importància: són *indivisibles*, *interdependents*, *interrelacionats*, *inalienables* i *universals*.

Quan la LDOIA parla d'oportunitats fa referència als nous camins que s'han d'obrir i que han de permetre als infants i als adolescents el seu ple desenvolupament com a ciutadans. Així, aquestes oportunitats s'han de traduir, entre d'altres, en l'establiment de canals i instruments per fer sentir la veu d'infants i adolescents, per fer expressa la seva participació en la presa de decisions en la comunitat i, en definitiva, per facilitar-ne el present encaix, com a infants i adolescents en la societat adulta. El concepte de participació de l'infant o l'adolescent en tot el que l'afecta és el que en configurarà l'estatus de ciutadà o ciutadana. És inimaginable el disseny de polítiques públiques en qualsevol àmbit elaborat d'esquena als ciutadans afectats. La llei fomenta la promoció d'òrgans de participació per tal que els infants i els adolescents puguin participar de manera activa en la vida pública. Concretament, afirma que les administracions locals han de crear consells de participació territorial (article 27.1) per tal de donar als infants i els adolescents l'oportunitat d'afavorir la convivència i la integració cultural en l'àmbit veïnal i local. Les administracions locals, en funció de llur proximitat a la ciutadania i d'acord amb la legislació vigent, també són el primer nivell d'informació i assessorament dels infants i els adolescents que ho sol·liciten.

La participació dels infants i adolescents en tot allò que els afecta és el que en configura l'estatus de ciutadà o ciutadana: sense participació efectiva, no hi ha ciutadania. Per això cal assegurar espais de participació locals.

Tal com recull la Convenció sobre els Drets de l'Infant de les Nacions Unides, l'interès superior de l'infant o l'adolescent constitueix el principi bàsic de tot el dret relatiu a aquest col·lectiu i estableix que, en totes les mesures que adoptin, les institucions públiques o privades de benestar social, els tribunals, les autoritats administratives o els òrgans legislatius hauran d'atendre amb una consideració primordial l'interès superior de l'infant. El principi de transversalitat, segons la LDOIA, representa un avenç important en el reconeixement dels drets dels infants i els adolescents perquè fomenta una revisió global del dret des del prisma de la preeminència de l'interès d'aquest sector de població, i perquè incorpora als processos polítics la perspectiva d'aquest interès en totes les fases i àmbits. Tota acció de govern ha d'incorporar aquesta visió i ha de promoure la participació d'infants i adolescents en tots els aspectes, per la qual cosa cal que el principi de transversalitat de l'interès superior de l'infant o l'adolescent impregni totes les polítiques i les mesures generals, i es tingui en compte en el moment de planificar-les.

2.5. Les polítiques d'infància i adolescència: transversalitat i multiplicitat d'actors

Tal com posa de relleu la LDOIA i el Decret 250/2013, de 12 de novembre, de la Taula Nacional i les taules territorials i locals d'infància, la transversalitat és una característica fonamental de les polítiques d'infància i adolescència que n'explica, al mateix temps, la

particularitat i la complexitat. Mentre que les polítiques sectorials cobreixen una necessitat universal (per exemple, educació, salut o serveis socials) i donen serveis o prestacions a les persones, les polítiques públiques transversals com les d'infància són les que parteixen tant de les aspiracions de diferents sectors de la població com dels eixos de desigualtat de les persones dins la societat perquè cada pilar o política sectorial els atengui, els doni resposta i en garanteixi la igualtat. En general, les polítiques transversals no ofereixen serveis directament a les persones, sinó que vetllen perquè tots els serveis sectorials incorporin aquesta perspectiva. Tot i això, les polítiques sectorials també poden tenir una incidència transversal, i les polítiques transversals es doten, de vegades, amb estructures d'atenció directa adreçades a les persones o les comunitats (Diputació de Barcelona, 2020).

La transversalitat en les polítiques d'infància és una perspectiva clau per vetllar pels drets de l'infant al llarg de tot el cicle de la infància (petita infància, infància i adolescència) i un complement imprescindible a les polítiques sectorials.

En concret, les polítiques transversals basades en la igualtat i diversitat generacional busquen la igualtat i la no-discriminació en funció de l'edat. També són polítiques que s'ocupen de les transicions entre edats (per exemple, el trànsit de la infància a l'adolescència), que busquen la solidaritat, l'intercanvi i la cooperació entre generacions (polítiques de cicle de vida o intergeneracionals) i les que es formulen en clau de repte demogràfic. Les polítiques transversals influeixen sobre les sectorials mitjançant diversos instruments (plans, xarxes d'agents, formació, etc.) i es relacionen entre si gràcies a l'enfocament interseccional, que té en compte la interacció entre les diferents diversitats i entre els múltiples eixos de discriminació (classe social, edat, preferència sexual, identitat de gènere, diversitat funcional, origen, religió, tipus de família, etc.). El repte es troba en la governança dels diferents processos d'interrelació i integració de les polítiques. Per això, és important revisar i racionalitzar els instruments de governança local o d'intervenció multidimensional (per exemple, taules intersectorials o plans) per donar una resposta millor a les demandes, les necessitats, les aspiracions i els drets de les persones (Diputació de Barcelona, 2020).

També és clau la perspectiva interseccional, que té en compte la interacció entre les diferents diversitats i entre els múltiples eixos de discriminació (classe social, edat, preferència sexual, identitat de gènere, diversitat funcional, origen, religió, tipus de família, etc.).

Com afirma Mayordomo (2021): «El procés de tecnificació ha generat una artificiosa descomposició de la realitat en diferents àmbits des dels quals els poders públics desenvolupen programes i actuacions. Aquesta fragmentació, que es materialitza en el disseny institucional i competencial, i s'expressa a través d'una multiplicitat d'actors

públics, privats i del tercer sector, ha anat solidificant la certesa que cap actor, sense la complicitat i la col·laboració d'altres, tindrà capacitat per assolir els seus objectius». L'autor afirma que les conseqüències de la pandèmia de la COVID-19 tenen un impacte perjudicial per als infants, que han perdut factors essencials per a la seva resiliència i que es perllongaran al llarg de les seves vides. Per tant, aposta per establir el risc i, mentre es mitiguen les conseqüències indirectes de la pandèmia, «és el moment de traçar estratègies de transformació i innovació a mitjà i llarg termini que avancin cap a una governança complexa. La necessitat d'integrar polítiques és cada cop més inqüestionable».

Els espais de governança i els seus instruments (plans, xarxes, formació, etc.) són el mitjà per garantir i integrar la transversalitat i la interseccionalitat a les diferents polítiques d'infància, de manera que es posa l'infant al centre de les polítiques.

2.6. Com es concreten les taules locals d'infància i adolescència

Per atendre adequadament el principi de l'interès superior de l'infant, calen polítiques d'infància transversals en totes les fases i nivells, les quals es vehicularan a través de les taules territorials i locals d'infància.

Per tal de garantir la integració i la integralitat de les polítiques i actuacions d'infància i adolescència i posar en pràctica el principi de transversalitat de l'interès superior de l'infant o l'adolescent, la LDOIA estableix les taules territorials d'infància com a òrgans col·legiats que es constitueixen per coordinar, impulsar i promoure les polítiques d'infància arreu del territori, mitjançant les diverses administracions i institucions implicades. El *Decret 250/2013, de 12 de novembre, de la Taula Nacional i les taules territorials i locals d'infància* (Generalitat de Catalunya, 2013) aprofundeix en aquest aspecte establint el que segueix en relació a les taules locals d'infància:

- Els ens locals poden constituir taules locals que tenen la consideració d'òrgans administratius de caràcter col·legiat adscrits a l'ens local que n'assumeixi la presidència.
- Quan es tracti de taules de caràcter supramunicipal o de caràcter comarcal, s'han de constituir amb el consens dels ens locals que han de conformar la taula.
- Les taules locals d'infància han de col·laborar en el desenvolupament de les directrius de la Taula Nacional de la Infància de Catalunya i de la taula territorial d'infància corresponent dins l'àmbit territorial respectiu.

- Les taules locals d'infància han de disposar, almenys, de presidència i secretaria. La presidència de la taula local la designa l'ens local que la constitueix. Les funcions de la secretaria les exerceix qui designi la presidència de la taula local.
- Les funcions de les taules locals d'infància són les següents:
 - Coordinar els diferents equips i serveis del territori per millorar els programes de participació, prevenció, promoció, detecció i protecció de la infància i l'adolescència.
 - Coordinar els casos individuals que requereixin una visió global i en els quals estiguin implicats diversos serveis.
 - Estudiar casos i analitzar alternatives per millorar les intervencions coordinades entre els diferents serveis.
 - Informar la taula territorial sobre les qüestions plantejades en l'àmbit local respectiu i elevar propostes de millora elaborades a partir de la pràctica quotidiana.
 - Elevar a la taula territorial les diferències en l'aplicació de circuits, protocols i criteris tècnics que no s'han pogut resoldre en l'àmbit local respectiu.

En relació a la composició i al funcionament de les taules locals d'infància, s'estableix el següent:

- La composició de la taula local està determinada per l'ens local que l'ha creat. No obstant això, les taules locals d'infància han d'incloure, com a mínim, els professionals que es detallen tot seguit, designats per la unitat directiva a la qual pertanyin:
 - Un o una professional dels equips d'atenció a la infància i l'adolescència (EAIA).
 - Un o una professional del servei bàsic d'atenció social.
 - Un o una professional dels centres de salut mental infantil i juvenil (CSMIJ).
 - Un o una professional dels equips d'assessorament psicopedagògic (EAP) o de la inspecció del departament competent en matèria d'ensenyament.
 - Un o una professional dels centres de desenvolupament infantil i atenció precoç (CDIAP).
 - Un membre del cos dels Mossos d'Esquadra.
 - Un o una professional dels centres hospitalaris.
 - Un o una professional dels centres d'atenció primària de salut.

Les taules locals d'infància poden tenir caràcter municipal, supramunicipal o comarcal, estan formades per professionals de tots els àmbits (educació, salut, seguretat, serveis socials, etc.) i promouen la participació de totes les àrees, els sectors i les administracions implicades en les polítiques d'infància.

- La taula local ha de promoure la participació de totes les àrees, els sectors i les administracions implicades en la participació, la prevenció, la promoció i la protecció de la infància i l'adolescència.
- La presidència pot convocar a les seves sessions, com a convidades o col·laboradores externes, les persones que, a títol individual o com a representants d'un grup, entitat o organització, per la seva especialitat, coneixements, funcions que desenvolupen o per altres motius, estan en condicions de fer aportacions d'interès.
- Les taules locals es poden organitzar en grups de treball i de la manera que preveuen les taules territorials.

2.7. Què hem après de la pandèmia de la COVID-19 i el camí indefugible cap a la governança complexa?

La pandèmia de la COVID-19 ens ha servit de mirall en què anar projectant els debats que des de fa temps recorren les reflexions d'especialistes i gestors, que defensen que assistim a un canvi d'època en què moltes de les idees i instruments que ens servien per analitzar els assumptes propis de les administracions públiques ja no funcionen com abans (Subirats i Del Pino, 2021). La complexitat que estem vivint ens planteja el repte de crear noves maneres de gestionar i també de governar. Vivim en una «societat del coneixement» en què les tecnologies de les relacions, la informació i la comunicació han entrat de manera disruptiva en les nostres vides formant part de la quotidianitat i afavorint la globalització. Alhora, però, també han introduït factors que tendeixen a la individualització de les persones, ens fragmenten com a societat i accentuen diferents eixos de desigualtat. Fan aflorar nous riscos socials pels quals el sistema tradicional de benestar no està preparat (Fantova i Manent, 2021).

La pandèmia ha fet aflorar nous riscos socials i la necessitat de governar l'emergència, evidenciant les mancances del sistema de polítiques tradicional: ens calen nous sistemes de governança complexa per a problemàtiques complexes, entre les quals hi ha les polítiques d'infància i adolescència.

Els principis de la governança de l'emergència complexa (Ajuntament de Barcelona, 2020), treballats per la Emergency Governance Initiative (liderada per Metropolis, Ciutats i

Governos Locals Units i la London School of Economics and Political Science), apunten a diversos factors que són pertinents quan es gestionen *wicked problems*, és a dir, problemàtiques complexes com és el cas de les polítiques d'infància. Entre d'altres, es recomana adoptar una visió sistèmica en comptes de perspectives parcials de la problemàtica. Les respostes a problemes complexos són guiades per espais on conflueixen diferents àmbits de coneixement, determinant prioritats, estructurant accions i coordinant diferents recursos. A més, la governança complexa requereix hibridació, combinant governança jeràrquica i en xarxa, on es necessita claredat en els rols i les responsabilitats i, alhora, una comunicació i col·laboració intensiva amb totes les parts interessades. També es recomana anar més enllà de les formes habituals de governança multinivell, on els lideratges únics se substitueixen per múltiples organitzacions que coordinen l'assignació dels recursos i la presa de decisions. Val a dir que els governs locals i regionals tenen característiques d'especial rellevància a l'hora de prendre decisions per tal de gestionar problemàtiques complexes, com són: la proximitat de relacions amb la societat civil (d'especial rellevància pel que fa a la infància i l'adolescència), el coneixement territorial i també més facilitat d'adoptar perspectives transversals i multiescalars.

Els governs locals tenen fortaleeses imprescindibles per a la governança complexa de les polítiques d'infància: la proximitat a la ciutadania, el coneixement del territori i una escala on resulta més fàcil adoptar perspectives transversals i multiescalars.

Tal com afirmen Brugué, Canal i Payá (2015), el terme *wicked problems* expressa les situacions que semblen desbordar les capacitats de l'Administració i de les polítiques públiques. L'Administració, entesa de manera clàssica, tendeix a simplificar els problemes i a reduir-los a un àmbit especialitzat capaç d'abordar-los des del coneixement sectorial (racionalitat tecnocràtica weberiana). La realitat actual, però, és massa complexa i diversa per ser compresa de manera parcial. S'ha preparat l'Administració per treballar amb eficiència però no se l'ha preparat prou per treballar amb intel·ligència per tal d'abordar problemàtiques complexes. Tenint en compte que la intel·ligència floreix a partir del diàleg i l'intercanvi, l'Administració intel·ligent serà la que es dediqui a gestionar les relacions, els contactes i les interaccions per abordar problemàtiques multidimensionals (racionalitat deliberativa habermasiana).

Per fer front als problemes complexos en l'àmbit de les polítiques d'infància, cal diàleg i intercanvi entre polítiques i disciplines, i la informació i l'evidència n'han de ser un ingredient imprescindible i una aposta de «fons».

En la mateixa línia, Topp i Mair (Joint Research Centre, 2018) afirmen que actualment estem envoltats d'una gran quantitat de coneixement, sovint no gaire robust, i de problemes

cada cop més complexos en l'àmbit de les polítiques públiques (*wicked problems*) que requereixen la cooperació entre diferents àmbits de polítiques i disciplines. Mentre la relació entre l'evidència i la política està en tensió, els reptes i les problemàtiques socials són cada cop més complexos i estan més interconnectats, per la qual cosa es necessita evidència que doni suport a l'elaboració de polítiques. Cal tenir en compte que el procés d'elaboració de polítiques públiques ja no és lineal ni estructurat, i que hi ha problemes de sincronització, ja que les dades no estan sempre disponibles en el moment de la presa de decisions. Així doncs, tant els gestors públics com els recercadors necessiten adquirir una sèrie d'habilitats i competències per tal de fer front al repte de desenvolupar polítiques públiques més ben informades i basades en l'evidència (Stinus i Pineda, 2022).

Tal com afirmen Novella, Mateos, Crespo i López (2021), els nous marcs de governança també requereixen una ciutadania inclusiva des d'on conceptualitzar i planificar la participació local. En el cas de la infància i l'adolescència, la participació ciutadana es desenvolupa en escenaris promoguts a escala institucional (òrgans municipals de participació o processos participatius) o per part d'infants i adolescents com a col·lectiu organitzat (per exemple, el moviment *Fridays for future* al voltant de la crisi climàtica). Aquests escenaris afavoreixen processos de coproducció des d'accions que incideixen en la política municipal.

Els nous marcs de governança requereixen una ciutadania inclusiva des d'on conceptualitzar i planificar la participació local. Ampliar el nombre d'escenaris participatius als municipis i facilitar que la participació d'infants i adolescents s'orienti vers la transformació són aspectes d'especial rellevància.

Els autors posen de relleu la necessitat d'ampliar el nombre d'escenaris participatius que conviuen, i fan una proposta de cinc nivells de coproducció, complementaris i interrelacionats, per tal que la participació d'infants i adolescents en aquests escenaris s'orienti vers la transformació. Aquests nivells són:

- Sensibilització i conscienciació. Impacte en l'imaginari col·lectiu, sensibilització, conscienciació i defensa dels valors democràtics i de convivència.
- Promoure, defensar i vetllar per qüestions rellevants per a la ciutadania i el municipi. Són accions mitjançant les quals els infants i adolescents fan d'altaveu de qüestions que volen defensar.
- Diagnòstic que es proposa incidir des del coneixement de la infància i amb la finalitat de recollir l'anàlisi de realitat que fan com a col·lectiu per configurar les decisions públiques.

- Organitzativa en el desenvolupament de campanyes i festes, que és projectiva i incideix en accions públiques en què es presenten a altres col·lectius. Es tracta d'un nivell de col·laboració en clau de coorganització d'esdeveniments socials i festius.
- Estratègia o macropolítica que incideix en plans, reglaments i la transformació en línies de govern polític del municipi.

2.8. Les millors respostes per a la infància i l'adolescència, vetllant pel seu context familiar

Partint del marc de la transversalitat i la governança complexa, les polítiques d'infància han de resoldre un seguit de tensions respecte les quals cal trobar quines són les millors combinacions o respostes (*policy choices*). Cal tenir en compte que el benestar dels infants ha estat tradicionalment lligat a la posició de les seves famílies (en especial respecte al mercat de treball, tot i que no només) i en el context d'un Estat que, històricament i en termes generals, s'ha mostrat dèbil en polítiques de suport a les famílies. Tradicionalment, els infants no han semblat ser una qüestió pública, sinó que han estat tractats més aviat com un assumpte privat. Espanya té una despesa en prestacions i serveis a les famílies inferior a altres països (el 2017 va destinar l'1,2 % del PIB a beneficis i prestacions a les famílies en comparació amb la mitjana del 2,1 % dels països de l'OCDE i del 2,3 % dels països de la UE) i les taxes de pobresa infantil són elevades (el 2018 el 19,3 % dels infants vivien en situació de pobresa en comparació amb la mitjana del 12,9 % dels països de l'OCDE) (OCDE, 2022). La infraprotecció de la infància i l'adolescència a Catalunya i Espanya ve de lluny i continua sense haver estat resolta atès que la baixa inversió en protecció a les famílies i la infància, i la baixa eficàcia de les transferències socials, s'han traduït en taxes de pobresa infantil anormalment altes i persistents (Martínez-Celorio *et al.*, 2018).

Tenint en compte que el benestar dels infants ha estat tradicionalment lligat a la posició de les seves famílies i en el context d'un Estat que s'ha mostrat històricament dèbil en polítiques de suport a les famílies, les polítiques d'infància han de resoldre un seguit de tensions respecte les quals cal trobar quines són les millors combinacions o respostes (*policy choices*).

Segons el model de benestar implantat, la intervenció pot concentrar-se en les famílies més pobres o vulnerables, aplicant polítiques residuals, o bé concretar-se en un ventall de prestacions i serveis per donar suport a les famílies en la cura dels més petits. Tenint en compte que la Convenció sobre els Drets de l'Infant reconeix qualsevol infant com un ésser humà amb els seus propis drets i estableix l'obligació de l'Estat d'oferir recursos de suport a les famílies (article 18), les polítiques d'infància i benestar haurien de trobar la millor combinació entre les opcions següents (Gaitán, 2006b):

- Respecte a la dimensió: universalitat/focalització. La cobertura universal es basa en la consideració que les necessitats humanes són universals i han d'estar resoltes de la mateixa manera per a tothom (totes les persones, en aquest cas els infants, hi tenen dret pel sol fet de ser-ho), mentre que la cobertura focalitzada es concentra en segments concrets de població o de problemes i és justificada per la pertinença de dirigir uns recursos escassos vers els grups més vulnerables per, si més no, igualar les oportunitats. Trobar la millor combinació entre polítiques universals, que arriben a tots els infants, amb polítiques focalitzades, que es concentren en segments concrets de la població infantil en situació d'una més gran vulnerabilitat, és un dels desafiaments a què s'enfronta qualsevol política d'infància respectuosa amb els drets dels infants i orientada al seu benestar.
- Respecte a la provisió: ajudes/serveis. Aquest aspecte es refereix a la manera en què es poden efectuar les transferències públiques, ja sigui com a prestacions econòmiques (beneficis fiscals o subsidis en efectiu) o com a serveis adaptats a cada necessitat (escoles bressol accessibles i suficients, per exemple). També es poden combinar els tres instruments per fer front a una problemàtica determinada. Caldria, però, definir qui és el titular del dret, si els pares o mares com a principals cuidadors o bé l'infant, avançant en la consideració dels infants com a titulars de drets tal com ho estableix la CDI.
- Respecte a l'equitat: vertical/horitzontal. En la dimensió vertical hi ha les accions dirigides a anivellar les diferències tradicionals entre classes socials, que condicionen les oportunitats de partida dels infants generant desigualtats. En la dimensió horitzontal se situaria la distribució dels beneficis socials entre generacions. En aquest sentit, hi ha preferència per la generació de les persones grans, sostinguda pels adults en actiu, al mateix temps que un petit grup d'aquests (els que tenen fills menors d'edat) sostenen de manera quasi particular la generació d'infants. Una distribució diferent del benestar, no basada en el pes poblacional de cada grup sinó en les seves necessitats intrínseques, podria augmentar el grau de responsabilitat col·lectiva vers els infants i els adolescents i generar una més gran equitat.
- Respecte a l'àmbit: local/global. La intervenció en l'àmbit local (els ens locals són les administracions més properes a la ciutadania, i en aquest cas a la infància) ha d'intentar que el benestar dels infants sigui igual o equivalent al nivell mitjà de benestar de tota la població i, en l'àmbit global, s'ha de fer un exercici de responsabilitat tractant d'abordar problemàtiques com la pobresa infantil en qualitat de problema i fenomen global (més enllà de les tradicionals desigualtats entre països/territoris/municipis/barris amb diferents nivells de renda), per les greus conseqüències de la pobresa i la privació econòmica en els infants i els adolescents i pel fet que la manca de prevenció d'aquest risc en pot perjudicar greument les oportunitats i el desenvolupament futur.
- Respecte a la gestió: pública/privada. Més enllà del rol fonamental de les administracions públiques, la mirada de les entitats del tercer sector en nous models de governança pot ser la mirada de la solidaritat, dels béns comuns, de recuperar la funció de

denúncia i alhora d'innovació social. Les entitats del tercer sector tenen la legitimitat implícita en la construcció de polítiques públiques de ser part de la societat civil organitzada. Per tant, cal dedicació i alineament de les entitats del tercer sector en els processos de construcció de les polítiques públiques i governança territorial del benestar (Fantova i Manent, 2021). Així, en els nous marcs de governança és fonamental la participació de la infància i l'adolescència en escenaris que afavoreixen processos de coproducció a partir d'accions que incideixen en la política municipal (Novella, Mateos, Crespo i López, 2021).

2.9. Els principals reptes que han d'abordar les polítiques d'infància i adolescència

De ben segur, entre els molts reptes que tenim sobre la taula n'hi ha un de preeminent: el d'entendre que la infància i l'adolescència és una etapa vital crítica i estratègica pel que fa a la conformació de l'individu i en la qual les inversions en benestar tenen el millor retorn social, com s'afirma en la *Recomanació europea d'invertir en la infància* (Comissió Europea, 2013). Més enllà de ser una obligació jurídica, és el millor moment per invertir perquè és l'etapa on s'obté més retorn social de les polítiques implementades (Heckman, 2012). Un cas paradigmàtic per entendre el caràcter estratègic de l'etapa que discorre entre els 0 i els 17 anys és adonar-se dels impactes en les vides dels infants que han viscut en situació de pobresa i que, per tant, han crescut sense els drets bàsics garantits. Són infants amb pitjor salut física i psíquica tant en la infància i l'adolescència com en la vida adulta, amb pitjors trajectòries educatives i pitjors trajectòries laborals. I el que encara és pitjor, amb altes probabilitats de reproduir el cicle intergeneracional de la pobresa: «qui ha crescut en la pobresa, probablement serà pobre d'adult», afirma un estudi recent de l'Alto Comisionado per la lluita contra la pobresa infantil (Gobierno de España, 2020). Invertir en infància, adolescència i en les seves famílies és la millor estratègia per a la cohesió social futura.

La infància i l'adolescència és una etapa vital crítica i estratègica en què les inversions tenen millor retorn social en clau de cohesió futura.

Per això, el 2013, la Comissió Europea va emetre una recomanació a tots els estats membres d'invertir en infància, i el 2021 la Garantia Infantil Europea ha de contribuir a trencar el cercle de transmissió intergeneracional de la pobresa.

En aquesta línia, les taxes anormalment altes de pobresa infantil a casa nostra però també en la majoria de països europeus han fet que, recentment, el Govern espanyol hagi aprovat el *Pla d'acció estatal per a la implementació de la garantia infantil europea (2022-2030)* (Gobierno de España, 2022), l'eina principal amb què Espanya posarà en marxa la *Garantia Infantil Europea* (GIE), una Recomanació del Consell de la Unió Europea del 2021 destinada a trencar el cercle de la pobresa infantil, garantint l'accés dels nens, nenes i adolescents a

serveis bàsics de qualitat en cinc àrees: educació i cura en la primera infància, educació i oportunitats de desenvolupament durant l'etapa obligatòria, sanitat, nutrició, i habitatge adequat. A més, la GIE se centra a posar focus en quatre grups d'infants i adolescents, per la seva situació de vulnerabilitat: els i les que es troben en situació familiar precària, els que resideixen en institucions del sistema de protecció, infants i adolescents d'origen migratori o pertanyents a una minoria ètnica, infants i adolescents amb discapacitat.

I quins són els altres reptes (o *wicked problems*) en relació al compliment dels drets de la infància i l'adolescència que s'han de tenir en compte a l'hora d'abordar polítiques d'infància? En aquest sentit, el Síndic de Greuges i UNICEF Comitè Catalunya assenyalen els principals desafiaments per a la garantia dels drets dels infants i els adolescents, en el context de la crisi socioeconòmica que la pandèmia de la COVID-19 ha generat o ha agreujat i tenint en compte els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de l'Agenda 2030 de les Nacions Unides. Aquests reptes es produeixen en un context en què s'ha incrementat de manera rellevant la inversió en infància, si bé sense que s'hagin implementat les reformes estructurals necessàries per generar canvis significatius en els principals desafiaments relacionats amb el gaudi de drets dels infants. Els reptes, que apel·len al Govern català però que també tenen un impacte clar en els municipis, són els següents (Síndic de Greuges de Catalunya, 2021; UNICEF Comitè Catalunya, 2018):

- En relació a la ja esmentada pobresa infantil.

Els reptes emergents i actuals tenen a veure amb les polítiques per erradicar la pobresa infantil i l'exclusió residencial dels infants, l'educació inclusiva, la segregació escolar, l'abandonament educatiu prematur i la desigualtat en l'accés al lleure educatiu, i també la lluita contra les violències que pateixen els infants i adolescents amb una perspectiva de gènere.

El Síndic de Greuges de Catalunya afirma que en el context de crisi econòmica derivada de la pandèmia s'ha incrementat més del 50 % el nombre d'infants beneficiaris de la renda garantida de ciutadania (RGC), però la prevalença de la pobresa infantil continua augmentant. Cal regular una renda de suficiència econòmica garantida per als infants i un sistema integrat de prestacions econòmiques per combatre la pobresa infantil.

Les propostes d'UNICEF Comitè Catalunya per avançar en l'acompliment de l'ODS 1 «Fi de la pobresa» són: augmentar la inversió social en la infància i en les famílies; enfortir les polítiques de lluita contra la pobresa i l'exclusió social infantil per mitjà d'un pla dotat dels recursos pressupostaris necessaris, amb la participació de les administracions i dels actors socials, i dissenyat a partir d'una anàlisi territorial prèvia; apostar, en tots els àmbits, pel desenvolupament i la implementació de la Garantia Infantil Europea; reforçar les polítiques de prestacions econòmiques en consonància amb les necessitats actuals, perquè tant per la seva configuració com per la seva quantia garanteixin un nivell de vida adequat a tots els infants i adolescents; fomentar l'ocupació de qualitat.

- En relació a la salut i el benestar.

El Síndic de Greuges de Catalunya afirma que s'ha incrementat un 25 % la inversió en salut mental en el darrer quinquenni, però ha empitjorat la salut mental dels infants i joves. Cal garantir els serveis i recursos necessaris de prevenció, detecció i atenció a la salut mental infantil i juvenil, i impulsar el Programa per a l'elaboració del pacte nacional de salut mental.

El Síndic de Greuges de Catalunya afirma que la pandèmia ha afectat de manera negativa l'accés dels infants a diversos serveis que atenen les seves necessitats socials, però aquesta menor cobertura, encara que tingui caràcter temporal, pot tenir impactes sobre el seu desenvolupament. Cal garantir el dret al benestar (serveis d'intervenció socioeducativa, centres de desenvolupament infantil i atenció precoç) i el dret a la salut (consultes externes i proves diagnòstiques, atenció de la salut bucodental i oftalmològica, atenció pediàtrica, atenció preventiva i comunitària, prevenció de l'estigmatització de l'adolescent i adultocentrisme).

Les propostes d'UNICEF Comitè Catalunya per avançar en l'acompliment de l'ODS 3 «Garantir una vida sana i promoure el benestar per a tothom a totes les edats» són: invertir en els serveis de salut per garantir als infants el més alt nivell de salut; fomentar estils de vida saludables; augmentar els recursos, programes i serveis de la xarxa pública de salut mental infantil i juvenil; combatre el silenci i l'estigmatització al voltant del suïcidi; i impulsar els serveis de prevenció, acompanyament i escolta en la lluita contra el consum de drogues, alcohol i tabac.

- En relació a l'educació i el lleure educatiu.

El Síndic de Greuges de Catalunya explica que s'han incrementat els recursos adreçats a l'educació inclusiva en els centres ordinaris, però no hi ha la convicció que s'hagi avançat a fer efectiu el principi d'inclusió i no s'ha aconseguit reduir l'alumnat escolaritzat als centres d'educació especial. Cal un programa progressiu de tancament i transformació dels centres d'educació especial i millorar la provisió de recursos destinats a l'aplicació del model d'educació inclusiva.

Així mateix, els grans reptes de la nostra societat actual també inclouen la necessària millora de l'atenció a la salut mental dels infants i els adolescents, la transformació del sistema de protecció a la infància i el canvi climàtic, i l'escolta i la participació dels infants i adolescents en la millora de les polítiques públiques i el canvi climàtic, entre d'altres.

El Síndic de Greuges de Catalunya afirma que la millora del finançament de l'educació no està orientada a revertir els desequilibris en la composició social dels centres, sinó més aviat a compensar els efectes de la segregació escolar en les oportunitats educatives de

l'alumnat. Cal desplegar els principals instruments previstos en el nou Decret 11/2021 d'admissió d'alumnat i aprovació de protocol d'ús de la reserva de places.

El Síndic de Greuges de Catalunya diu que s'ha incrementat l'oferta de formació professional, però continua essent insuficient per atendre les necessitats existents i per superar l'estancament actual de l'abandonament educatiu prematur. Cal desenvolupar la formació professional integrada.

El Síndic de Greuges de Catalunya constata que, malgrat la millora de la inversió durant la pandèmia, les desigualtats d'accés al lleure educatiu s'han incrementat. Cal un Pla de foment de l'equitat per a la participació dels infants amb necessitats educatives específiques a l'oferta de lleure.

El Síndic de Greuges de Catalunya afirma que la pandèmia ha afectat de manera negativa l'accés dels infants a diversos serveis que atenen les seves necessitats educatives, però aquesta menor cobertura, encara que tingui caràcter temporal, pot afectar el seu desenvolupament. Cal garantir el dret a l'educació (educació infantil de primer cicle, desigualtats entre centres segons la titularitat).

Les propostes d'UNICEF Comitè Catalunya per avançar en l'acompliment de l'ODS 4 «Garantir una educació inclusiva i equitativa de qualitat i promoure oportunitats d'aprenentatge durant tota la vida per a tothom» són: augmentar la inversió en educació; reduir la taxa d'abandonament escolar prematur; acabar amb la segregació escolar; avançar cap a l'accés universal a l'educació 0-3 anys; i garantir l'accés de tots els infants a un mínim d'activitats de lleure educatiu, cultural i esportiu de qualitat, com també a activitats educatives de caràcter complementari gratuïtes.

- En relació a l'habitatge, els subministraments energètics, les competències digitals, la mobilitat i l'espai públic.

El Síndic de Greuges de Catalunya explica que augmenta la provisió d'habitatge d'emergència social, però no amb la intensitat necessària per donar resposta a les situacions d'exclusió residencial. Cal garantir el dret a l'habitatge de les famílies amb infants.

Les propostes d'UNICEF Comitè Catalunya per avançar en l'acompliment de l'ODS 11 «Aconseguir que les ciutats i els assentaments humans siguin inclusius, segurs, resilents i sostenibles» són: garantir que els infants puguin viure en habitatges a preus assequibles i en condicions òptimes; assegurar que tots els infants gaudeixen de recursos i serveis bàsics com són l'aigua, la llum i el gas; reduir les desigualtats pel que fa a les competències digitals; garantir la mobilitat de tots els infants i eliminar les barreres que la condicionen; transformar l'espai públic tenint en compte en tot moment els infants en els criteris de planificació urbanística; promoure la participació real i efectiva dels infants, i minimitzar l'exposició dels infants a la contaminació mediambiental.

- En relació a la protecció i les violències.

Tal com estableix la recent *Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència davant de la violència (LOPVI)*, la lluita contra la violència en la infància és un imperatiu de drets humans. Per promoure els drets dels nens, nenes i adolescents consagrats en la Convenció sobre els Drets de l'Infant és essencial assegurar i promoure el respecte de la seva dignitat humana i integritat física i psicològica, mitjançant la prevenció de tota forma de violència. Les administracions locals, juntament amb la resta d'administracions, actuaran com a entorns segurs per a la infància i l'adolescència. Comptaran amb unitats especialitzades en la investigació i prevenció, detecció i actuació de situacions de violència sobre la infància i l'adolescència, preparades per a una correcta i adequada intervenció en aquests casos.

El Síndic de Greuges de Catalunya constata que no s'està aconseguint consolidar un sistema de protecció fonamentat en l'acolliment familiar, que cal promoure.

El Síndic de Greuges de Catalunya diu que hi ha agressions homòfobes i racistes, tot i que estan fortament invisibilitzades, i si bé hi ha protocols per combatre l'homofòbia i el racisme a les escoles, estan infrautilitzats. Cal formar i sensibilitzar els professionals en la prevenció, la detecció i l'abordatge de qualsevol mena de violència envers infants i adolescents des dels centres educatius i de protecció.

Les propostes d'UNICEF Comitè Catalunya per avançar en l'acompliment de l'ODS 16 «Promoure societats pacífiques i inclusives per aconseguir un desenvolupament sostenible, proporcionar accés a la justícia per a totes les persones i desenvolupar institucions eficaces, responsables i inclusives a tots els nivells» són: incrementar la prevenció i la detecció de totes les formes de violència i abús sobre els infants i l'atenció envers els que les pateixen; situar els infants al centre del sistema de protecció; nens i nenes estrangers no acompanyats: compliment del principi de l'interès superior de l'infant per tal que prevalgui la seva condició d'infants per sobre de la d'estrangers; generar coneixement i disposar de més dades sobre la infància a Catalunya; avançar cap a unes institucions amb una més gran perspectiva de drets; i ampliar la formació i la difusió de la Convenció sobre els Drets de l'Infant a tots els nivells i a totes les edats.

- En relació a la participació.

El Síndic de Greuges de Catalunya constata que l'abordatge adultocèntric de la crisi de la COVID-19 es va fer sense garantir la participació dels infants en les decisions adoptades. Cal un enfocament holístic dels drets dels infants, multinivell i interinstitucional que inclogui el seu dret a participar en les decisions que els afecten, també en les avaluacions d'impacte que es practiquin amb relació als seus drets.

Les propostes d'UNICEF Comitè Catalunya per avançar en l'acompliment de l'ODS 11 «Aconseguir que les ciutats i els assentaments humans siguin inclusius, segurs, resilents

i sostenibles» en relació a la participació són: promoure la participació real i efectiva dels infants en els mecanismes de diagnòstic, disseny, presa de decisions i avaluació de les polítiques públiques locals.

- En relació al canvi climàtic i el desenvolupament sostenible.

Les propostes d'UNICEF Comitè Catalunya per avançar en l'acompliment de l'ODS 13 «Adoptar mesures urgents per combatre el canvi climàtic i els seus efectes» són: promoure l'enfocament de drets de la infància en totes les polítiques, normatives i pressupostos sobre medi ambient i canvi climàtic; accelerar la reducció de les emissions de gasos d'efecte hivernacle (GEH); mitigar els actuals efectes del canvi climàtic, amb especial atenció als infants de famílies i entorns més vulnerables; i generar més coneixement sobre l'impacte del canvi climàtic en infants i adolescents.

Les propostes d'UNICEF Comitè Catalunya per avançar en l'acompliment de l'ODS 17 «Enfortir els mitjans per implementar i revitalitzar l'aliança mundial per al desenvolupament sostenible» són: incorporar l'enfocament de drets de la infància en tots els instruments i programes de cooperació catalans; i enfortir la política de cooperació catalana a escala estratègica i política i augmentar-ne la dotació econòmica, com també disposar d'informació completa, actualitzada i sistematitzada relativa a les partides destinades a l'ajuda oficial al desenvolupament.

3. Viatge per elaborar el Pla local d'infància i adolescència (PLIA)

3.1. Un viatge amb 4 etapes i 20 passos

→ ETAPA 1: LA PREPARACIÓ

- PAS 1. PARTIM DEL LIDERATGE I LA TRANSVERSALITAT
- PAS 2. INCORPOREM LA PERSPECTIVA DE DRETS I ELS ODS
- PAS 3. TENIM EN COMPTE ELS TEMES EMERGENTS
- PAS 4. PLANIFIQUEM LA FEINA
- PAS 5. CREEM EL GRUP MOTOR
- PAS 6. IDENTIFIQUEM ELS ESPAIS DE LA GOVERNANÇA
- PAS 7. PENSEM LA PARTICIPACIÓ DELS INFANTS I ELS ADOLESCENTS
- PAS 8. COMUNIQUEM L'INICI DEL PLIA

→ ETAPA 2: LA DESCOBERTA

- PAS 9. COMENCEM A FER LA DIAGNOSI: LA INFORMACIÓ PRÈVIA
- PAS 10. INCORPOREM NOVA INFORMACIÓ: LA PARTICIPACIÓ
- PAS 11. IDENTIFIQUEM POTENCIALITATS I NECESSITATS
- PAS 12. FORMULEM ELS REPTES
- PAS 13. PRESENTEM ELS RESULTATS DE LA DIAGNOSI

→ ETAPA 3: EL CAMÍ

- PAS 14. OBRIM EL PLA A LA PARTICIPACIÓ
- PAS 15. FIXEM ELS OBJECTIUS I LA DURADA DEL PLA
- PAS 16. CONCRETEM LES ACTUACIONS
- PAS 17. APROVEM I PRESENTEM EL PLIA

→ ETAPA 4: EL RETORN

- PAS 18. ACTIVEM ELS ESPAIS DEL PLA
- PAS 19. FEM EL SEGUIMENT I L'AVALUACIÓ
- PAS 20. EL NOU PLIA

A continuació, es presenta una proposta de viatge flexible i adaptable a les necessitats i la realitat de cada municipi.

3.2. Etapa 1: la preparació

PAS 1. PARTIM DEL LIDERATGE I LA TRANSVERSALITAT

El viatge vers un Pla local d'infància i adolescència (PLIA), el marc de planificació i transversalització de les polítiques que afecten la infància (0-12 anys) i l'adolescència (13-17 anys) al municipi, comença tenint clara la necessitat d'abordar els ambiciosos reptes en l'àmbit de la infància i l'adolescència al municipi i establint el lideratge polític i tècnic a escala d'Ajuntament. El lideratge polític és clau per donar legitimitat al PLIA i garantir el compromís de l'equip de govern, mentre que el lideratge tècnic garanteix que el PLIA es pugui elaborar, implementar, fer-ne seguiment i avaluar (de vegades amb suport extern).

El lideratge polític és clau per donar legitimitat al PLIA i garantir el compromís de l'equip de govern, mentre que el lideratge tècnic garanteix que el PLIA es pugui elaborar, implementar, fer-ne seguiment i avaluar (de vegades amb suport extern).

El lideratge polític hauria de provenir d'alcaldia i d'alguna de les regidories vinculades a l'impuls de polítiques d'infància i adolescència (regidoria d'infància i adolescència, regidoria de cicles de vida o, en el seu defecte, regidories de serveis socials, educació, drets socials, etc.). És important que el PLIA compti amb el suport del nivell més alt de l'Ajuntament (alcaldia o la Junta de govern) per tal de garantir la transversalitat en el desplegament de les polítiques d'infància i adolescència. En aquest sentit, seria important que el consistori en conjunt doni suport al PLIA incorporant-los des d'una etapa primerenca per tal d'establir acords o consensos a llarg termini que siguin sostenibles en el temps (més enllà del mandat) i permetin disposar d'un horitzó ampli per abordar els ambiciosos reptes en l'àmbit de la infància i l'adolescència al municipi. Pel que fa al lideratge tècnic, un element clau perquè el PLIA pugui incorporar una agenda integral que permeti donar resposta als diversos reptes per millorar les vides i els drets dels infants i adolescents és l'impuls de la transversalitat. Amb independència del departament de què provingui la iniciativa de les polítiques (infància i adolescència, cicle de vida, educació, serveis socials, etc.) cal que les polítiques s'impulsin des de la transversalitat, ja que la col·laboració amb les diverses àrees de l'Ajuntament és imprescindible per abordar la infància i l'adolescència al municipi. En aquest sentit, cal que el personal tècnic tingui capacitat i disponibilitat per entomar el PLIA.

Amb independència del departament de què provingui la iniciativa de les polítiques, cal que aquestes s'impulsin des de la transversalitat, ja que la col·laboració amb les diverses àrees de l'Ajuntament és imprescindible per abordar la infància i l'adolescència al municipi en la seva globalitat.

Idealment, des dels departaments de promoció de la infància i l'adolescència o de cicle de vida és més efectiu donar resposta a una agenda integral, ja que des de l'educació es prioritzaran inevitablement les actuacions en aquest sector i des dels serveis socials es focalitzaran en la infància més vulnerable. Els departaments d'infància i adolescència o de cicle de vida (no sempre presents en tots els municipis), però, acostumen a abordar un seguit de programes acotats, i per això han de treballar necessàriament de manera transversal amb els altres departaments i àrees que també es dirigeixen als infants i adolescents pel fet que aquestes polítiques es troben segmentades a escala municipal. Independentment de qui sigui el qui ha d'entomar el lideratge del PLIA, doncs, cal comptar amb la implicació de totes les àrees de l'Ajuntament afectades pel desplegament de les polítiques d'infància.

PAS 2. INCORPOREM LA PERSPECTIVA DE DRETS I ELS ODS

L'inici del viatge per a l'elaboració del PLIA ha de tenir en compte la perspectiva de drets de la Convenció sobre els Drets de l'Infant (CDI) de les Nacions Unides. L'Administració local, juntament amb la resta d'administracions, és corresponsable de garantir l'exercici progressiu dels drets de tots els infants i adolescents. En aquesta línia, UNICEF descriu els cinc objectius marc de drets que haurien d'incorporar les Ciutats Amigues de la Infància, emmarcats en la CDI i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de les Nacions Unides. Aquests cinc objectius de drets (descrits en l'apartat 2.3), vinculats amb els ODS, conformen l'estructura del PLIA, que caldrà anar adaptant a la realitat de cada municipi:

- El dret a ser valorat, respectat i tractat de manera justa.
- El dret a ser escoltat.
- El dret als serveis essencials de qualitat.
- El dret a viure en entorns segurs i nets.
- El dret a ser infant.

El PLIA ha de tenir en compte els cinc objectius marc dels drets de les Ciutats Amigues de la Infància, vinculats als ODS: el dret a ser valorat, respectat i tractat de manera justa, el dret a ser escoltat, el dret als serveis essencials de qualitat, el dret a viure en entorns segurs i nets, i el dret a ser infant.

Arribats en aquest punt, es planteja un interrogant: ens hem de dirigir a tots els infants i adolescents o només als que més ho necessiten? Aquesta és una qüestió que sovint es plantejen els municipis tenint en compte els recursos limitats de què disposen, però val a dir que aquestes dues mirades s'han de combinar, com ho trobem recollit en la llei catalana dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència (LDOIA). De fet, en uns àmbits determinats,

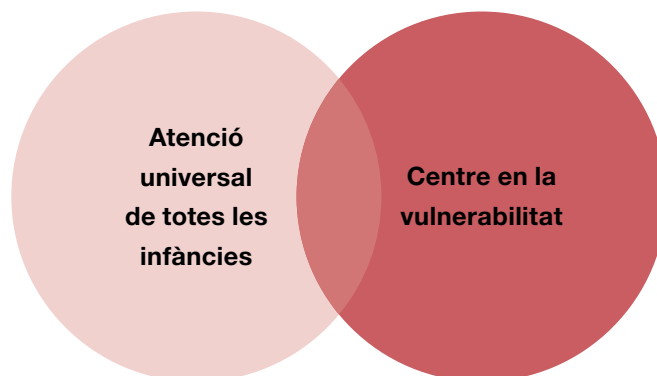
com per exemple l'escolarització de la petita infància (0-3 anys), és beneficiós tenir en compte les dues perspectives en una mateixa actuació o servei i que els infants provinents de diferents contextos s'interrelacionin entre ells. Cal, doncs, trobar la millor combinació entre polítiques universals, que arriben a tots els infants, amb polítiques focalitzades, que es concentren en segments concrets de la població infantil més vulnerables (infants amb discapacitat, amb pares/mares amb alcoholisme o drogodependència, d'ètnia gitana, de nacionalitat estrangera no acompanyats, en sistema de protecció social, en sistema de reforma o amb mesures de reeducació, en famílies monoparentals, etc.) (UNICEF Espanya, 2014).

La mirada universal de totes les infàncies s'ha de combinar amb el centre en la vulnerabilitat, tenint en compte les situacions de pobresa i d'interseccionalitat.

Per una banda, l'enfocament de drets comporta que els municipis tenen obligacions a l'hora de generar les condicions que afavoreixin l'exercici progressiu dels drets de tots els infants i adolescents, incorporant-hi una mirada universal, i la consideració del principi jurídic de l'interès superior de l'infant de manera primordial en la presa de decisions públiques.

Per l'altra, la creixent desigualtat social, agreujada amb la pandèmia de la COVID-19, es dona especialment entre les famílies amb infants. Les conseqüències de la pobresa i la privació econòmica en els infants i els adolescents constitueixen un risc social de primera magnitud per a la cohesió social futura. Això mereix un clar enfocament d'equitat que dirigeixi l'atenció cap als que es troben en situacions de més vulnerabilitat per tal de prevenir situacions de risc social, d'ampliar les oportunitats per assolir el màxim desenvolupament i reduir les desigualtats presents i futures. Tal com s'estableix en la Garantia Infantil Europea, cal trencar amb els cicles intergeneracionals de pobresa i desavantatges. Així mateix, cal tenir especialment en compte les desigualtats de gènere per raó d'origen geogràfic o en cas de tenir alguna discapacitat, entre d'altres. La interseccionalitat és un enfocament que subratlla que aquestes diferents categories estan relacionades, interactuant i creant múltiples nivells de desigualtats (apartat 2.5).

Combinació de la mirada universal de totes les infàncies centrada en la vulnerabilitat

PAS 3. TENIM EN COMPTE ELS TEMES EMERGENTS

És important complementar la perspectiva de drets i ODS que estructuraven el PLIA (PAS 2) amb els temes emergents que impacten en les vides dels infants i adolescents, i que la crisi per la pandèmia de la COVID-19 ha accentuat, com ha posat de relleu el Síndic de Greuges de Catalunya i UNICEF Comitè Catalunya (apartat 2.9). Per tant, el PLIA, més enllà de donar resposta als temes cabdals que tradicionalment han afectat la infància i l'adolescència, i que continuen sent plenament vigents tot presentant noves característiques, també ha de donar resposta a noves problemàtiques i necessitats.

Per exemple, garantir unes condicions econòmiques i materials adequades (alimentació, roba, calçat, habitatge, subministraments energètics, entorns segurs, etc.) als infants en situació de vulnerabilitat continua sent un tema de plena vigència, però cal abordar altres aspectes d'especial rellevància com ara el fet de combatre la bretxa digital, disposar de més espais oberts al barri, promoure la mobilitat sostenible o una ciutat lliure de contaminació.

El PLIA, més enllà de donar resposta als temes cabdals que tradicionalment han afectat la infància i l'adolescència i que continuen sent plenament vigents, també ha de donar resposta a noves problemàtiques i necessitats emergents.

Per exemple, afavorir l'educació i el lleure accessibles i de qualitat continuen sent aspectes fonamentals en la vida dels infants i adolescents, però encara queda molta feina a fer en l'àmbit dels serveis educatius i de criança dels 0 als 3 anys, en la lluita contra la segregació escolar, en la prevenció de l'abandonament escolar prematur, a garantir l'accés a les activitats de lleure educatiu, a facilitar el vincle amb la cultura o la ciència, o a tenir més oportunitats de joc a l'aire lliure.

Per exemple, promoure hàbits saludables en la infància i l'adolescència resulta cabdal, però també ho és conscienciar sobre l'ús responsable de les pantalles, vetllar per l'accés a l'assistència sanitària no coberta per la xarxa pública com la salut bucodental, o atendre les necessitats emocionals dels infants i adolescents i tenir cura de la seva salut mental.

Per exemple, facilitar el dret a la família i a la protecció social de la infància (infants en situació de risc, infants i adolescents tutelats, etc.) continua tenint una rellevància especial, però també cal reforçar les xarxes comunitàries i de suport entre famílies en l'àmbit de les cures, seguir avançant en el suport a les famílies amb infants i adolescents amb discapacitat, acompanyar les famílies monoparentals o amb nois i noies adolescents, o donar suport als infants i adolescents migrats sols.

Per exemple, cal seguir protegint els infants i els adolescents contra les discriminacions o les violències (cada cop més diverses) treballant per garantir a infants i adolescents

espais segurs i el bon tracte (canviant el paradigma com ho estableix la LOPIVI), tot posant també l'accent en aspectes com el *bullying* a l'escola i les violències digitals, o reforçant les mesures de lluita contra la violència masclista.

I cal continuar fomentant el dret a la participació, a l'escolta i a rebre una informació adequada ampliant els canals i els espais perquè els infants i adolescents siguin escoltats adequadament, participin en la presa de les decisions que els afecten i rebin l'adequada informació sobre l'estat de situació de les seves propostes.

Els reptes en l'àmbit de la infància i l'adolescència (conformats per temes estructurals i temes emergents) estan intrínsecament lligats a la perspectiva de drets i els ODS, i són la matriu clau que estructurarà el futur PLIA. Una matriu amb mides variables, en funció de les necessitats i les característiques de cada municipi.

PAS 4. PLANIFIQUEM LA FEINA

Un cop establerts els lideratges (PAS 1) i la perspectiva de drets del PLIA tenint en compte els temes emergents (PASSOS 2 i 3).

Cal planificar la feina d'elaboració del pla, que al llarg del procés caldrà anar ajustant. Es tracta d'establir un calendari de treball, els actors clau que cal involucrar-hi i les tasques que s'hi han de desenvolupar. La temporalitat d'elaboració del PLIA hauria de ser inferior a l'any, per no allargar massa el procés, i superior a tres mesos, ja que la feina de revisió de la documentació, la recollida de dades, el treball transversal i el procés participatiu per escoltar les diferents veus i necessitats (especialment de la infància i l'adolescència) requereixen un temps determinat. Preveure un lapse temporal suficient és especialment necessari quan es col·labora amb altres àrees i agents externs, per a qui l'elaboració del PLIA no és una qüestió urgent ni prioritària.

També cal començar a pensar en els espais ja existents al municipi amb agents implicats en l'àmbit de la infància i l'adolescència (taules, comissions, consells, inclosos els d'infància) i tenir en compte les possibles sinergies o solapaments amb altres plans o estratègies en marxa.

Cal planificar la feina d'elaboració del PLIA: establir un calendari de treball, els actors clau que cal involucrar-hi i les tasques que s'hi han de desenvolupar. Alhora, planificar la feina implica començar a pensar l'estratègia de comunicació del PLIA, i no esperar que el nou pla estigui acabat.

Alhora, planificar la feina implica començar a pensar l'estratègia de comunicació per tal d'explicar els objectius i el procés d'elaboració del PLIA, a l'inici de manera interna i més endavant amb actors externs al consistori. Elaborar un breu document explicatiu amb

una versió amigable per a la infància, per part del departament responsable del PLIA, pot ser d'especial utilitat per començar a contactar amb els diferents actors interns, implicar-los-hi i facilitar la mirada transversal d'aquestes polítiques.

PAS 5. CREEM EL GRUP MOTOR

Com que les polítiques d'infància i adolescència es troben segmentades a escala interna de l'Ajuntament, treballar des d'una perspectiva transversal és fonamental per abordar aquest àmbit. Col·laborar, doncs, amb les diferents àrees i departaments de l'Ajuntament garantirà la transversalitat de les polítiques d'infància i adolescència, tot i que han de ser liderades des d'un departament determinat. Establir connexió amb els responsables tècnics dels diversos àmbits de l'Ajuntament és clau per debatre sobre els temes emergents adaptats a la realitat del municipi, identificar les actuacions que respondran als reptes per millorar les vides i els drets dels infants i adolescents, i coordinar accions que es poden impulsar conjuntament, així com per fer seguiment i avaluació de la implementació de les actuacions. A més, no solament es tracta d'identificar actuacions noves o estratègiques per tal d'abordar els reptes, tenint en compte la veu dels infants i adolescents, sinó també detectar els «buits» que existeixin en relació amb els reptes establerts respecte als quals caldria aprofundir i analitzar possibles vies de solució.

Per donar forma a la transversalitat, és clau constituir un grup motor (o reforçar-lo si ja existeix) amb els responsables tècnics més rellevants en l'àmbit de la infància i l'adolescència al municipi.

Per donar forma a la transversalitat, és clau constituir un grup motor, efectiu i resolutiu, amb els responsables tècnics més rellevants en l'àmbit de la infància i l'adolescència al municipi, que són els qui garantirán i vetllaran pel desenvolupament del PLIA fins al final.

Amb l'objectiu que el producte del treball sigui de la màxima qualitat possible, s'ha de concebre aquesta participació tècnica amb una formulació clara de l'encàrrec, definint temps de dedicació i recursos materials i, si convé, plantejar la formació necessària per al seu correcte desenvolupament.

Es tracta d'un grup liderat pel departament responsable de la coordinació del PLIA, i s'hi haurien d'incorporar figures clau dels àmbits en què les polítiques d'infància estan o haurien d'estar presents: l'educació, els serveis socials, la cultura, els esports, l'espai públic, la participació o la salut. Més enllà de les diferents àrees, i en funció de la grandària del municipi, es pot valorar la incorporació de la mirada territorial a través dels responsables d'infància o serveis a les persones dels districtes que incidiran en la territorialització del PLIA. També és recomanable incorporar la persona responsable de comunicació, perquè pugui encarregar-se de la difusió i comunicació a la ciutadania del

que es fa durant tot el procés d'elaboració i implementació del PLIA, i la persona responsable de participació, si és possible.

Funcions del grup motor

Informació	Implicació	Coordinació	Debat
Facilitar informació i documentació per a l'elaboració del PLIA.	Identificar els agents interns i externs (inclosa la infància com a agent clau) que cal incorporar en l'escolta, el diàleg i l'elaboració i la implantació del PLIA.	Identificar i coordinar les accions del PLIA per garantir-ne la transversalitat.	Aportar la seva visió i noves idees, i validar els documents de treball elaborats.

Aquest grup hauria de ser relativament reduït, sense que això en posi en risc la necessària transversalitat, per tal de ser efectiu i resolutiu, amb reunions periòdiques i acompanyant el lideratge dels responsables tècnics del PLIA. El grup també hauria d'incorporar puntualment les persones polítiques de referència i l'equip de govern. Aquest grup hauria d'estar actiu durant tot el cicle de vida del PLIA, també en la implementació, el seguiment i l'avaluació, i hauria de convertir-se en un espai estable de coordinació de la política local d'infància.

PAS 6. IDENTIFIQUEM ELS ESPAIS DE LA GOVERNANÇA

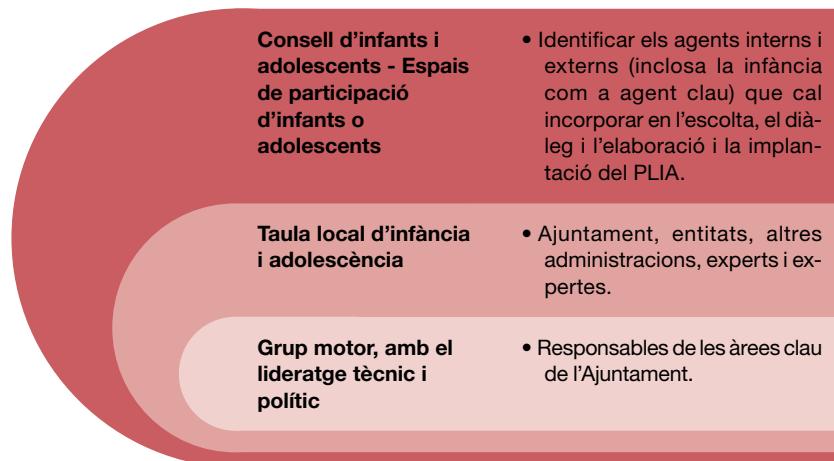
En la preparació del viatge per a l'elaboració del PLIA és especialment important tenir ben establerts els actors de la governança del pla, que s'implicaran tant en la seva elaboració com en la implementació, el seguiment i l'avaluació. Un cop establert el lideratge polític i tècnic del Pla (PAS 1), que compta amb el suport d'un grup motor reduït amb responsables d'àmbits clau de l'Ajuntament i que facilitaran la transversalitat de les polítiques (PAS 5), hi ha dos tipus d'actors que cal involucrar-hi: actors externs al consistori com ara entitats o altres administracions que incideixen en l'àmbit de la infància i l'adolescència al municipi (el treball en xarxa es pot articular a través d'una taula local d'infància i adolescència) i els mateixos infants i adolescents que són els principals beneficiaris del PLIA (la seva veu es pot articular a través d'un Consell d'infants i adolescents i/o grups de participació equivalents).

Els actors externs al consistori, com ara entitats o altres administracions que incideixen en l'àmbit de la infància i l'adolescència al municipi es poden articular a través d'una taula local d'infància i adolescència, i la veu dels mateixos infants i adolescents es pot vehicular a través d'un Consell d'infants i adolescents.

Cal tenir en compte que tant la taula com el consell són espais de planificació i coordinació que estableix la Llei catalana dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència (LDOIA). De vegades, el municipi ja disposa d'una taula d'infància en risc o de protecció contra el maltractament, i el PLIA és l'ocasió per reconvertir-la en taula local

d'infància i adolescència, abordant els diferents reptes que es presenten en aquest àmbit, com ho determina el Decret de la Taula Nacional i les taules territorials i locals d'infància. En tot cas, la infància en risc hauria de ser una temàtica o grup de treball emmarcat en una taula d'infància més general i transversal.

Espais de governança del PLIA

Si ens centrem en els actors externs a l'Ajuntament que incideixen en l'àmbit de la infància i l'adolescència al municipi, aquests es poden reunir al voltant de la Taula local d'infància i adolescència per contribuir a determinar (junt amb les diferents àrees i departaments de l'Ajuntament) les necessitats i els reptes que ha d'incorporar el PLIA, així com acompanyar el desplegament del Pla en els moments que es determini per fer-ne seguiment i avaluació. El treball en xarxa contribueix a planificar actuacions de manera coordinada, independentment de qui en tingui la competència. Les altres administracions presents al territori, com la Generalitat de Catalunya, també desenvolupen serveis essencials per als nens, nenes i adolescents del municipi. I les entitats en l'àmbit de la infància i l'adolescència (de vegades ja incorporades en algun Consell municipal o xarxa com la Coordinadora d'AFA, el Consell Escolar Municipal o el Consell de Lleure), així com les persones amb un coneixement destacat en l'àmbit (sovint provinents del món acadèmic), tenen un bagatge important d'experiència i expertesa que ajuda a fer avançar els temes d'infància al municipi. Fins i tot aquestes persones poden formar part de grups d'expertesa puntuals que s'organitzin al voltant de temes concrets en què cal aprofundir i avançar, juntament amb els responsables municipals, per tal de trobar solucions innovadores de manera deliberativa.

Val a dir que cada municipi, en l'elaboració del PLIA, haurà de determinar els espais de governança més adequats en funció de la mida, les característiques i les necessitats, tenint en compte també els espais de governança de què ja disposa (tot adaptant-los, si és possible). Es tracta de disposar d'espais facilitadors per recollir les diferents veus implicades en el PLIA i garantir la transversalitat i el treball en xarxa dels actors que intervenen en l'àmbit de la infància i l'adolescència al municipi.

PAS 7. PENSEM LA PARTICIPACIÓ DELS INFANTS I ELS ADOLESCENTS

Els nens, les nenes i els adolescents són actors clau de la governança i són el públic objectiu del PLIA; per tant, els actors principals a l'hora de tenir en compte les seves necessitats. També ho són les famílies, per tal de donar suport al procés participatiu. El municipi ha de trobar les maneres més adequades per fer participar infants i adolescents, tant en la fase de diagnosi com a l'hora de definir el full de ruta, defugint les lògiques que requereixen les dinàmiques adultes per tal d'adaptar-se a les seves característiques. Cal veure, doncs, quina és la manera i el moment més adequat d'incorporar-los no només en l'elaboració, sinó també en la implementació i el seguiment del Pla, a través d'un llenguatge amigable i fàcilment comprensible. Així mateix, s'ha d'articular la veu de les famílies, ja que són les principals referents dels infants i qui en té cura (cal tenir en compte que en les edats primerenques la veu dels infants només es pot articular a través de les seves famílies).

El municipi ha de trobar les formes més adequades per fer participar a infants i adolescents, tant en la fase de diagnosi com a l'hora de definir el full de ruta, defugint les lògiques que dicten les dinàmiques adultes i generant espais segurs i motivadors per a la participació.

Tenint en compte que existeixen recursos per incorporar la participació dels infants (UNICEF Espanya, 2020a; IIAB, 2020), algunes orientacions per fomentar la participació infantil són (Ajuntament de Barcelona, 2018):

- El repte és avançar «amb» i «des dels» infants. La millora de l'entorn, els equipaments, serveis i projectes necessita els infants com a principals coneixedors i analistes de les necessitats i els usos.
- La participació dels infants pot iniciar-se amb petites iniciatives on s'incloguin objectius clars i assumibles, per tal que es puguin valorar els resultats a curt termini.
- En les iniciatives de participació que s'impulsin s'ha de garantir l'equitat participativa en funció de la classe social, el gènere, l'ètnia, l'edat, l'orientació sexual o la diversitat funcional, entre d'altres.
- La participació dels infants no ha de reproduir dinàmiques adultes. Cal incorporar unes altres lògiques de gestió de l'espai i el temps, ha de vincular-se als seus interessos i motivacions, i ha de garantir dinàmiques lúdiques i creatives que s'ajustin a la seva singularitat.
- En els processos participatius, els infants han de ser els protagonistes. Els adults només faciliten i acompanyen, promovent la seva implicació, facilitant retorn de la incidència de les seves aportacions i explicant quines decisions s'han pres al voltant de les propostes rebudes.

- La participació dels infants enriqueix tot el projecte. Per tant, és important posar en valor la seva condició d'experts en l'àmbit en qüestió.
- S'ha de vetllar per generar un magnetisme participatiu des de la transparència, la proximitat i l'avaluació contínua.

Mentre que la Taula local d'infància i adolescència facilita el treball en xarxa dels diferents agents del territori, és a través del Consell d'infants i adolescents o de grups locals de participació que es pot articular la seva veu i tenir en compte les seves necessitats i prioritats. No obstant, aquest espai més formal de participació es pot complementar amb dinàmiques de consulta periòdiques/puntuals o a través de diferents modalitats en què es recull (de manera adequada) la veu dels infants i adolescents, tot adreçant-se a una mostra més extensa d'infants a través dels centres educatius o bé dirigir-se a determinats col·lectius en situació de vulnerabilitat a qui costa més arribar habitualment.

Per exemple, el programa *Parlen els nens i nenes*, impulsat per l'Institut infància i adolescència de Barcelona per encàrrec de l'Ajuntament de Barcelona, té l'objectiu de generar coneixement sobre el benestar de la infància vinculat a l'agenda pública per contribuir a millorar polítiques locals i enriquir debats socials. En primer lloc, es fa una enquesta de benestar subjectiu adreçada directament a una mostra representativa d'infants enlloc de fer-ho als adults amb qui conviuen, amb la implicació de les escoles. En segon lloc, s'organitzen tallers participatius a les mateixes escoles i es retornen els resultats als nens i nenes per cointerpretar-los i que facin propostes de millora del seu benestar. I, en tercer lloc, el coneixement generat s'analitza i sintetitza en una agenda de propostes: l'Agenda dels infants. El grup altaveu (amb infants que han participat a l'enquesta i als tallers) s'encarrega de presentar-la i obrir diàlegs per trobar solucions a les demandes plantejades.

PAS 8. COMUNIQUEM L'INICI DEL PLIA

Un cop establert el lideratge (PAS 1), la perspectiva de drets tenint en compte els temes emergents (PASSOS 2 i 3), el grup motor (PAS 5) i els actors de la governança articulant la veu dels infants (PASSOS 6 i 7), es pot començar a comunicar l'elaboració del PLIA, no tan sols a escala interna de l'Ajuntament (per reforçar el treball transversal) sinó també en l'àmbit de la societat civil (entitats i associacions) i la ciutadania (especialment els infants, els adolescents i les seves famílies). Quin és l'objectiu del Pla, el procés que seguirem per a la seva elaboració o les persones que s'hi volen implicar, són alguns dels principals aspectes que s'han de comunicar a través dels canals habituals de l'Ajuntament (pàgina web, xarxes socials, roda de premsa, mitjans de comunicació, jornades o sessions) i suports (documents, vídeos, fotografies, infografies). Caldrà adaptar els missatges, canals i suports en funció del públic a qui ens dirigim. Si es tracta dels infants, s'haurà de fer ús d'un llenguatge i format amigable per a ells i aliar-se amb les escoles o altres espais on acostumen a estar presents per arribar-hi. El grup motor i altres actors de la governança poden contribuir a expandir la comunicació del PLIA a través dels seus públics de referència, tenint en compte els moments clau (elaboració, resultats de la diagnosi i del procés participatiu, presentació).

La comunicació a l'inici del PLIA permet informar a la ciutadania que s'està elaborant un Pla en l'àmbit de la infància i l'adolescència al municipi, consolidar i fer visible el compromís polític per tirar-lo endavant, implicar els diferents actors de la governança i garantir la transparència i el retiment de comptes des de l'inici fins al final.

La comunicació a l'inici del PLIA és important perquè permet informar a la ciutadania del fet que s'està elaborant un Pla en l'àmbit de la infància i l'adolescència al municipi, consolidar i fer visible el compromís polític per tirar-lo endavant, implicar els diferents actors de la governança en la diagnosi i l'elaboració del PLIA, i garantir la transparència i el retiment de comptes des de l'inici. Si el municipi té Consell d'infants i adolescents, poden ser els mateixos infants els que donin el tret de sortida a la comunicació del PLIA. La regidoria responsable de les polítiques d'infància també haurà d'anar informant sobre l'avenç del Pla, abans de la seva aprovació, en les diferents comissions polítiques.

FACTORS D'ÈXIT I OBSTACLES

ETAPA 1: LA PREPARACIÓ

Factors d'èxit	Obstacles
<ul style="list-style-type: none"> Tot i que el lideratge polític dependrà de l'organització de cada Ajuntament, és recomanable tenir una regidoria específica per a l'impuls de les polítiques d'infància i adolescència. El lideratge tècnic, més enllà del polític, resulta clau per assegurar que hi ha una persona (o més) encarregada de fer avançar el projecte, facilitar les aliances i gestionar els obstacles. Pot complementar-se amb suport extern. Cal disposar d'un grup motor efectiu que incorpori els departaments clau relacionats amb la infància i l'adolescència per garantir la transversalitat de les polítiques i per donar resposta a les necessitats i els reptes en aquest àmbit. Invertir temps en l'estratègia de comunicació, encara que no estiguem avançant explícitament en continguts del PLIA, facilitarà que tothom parteixi de la mateixa informació i que comencem a involucrar els diferents actors (inclosos els infants i adolescents) que volem que participin en l'elaboració del Pla. 	<ul style="list-style-type: none"> Si més enllà de la regidoria encarregada de les polítiques d'infància i adolescència no es compta amb el suport del nivell més alt de l'Ajuntament, el PLIA pot tenir poca prioritat i un baix impacte per millorar les vides dels infants i els adolescents. No disposar de personal tècnic amb els coneixements, la capacitat i la disponibilitat necessària per entomar el lideratge i l'elaboració del PLIA (recursos i temps). Alguns actors a involucrar en la governança del PLIA poden tenir reticències o un enfocament diferent al de l'Ajuntament a l'hora d'abordar les polítiques d'infància i adolescència. Tot i això, és necessari incorporar la diversitat de veus i agents del territori, i facilitar els consensos. La participació infantil no pot ser pensada des d'una lògica adultocèntrica. Cal tenir molta cura de les dinàmiques que s'utilitzen amb els infants i fer, si és possible, consultes <i>ad-hoc</i> més enllà dels òrgans formals.

3.3. Etapa 2: la descoberta

PAS 9. COMENCEM A FER LA DIAGNOSI: LA INFORMACIÓ PRÈVIA

L'inici de l'etapa de la descoberta comença per reunir tots els elements del context local. Sovint no es parteix de zero a l'hora d'elaborar un Pla, sinó que el municipi ja disposa d'experiència (més o menys dilatada) en el desenvolupament de polítiques, projectes i serveis adreçats a la infància i l'adolescència. La recopilació d'aquests elements previs pot ajudar a tenir un plantejament inicial d'agenda integral per a la infància i l'adolescència

que contribueixi a dur a terme una participació informada amb els diferents actors. Començar a fer la diagnosi i recollir els elements de context més significatius ens ajuda a agrupar el coneixement disponible i a elaborar polítiques públiques basades en l'evidència (amb dades quantitatives i qualitatives, és a dir, amb indicadors des del moment inicial ja que són essencials per al seguiment i l'avaluació del PLIA).

En l'inici de la diagnosi, recollir els elements de context més significatius ens ajuda a agrupar el coneixement disponible i a elaborar polítiques públiques basades en l'evidència i encaixades en les especificitats del municipi.

Elements de context més significatius per agrupar el coneixement disponible

Planificacions anteriors d'infància i adolescència

- Tant si existeix un PLIA anterior que cal renovar com algun altre tipus de marc on s'hagin establert prioritats i actuacions en l'àmbit de la infància i l'adolescència és important tenir en compte quins han estat els resultats obtinguts.
- El punt de partida del nou Pla hauria de ser l'avaluació o els informes de seguiment del Pla anterior (PAS 19) amb la identificació dels objectius o accions a què es vol donar continuïtat i dels que es volen mantenir, però amb canvis de menor o major magnitud.

Situació i problemàtiques de la infància i l'adolescència

- Abans d'iniciar la recollida de dades és important tenir en compte les dades i els estudis globals sobre la situació i les problemàtiques de la infància i l'adolescència que són comuns a tots els municipis i que constitueixen un punt de partida interessant a nivell de context.
- Moltes de les dificultats i problemàtiques que pateixen els infants i els adolescents (violències, pobresa, abús sexual, desigualtats, salut mental i emocional, sobreexposició a les tecnologies, etc.) són estructurals i comuns a tots els nivells territorials. Existeixen estudis periòdics i informes d'institucions que treballen per a la infància i l'adolescència que documenten i posen dades a aquestes problemàtiques, com ara: *Observatori dels Drets de la Infància* de la Generalitat de Catalunya, *Observatori 0-17 BCN* impulsat per l'Institut infància i adolescència de Barcelona per encàrrec de l'Ajuntament de Barcelona, *Informe anual sobre els drets de l'infant* del Síndic de Greuges de Catalunya, *publicacions* d'UNICEF Espanya/Comitè Catalunya i *publicacions* de Save the Children.
- Es tracta, per altra banda, de situacions que poden ser difícils de dimensionar a escala municipal a causa de la inexistència de dades desagregades i per la dificultat d'obtenir segons quins tipus d'informacions. Disposar d'un marc global de referència pot ajudar a situar aquestes problemàtiques i a tenir-les en consideració a l'hora d'elaborar el PLIA.

Dades sobre infància i adolescència

- Prèviament a la recerca de noves informacions, és important identificar les dades sobre infància i adolescència que ja estan disponibles.
- Alguns municipis, o els ens supramunicipals del territori en què es troba, disposen d'observatoris de dades o d'una sistemàtica de recollida que permet copsar la realitat de la infància i l'adolescència.
- En cas de no disposar de fonts prèviament sistematitzades, s'haurà de començar a treballar per recopilar dades sobre el compliment dels drets de les persones menors d'edat del municipi en àmbits com l'educació, el lleure, l'accés a la cultura, la salut i el benestar, la protecció de la infància en risc, etc.
- Algunes d'aquestes dades estan disponibles en fons públics de manera desagregada a escala municipal. I d'altres s'han de recollir específicament. En qualsevol cas, és important identificar, de les possibles dades que poden existir, quines són les més rellevants per analitzar la situació de la infància i l'adolescència en cada cas concret, limitant la recollida a un volum d'informació que sigui al mateix temps rellevant, assumible i realista.
- Per informació més detallada, vegeu el següent apartat de la Guia, «Proposta de drets, indicadors, reptes i actuacions».

Veus dels infants i adolescents

- Abans de plantejar-se noves dinàmiques participatives és important recuperar la informació recollida en espais o processos participatius previs amb infants, adolescents i/o famílies.
- És possible que el municipi disposi de mecanismes de participació infantil, com ara un Consell d'infants i/o adolescents, o que es portin a terme dinàmiques de consulta periòdiques o puntuals en què es tinguin en compte les veus dels infants, ja sigui per temes concrets o més genèrics.

- Si han tingut lloc espais participatius amb infants i adolescents previs a l'elaboració del PLIA, caldrà fer un buidatge per copsar-ne els interessos i les necessitats.

Estratègies del govern i dels agents socials del municipi

- Les prioritats del govern municipal, expressades a través del Programa d'actuació municipal o d'altres cartes i documents estratègics, suposen un punt de partida que cal tenir en compte per tal de dur a terme una participació informada en el marc de l'elaboració del PLIA, ja que aquests documents de ciutat contenen habitualment prioritats i compromisos en l'àmbit de la infància i l'adolescència.
- D'altra banda, és molt possible que al municipi s'hagin desplegat plans estratègics en àmbits com la salut, l'educació, la igualtat, la mobilitat, l'habitatge, la inclusió, etc., que involucren i afecten també infants i adolescents.
- Així mateix, els agents socials del municipi que participen en consells sectorials o de ciutat, com també altres òrgans participatius, poden expressar prioritats i necessitats en l'àmbit de la infància i l'adolescència.
- Aquestes disposicions hauran d'estar en consonància amb el que s'estableixi en el futur Pla local d'infància i adolescència. En conseqüència, prèviament a l'elaboració del PLIA, és fonamental identificar totes les actuacions que s'hagin acordat al municipi en relació a la infància i l'adolescència per tal de garantir la seva coherència amb les actuacions que s'estableixin al Pla i evitar possibles solapaments o contradiccions.

Recursos, programes i serveis adreçats a infants, adolescents i famílies al municipi

- El Pla local d'infància i adolescència ha de servir per identificar noves necessitats i generar noves propostes, però també per ordenar i donar coherència i continuïtat a les actuacions que es van duent a terme al municipi.
- Per aquest motiu, abans de començar a identificar noves necessitats o accions cal recollir tot el que ja s'està fent. En aquesta recopilació convé tenir en compte els diferents programes i serveis adreçats a la infància i l'adolescència que es duen a terme al municipi, així com els espais o equips que treballen per al col·lectiu d'infants i adolescents. A l'hora de recollir aquesta informació cal identificar, per una banda, en quins àmbits té impacte cada recurs o servei (educació, salut, lleure, benestar, etc.) i, per l'altra, a quins col·lectius s'adreça (petita infància, infants, adolescents, famílies o professionals).
- A més de servir per a l'elaboració del PLIA, aquesta informació pot ser útil per bastir una guia dels serveis i recursos adreçats a la infància, l'adolescència i les famílies al municipi. En aquest cas, abans d'iniciar la recollida d'informació, cal preveure quina informació es voldrà facilitar, en quin format i, sobretot, com es mantindrà actualitzada al llarg del temps.

Recomanacions d'altres nivells de govern o organismes

- Altres nivells de govern, com el Consell Comarcal, la Diputació, el Govern autonòmic, el Govern estatal o la Unió Europea i altres organismes internacionals també generen normatives i recomanacions en l'àmbit de la infància i l'adolescència que tenen impacte en el context local, i caldrà tenir-ho en compte en l'elaboració del PLIA.

PAS 10. INCORPOREM NOVA INFORMACIÓ: LA PARTICIPACIÓ

Per a l'elaboració de la diagnosi és important comptar amb la participació de tots els agents directament implicats (PAS 6): des del personal tècnic i polític de l'Ajuntament (àrees d'educació, cultura, esports, salut, serveis socials, seguretat ciutadana, etc.), fins a les entitats i organitzacions que treballen per a la infància i l'adolescència (Taula local d'infància i adolescència, AMPA o AFA, professorat i direccions de les escoles, entitats socials i de lleure, personal d'altres administracions, ambulatori, CSMIJ, etc.) i, òbviament, els infants i adolescents, assegurant l'equitat en la inclusió de tots els infants —en especial, cal garantir que infants en risc de vulnerabilitat social, nens i nenes en situació de discapacitat, origen migrant, etc. participin en aquest procés— (Consell d'infants i/o adolescents, alumnat de centres educatius, infants i adolescents participants en espais de lleure a les entitats o espais municipals, centre obert, etc.). Això ens permetrà, per una banda, promoure la implicació col·lectiva al voltant de la perspectiva de drets dels infants i, per l'altra, generar sentiment d'escolta entre un col·lectiu que, per regla general, se sent poc escoltat.

Una diagnosi que parteixi de l'escolta i que provoqui una reflexió conjunta de diferents agents contribueix a generar consciència i a millorar el coneixement i la interrelació entre diferents recursos i agents, tot assentant les bases per endegar nous projectes des de la corresponsabilitat.

Cal tenir en compte que la diagnosi no serveix únicament per recollir dades i identificar necessitats. Una diagnosi que parteixi de l'escolta i que provoqui una reflexió conjunta de diferents agents pot constituir un resultat en si mateix, en el sentit de generar consciència i millorar el coneixement i la interrelació entre diferents recursos i agents, tot assentant les bases per endegar nous projectes.

Aquest procés d'escolta s'haurà de gestionar en funció de les possibilitats, les característiques i els recursos de cada ens local. En cas de comptar amb suport extern per a l'elaboració de la diagnosi, es poden fer enquestes, entrevistes i tallers participatius a càrrec de professionals experts en participació ciutadana que ajudin a copsar l'opinió dels diferents agents implicats en la diagnosi, i que estiguin especialitzats en la dinamització de grups amb infants garantint l'aplicació d'eines i metodologies adequades.

En cas contrari, serà el personal tècnic de l'Ajuntament responsable de l'elaboració de la diagnosi qui s'encarregui de recollir les visions dels agents implicats en les polítiques d'infància i adolescència, dimensionant l'abast d'aquest procés a les capacitats i la disponibilitat de l'equip.

Si es decideix portar a terme tallers o sessions participatives comptant amb personal intern, pot ser útil tenir en compte les recomanacions següents:

- Iniciar els debats amb una breu presentació de dades base que permetin centrar els temes del debat i aportar informació objectiva sobre la realitat de la infància i l'adolescència al municipi.
- Dimensionar l'abast del PLIA com a instrument de planificació estratègica a escala municipal. Durant els tallers, explicar clarament que no totes les propostes es podran dur a terme i que caldrà prioritzar les actuacions que s'han de desenvolupar en funció de paràmetres vinculats a la necessitat i a la disponibilitat de recursos.
- Adreçar-se als diferents perfils representatius de la realitat del municipi, amb especial atenció als col·lectius que no participen habitualment.
- Utilitzar metodologies i tècniques participatives que facilitin la posada en comú d'idees, propostes i visions. Garantir que les dinàmiques faciliten la participació i que estan adaptades als diferents col·lectius: professionals, famílies, adolescents o infants (Diputació de Barcelona, 2018).

- Aprofitar les potencialitats d'internet per obrir la participació a col·lectius amb més dificultats per participar als debats presencials (tenint en compte alternatives per a les persones que no hi tenen accés), mitjançant la utilització d'eines digitals per a la participació ciutadana; per exemple, eines digitals per fer enquestes, votacions o trobades en línia (Diputació de Barcelona, 2021).
- Cercar complicitats amb els agents del municipi que treballen en l'àmbit de la infància i l'adolescència (escoles, entitats socials, equipaments municipals, clubs esportius, etc.) per implicar persones de diferents perfils en els tallers participatius.
- Garantir que es fa un retorn a totes les persones i els agents directament implicats en el procés participatiu, a banda d'altres accions comunicatives que es puguin portar a terme entre la ciutadania en general.

Cada cop són més els municipis que utilitzen plataformes de participació ciutadana per acompanyar els seus processos participatius. Els plans d'infància i adolescència no en són una excepció, i la utilització d'aquestes plataformes pot resultar molt útil com a espais de transparència i posada en comú de la informació, i en qualitat d'espais de participació i recollida de propostes.

La *plataforma Decidim* és la més implantada als municipis catalans, i permet a la ciutadania participar en la presa de decisions a escala local de manera asíncrona i des de qualsevol dispositiu. Es tracta d'una plataforma de codi obert, que té com a objectiu fomentar la democràcia participativa mitjançant la deliberació, la col·laboració i el co-disseny de les polítiques públiques. Disposa de diferents components que donen suport a l'organització de trobades presencials, la realització d'enquestes, la recollida de propostes, la votació i la priorització, la consulta d'informació i el seguiment dels resultats i les decisions.

PAS 11. IDENTIFIQUEM POTENCIALITATS I NECESSITATS

Tota aquesta informació, tant la recollida documental com la informació obtinguda a través de sessions i tallers participatius, ens ha de servir per obtenir una fotografia inicial de quin és l'estat dels drets dels infants i dels adolescents al municipi.

L'anàlisi de la realitat local de la infància i l'adolescència, dels recursos de què disposem i de les visions sobre les seves necessitats, ens ha de permetre avaluar el compliment dels drets dels infants i adolescents, identificar les potencialitats que cal preservar, determinar els reptes de futur i comptar amb una informació de partida que ens permeti avaluar l'impacte del Pla *a posteriori*.

Objectius de la diagnosi de la infància i l'adolescència

Avaluar els drets dels infants	Identificar potencialitats	Determinar els reptes	Tenir informació de partida
Avaluar el compliment dels drets dels infants i els adolescents i identificar els àmbits en què s'estiguin produint vulneracions de drets.	Identificar les potencialitats que cal preservar, posant en valor el que s'està fent bé i garantint-ne la continuïtat.	Sistematitzar les conclusions de l'anàlisi i determinar els reptes per fer del municipi una ciutat més amable amb els infants, adolescents i les seves famílies.	Comptar amb una informació de partida (indicadors quantitius i qualitius), que ens permeti avaluar l'impacte del PLIA un cop aquest s'hagi desplegat.

L'anàlisi de la informació recollida ha de permetre avaluar el compliment dels drets dels infants i adolescents, identificar les potencialitats que cal preservar, determinar els reptes de futur i comptar amb una informació de partida que ens permeti avaluar l'impacte del Pla *a posteriori*, en la seva fase d'avaluació.

A partir de tota la informació recollida es tracta, per una banda, de ponderar la capacitat dels recursos de què disposa el municipi per donar compliment als drets dels infants i adolescents i, per l'altra, d'identificar les necessitats no cobertes i els àmbits on s'estan produint vulneracions de drets que cal abordar. Així, per a cada un dels drets dels infants analitzats, cal donar resposta a tres preguntes clau:

- Què estem fent? Quins recursos, equipaments, serveis o programes estem duent a terme per garantir que es compleixen els drets dels infants i adolescents?
- Quines necessitats detectem? Quines mancances hem detectat (actuals i de futur) en relació als drets dels infants?
- Quines propostes hem recollit en relació als reptes? Què ens han proposat les diferents persones i col·lectius que han participat en la diagnosi?

El marc per a la realització d'aquesta anàlisi ha de ser els drets dels infants (PAS 2), als quals caldrà incorporar, si escau, altres temes emergents (PAS 3). La identificació de les potencialitats es farà a partir dels punts forts identificats durant els tallers participatius i l'anàlisi dels recursos existents. Per a l'anàlisi de les necessitats caldrà analitzar tota la informació recopilada durant el pas anterior a partir de les dades, de les necessitats manifestades per infants, adolescents o famílies, i de les mancances identificades pel personal tècnic, les entitats i altres agents. El resultat d'aquesta anàlisi (a partir d'eines com el DAFO, el Diagrama Causa-Efecte, etc.; Diputació de Barcelona, 2002) es compartirà amb el grup motor i servirà de base per a la identificació dels reptes de la infància i l'adolescència al municipi (PAS 12).

PAS 12. FORMULEM ELS REPTES

Amb la revisió del coneixement disponible, l'equip tècnic responsable d'elaborar el PLIA, conjuntament amb el grup motor, pot redactar un document sintètic amb una proposta de reptes amb visió integral en l'àmbit de la infància i l'adolescència, estructurada en base a la perspectiva de drets. Aquest document servirà de base per a l'elaboració del Pla i esdevindrà la guia respecte de la qual caldrà anar identificant les actuacions del PLIA (PASSOS 14 i següents, vegeu també l'apartat de la Guia «Proposta de drets, indicadors, reptes i actuacions»).

Els reptes són propis i específics de cada municipi, i han d'estar vinculats als resultats de la diagnosi perquè han de permetre donar resposta a les necessitats i mantenir i promoure les potencialitats. L'objectiu és acordar les metes a què es vol arribar per, posteriorment, determinar les actuacions que es desenvoluparan per assolir-les.

Els reptes (estructurats en base a la perspectiva de drets) són propis i específics de cada municipi, i han d'estar vinculats als resultats de la diagnosi ja que han de permetre donar resposta a les necessitats locals i mantenir i promoure les potencialitats del territori.

El paper del grup motor és clau per a la identificació dels reptes, ja que permetrà tenir en compte els diferents punts de vista sobre les necessitats de la infància i l'adolescència al municipi i garantirà la visió transversal.

El nombre de reptes també depèn de cada municipi, que decidirà si vol focalitzar la seva actuació en un nombre reduït de qüestions per treballar-les a fons o si prefereix adoptar una visió àmplia que permeti abordar diferents aspectes. En qualsevol cas, la perspectiva de drets (PAS 2) ha de servir de base durant tot aquest procés d'identificació de desafiaments, de manera que un mateix repte pot donar resposta a més d'un dret. Un bon exercici és, un cop identificats, associar-los als drets dels infants i comprovar si, en la seva globalitat, els reptes definits donen resposta als cinc drets (el dret a ser valorat, respectat i tractat de manera justa, el dret a ser escoltat, el dret als serveis essencials, el dret a viure en entorns segurs i nets, i el dret a ser infant).

Els reptes poden estar relacionats amb problemàtiques i necessitats estructurals, que venen de lluny i que per la seva complexitat requereixen una resposta conjunta i coordinada dels diferents actors involucrats en les polítiques d'infància i adolescència al municipi com, per exemple, la lluita contra la pobresa infantil, l'accés a l'habitatge o les violències entre iguals. Però també cal tenir en compte altres temes emergents (PAS 3) als quals és important estar igualment atents, com poden ser la bretxa digital, la pobresa energètica o el respecte a la diversitat sexual i de gènere.

Per a la definició dels reptes, cal plantejar-se un horitzó temporal obert que permeti dotar-los d'un grau alt d'ambició, ja que la millora de les vides i els drets dels infants i adolescents no es resoldrà únicament amb actuacions a curt termini.

Finalment, la visió integral dels reptes implica anar més enllà dels temes que tradicionalment es treballen en l'àmbit de la infància i l'adolescència (generalment vinculats a les àrees de serveis a les persones) per tal d'incorporar reptes que afecten àrees que sovint estan allunyades de les polítiques d'infància, com ara són urbanisme, mobilitat o medi ambient, i desenvolupar un veritable treball transversal a escala interna de l'Ajuntament.

PAS 13. PRESENTEM ELS RESULTATS DE LA DIAGNOSI

Un cop finalitzada la diagnosi és el moment de presentar els resultats recollits. D'aquesta manera, el darrer pas d'aquesta etapa del viatge cap a l'elaboració del Pla local d'infància i adolescència torna a centrar-se en la comunicació. L'abast d'aquesta comunicació pot variar segons el municipi. Com a mínim, cal garantir que els resultats de la diagnosi són transparents i estan disponibles per a tota la ciutadania a la web de l'Ajuntament o, si és el cas, a la plataforma de participació municipal.

En la comunicació adreçada a la ciutadania, cal prestar especial atenció a fer una comunicació amigable amb infants i adolescents a través dels seus propis canals, formats i llenguatges (documents *child friendly*).

A banda de fer públics els resultats de la diagnosi, les principals conclusions obtingudes s'han de comunicar (fer el retorn), com a mínim, a les persones que hagin participat en la seva elaboració. I, si es considera adient, també es poden fer extensibles a tots els agents directament implicats en les polítiques d'infància al municipi (personal tècnic, entitats, escoles, etc.), a famílies, infants i adolescents o a la ciutadania en general. En la comunicació adreçada a la ciutadania, cal prestar especial atenció a fer una comunicació amigable amb infants i adolescents a través dels seus propis canals, formats i llenguatges.

Segons a qui es vulgui adreçar aquesta comunicació, i de l'abast que s'hi vulgui atorgar, es poden utilitzar diferents canals: des de celebrar una jornada de presentació dels resultats de la diagnosi fins a publicar una notícia al butlletí municipal, enviar una nota de premsa als mitjans de comunicació locals o elaborar una infografia o un vídeo amb les principals conclusions de la diagnosi i fer-la arribar a les persones que hi han participat.

FACTORS D'ÈXIT I OBSTACLES

ETAPA 2: LA DESCOBERTA	
Factors d'èxit	Obstacles
<ul style="list-style-type: none"> • Formular bé les preguntes que volem respondre abans d'iniciar la diagnosi. • Assegurar-nos d'implicar a tots els agents directament involucrats en les polítiques d'infància i adolescència (personal tècnic de les diferents àrees de l'Ajuntament, entitats socials, entitats de lleure, escoles, equipaments, etc.) tot aprofitant la diagnosi per obrir espais de reflexió i conscienciació a l'entorn dels drets dels infants i al seu obligat compliment. • Donar veu als infants i adolescents reflectint la diversitat del municipi, posant un esforç especial als col·lectius que menys participen. • Escoltar la veu de les seves famílies reflectint la diversitat del municipi, posant un esforç especial als col·lectius que menys participen. • Parar atenció a recollir informació sobre els diferents grups d'edat que conformen la infància i l'adolescència (petita infància, infància i adolescència). • Aprofitar plataformes de participació existents al municipi (Decidim o Participa). 	<ul style="list-style-type: none"> • Dedicar tots els recursos i esforços a realitzar la diagnosi convertint-la en un objectiu en ella mateixa i oblidant que és la primera fase d'un procés de planificació estratègica. • Centrar-nos únicament a identificar les necessitats actuals, o focalitzar-nos només en els reptes de futur. És important cercar un equilibri entre els problemes urgents i els estructurals, i els nous reptes emergents. • Recollir més informació de la que som capaços d'analitzar. • Oblidar el compromís de devolució de la informació recollida. • Deixar alguns drets de la infància fora de l'anàlisi i, per tant, no comptar amb aquesta informació per incloure-la en la diagnosi.

3.4. Etapa 3: el camí

PAS 14. OBRIM EL PLA A LA PARTICIPACIÓ

Sovint, fer la diagnosi ocupa la major part del temps, dels recursos i de la participació en el procés d'elaboració del PLIA. La diagnosi és una etapa fonamental de tot procés de planificació estratègica, però l'elaboració del pla d'acció també requereix un temps, uns recursos específics i un procés de participació. A l'hora de dissenyar com s'elabora el pla d'acció cal incloure els espais de la governança (PAS 6) de les polítiques d'infància i adolescència dins de l'Ajuntament i també a escala local, així com la participació d'infants, adolescents i famílies (PAS 7). En aquest sentit, novament el lideratge polític municipal o territorial (des de l'alcaldia o la presidència) és clau per implicar les diferents regidories i serveis (PAS 1).

L'elaboració del pla d'acció té la voluntat de transformar els reptes identificats en la diagnosi (PAS 12), per poder donar resposta a les mancances detectades i mantenir les potencialitats del territori. El PLIA també serveix per ordenar i prioritzar les polítiques d'infància i adolescència pels proper anys en base a l'anàlisi prèvia. Així mateix, el pla és una eina que permet preveure els recursos que necessitarà l'Ajuntament per portar a terme les polítiques necessàries per al territori. En resum, planificar vol dir iniciar un camí per fer un millor abordatge de les necessitats i mancances detectades, anticipant-se als obstacles que poden aparèixer i reservant els recursos humans, tècnics i econòmics per superar-los. I per dissenyar aquest camí cal preveure la participació de tots els implicats, amb la inclusió d'infants i adolescents.

Objectius del Pla local d'infància i adolescència

Fer front als reptes	Ordenar les polítiques	Preveure els recursos	Implicar els agents en el disseny	Aportar transparència a la gestió pública
Comptar amb una estratègia per fer front als reptes identificats en la diagnosi, donant resposta a les mancances detectades.	Ordenar i prioritzar les polítiques d'infància i adolescència al territori dels propers anys a partir de la diagnosi.	Preveure els recursos humans, tècnics i econòmics que l'Ajuntament necessitarà per portar a terme les actuacions.	Implicar a tots els agents en el disseny i la implementació: àrees municipals, serveis i entitats locals, infants, adolescents i famílies.	Afavorir la bona governança i la comunicació dels avenços en les polítiques d'infància, amb un full de ruta que compti amb mecanismes de seguiment i avaluació.

La participació tant dels espais de governança com d'infants i adolescents és clau en aquest moment perquè és més informada, i s'afavoreix que s'impliquin en les respostes a les problemàtiques, no només en la queixa o la demanda d'allò que cal millorar. A més, implicar-los en l'elaboració del Pla d'Acció vol dir reconèixer la seva importància com a agents transformadors de la realitat de la infància i garants dels seus drets, passant del paradigma de «què podria fer l'Administració» al de «què podríem fer cadascú de nosaltres» (perspectiva de corresponsabilitat). És clau crear dinàmiques de treball (Diputació de Barcelona, 2002, 2018 i 2021) en grup adaptades a cada col·lectiu, que permetin realment la seva aportació a l'elaboració del pla d'acció i tenir en compte que per a infants, adolescents i famílies és molt difícil distingir entre les actuacions que són competència de diferents administracions o depenen d'altres agents. Als espais participatius, és habitual la demanda d'introduir al pla actuacions necessàries i raonables però que no depenen de l'organització mateix.

La participació tant dels espais de governança com d'infants, adolescents i famílies és clau en aquest moment perquè és més informada i ajustada a la realitat (es trenquen idees preconcebudes), i s'afavoreix que s'impliquin en les respostes a les problemàtiques, no només en la queixa o en la demanda d'allò que cal millorar.

En aquest cas, als espais participatius és interessant identificar qui s'hauria de fer responsable o liderar cada actuació. I en les externes a l'Ajuntament valorar quin paper pot tenir el consistori a l'hora de transformar la realitat, com per exemple alguna mesura per reclamar actuacions a les autoritats competents, crear un espai de coordinació entre els agents, etc. Són diferents els espais on poder encabir la participació en aquesta etapa, alhora tenint en compte les aportacions de les diferents forces polítiques del consistori (tant del govern com de l'oposició).

PAS 15. FIXEM ELS OBJECTIUS I LA DURADA DEL PLA

Hi ha diferents nivells de planificació; el que té la visió més global i a mitjà i llarg termini és l'estratègic, que parteix dels reptes de la diagnosi (PAS 12) i els converteix en objectius estratègics del PLIA.

A més, els objectius estratègics del PLIA han d'incorporar la perspectiva dels drets de l'infant i els ODS (PAS 2) i els temes emergents que al municipi siguin més rellevants (PAS 3). Així, tota planificació estratègica ha de preveure uns objectius que permetin portar a terme el Pla mateix. Principalment en són quatre: millorar el coneixement sobre la realitat d'infants i adolescents al territori, definir la comunicació del PLIA, posar en marxa els espais de treball i participació del PLIA, i fer el seguiment i l'avaluació del pla. Cal procurar que els objectius siguin ambiciosos però alhora realistes i mesurables, i que es puguin derivar en actuacions concretes. És recomanable veure quina mena d'objectius i actuacions s'han establert en altres municipis (com al *Prat de Llobregat*, *Canovelles*, *Castellar del Vallès*, *Terrassa* o *Mataró*).

En aquest pas pot ser d'utilitat concentrar tota la informació clau que s'ha recollit a través del procés participatiu en una taula de planificació que connecti els drets dels infants (PAS 2 i 3) amb els reptes de la diagnosi (PAS 12) transformats en els objectius del PLIA, i aquests amb les actuacions concretes que convé desenvolupar.

Cal incorporar la perspectiva interseccional (creuant desigualtats de classe social, edat, preferència sexual, identitat de gènere, diversitat funcional, origen, religió, tipus de família, etc.) al Pla d'acció (PAS 2); és a dir, tenir en compte com els diferents eixos de desigualtat afecten la infància i l'adolescència. Per això és important definir molt bé a qui afecten les actuacions. A l'hora d'identificar les accions del PLIA cal garantir que donen resposta a les mancances tant d'infants com d'adolescents de diferents edats, orígens, ètnies, barris, condició física, etc.

El PLIA pot tenir un horitzó temporal més ampli que el mandat municipal si s'estableix un marc flexible de revisió que permeti actualitzar les actuacions en un termini més curt de temps (cosa que dona l'oportunitat d'intervenir als equips de govern dels nous mandats), tot mantenint un horitzó llarg en l'establiment dels reptes que es volen abordar. Necessitem que siguin compromisos de llarga durada si volem que siguin assolits.

Per tal que el PLIA pugui arribar a tots els infants i adolescents i les seves famílies s'ha de partir de l'enfocament interseccional. No es pot redactar pensant en un infant o un jove que es defineix només per la seva edat com a tret diferenciador. El gènere, l'orientació i la preferència sexual, la classe social, la vinculació cultural i religiosa, la diversitat funcional, la tipologia familiar, l'entorn i el barri, condicionen les experiències de vida i per tant s'han d'incorporar a les polítiques per donar respostes efectives i assolir els objectius fixats.

Com a eina d'anàlisi inicial que ens ha d'ajudar a tenir coneixements objectius de la realitat, la interseccionalitat s'ha d'incorporar també a totes les fases de la redacció del Pla. Així, s'haurà d'aplicar a la diagnosi, al disseny i a la planificació, als espais que es posin en marxa per a la participació i la creació d'espais de treball, i en el seguiment del Pla i la seva avaluació. Igualment, s'inclourà en l'estratègia comunicativa que es pugui pensar per fer-ne difusió.

L'enfocament interseccional ajudarà a integrar la diversitat dels infants, adolescents i famílies, i també la diversitat del territori, i per tant les accions seran més reals, ajustades a les necessitats i més equitatives. Treballar en clau interseccional implica fer-ho amb equips tècnics multidisciplinaris en què cadascú podrà aportar la seva expertesa per eix de desigualtat i àmbit d'actuació. Requereix coordinació tècnica i obrir els espais de treball. La infància i l'adolescència no només ha de ser un eix transversal dins les polítiques locals, sinó que ha d'encabir la resta d'eixos de desigualtat de competència local.

Una qüestió important a l'hora de fer el PLIA és acordar-ne la temporalitat. Habitualment, el PLIA té una durada de quatre anys, però sovint aquest temps és massa limitat per avançar cap als objectius marcats. El PLIA pot tenir un horitzó temporal més ampli que el mandat municipal si s'estableix un marc flexible de revisió que permeti actualitzar les actuacions en un termini més curt de temps, tot mantenint un horitzó llarg en l'establiment dels reptes que es volen abordar. Cada municipi o territori en funció de les seves característiques (grandària, cultura de planificació estratègica, complexitat social, etc.) i del seu context polític (cicle electoral, composició del consistori) haurà d'establir quina és la millor temporalitat per al seu Pla d'acció (el PLIA també pot acompanyar-se de plans anuals d'actuació).

En tot cas, el compromís tècnic i polític amb el PLIA requereix incorporar-lo i alinear-lo amb les polítiques locals. Per això cal buscar l'encaix del PLIA amb les altres planificacions estratègiques locals vigents o en elaboració i, especialment, al Programa d'actuació municipal (PAM), fet que en facilitarà el desplegament en clau transversal. Els compromisos del PLIA van més enllà del Pla i s'han d'incorporar als plans sectorials i al Pla de mandat de l'ens local.

PAS 16. CONCRETEM LES ACTUACIONS

Sense un treball realment transversal dins de l'ens local hi ha el risc que cada àrea municipal apliqui la seva pròpia planificació, sense incorporar polítiques d'infància transversals. El fet de treballar d'aquesta manera desemboca en un PLIA on només hi ha polítiques de continuïtat fragmentades per àrees municipals, i aleshores es perd la perspectiva de tenir l'infant al centre.

La planificació estratègica es complementa amb la planificació operativa, que concreta les actuacions del PLIA en tots els aspectes necessaris per desenvolupar-les i donar resposta als objectius marcats. És indefugible acotar molt bé quines són les actuacions que realment és factible i sostenible portar a terme. No es tracta d'incloure al Pla d'acció totes les actuacions recollides en el procés participatiu previ, sinó analitzar quines són les que donen resposta als objectius i es poden assumir des de l'Ajuntament amb la complicitat del territori (en funció de la pertinença, els recursos disponibles, les competències, l'impacte, etc.). Les actuacions de què parlem poden ser:

- Programes: conjunt coordinat i ordenat de projectes que persegueixen un mateix objectiu del PLIA.

- **Projectes:** intervenció concreta, a través de la qual s'assoleixen els resultats previstos a través dels espais i recursos previstos al PLIA.

Per fer aquesta tasca és especialment important el grup motor (PAS 5). Sense un treball realment transversal dins de l'ens local hi ha el risc que cada àrea municipal apliqui la seva pròpia planificació, sense incorporar unes polítiques d'infància transversals. Això comporta un PLIA on només hi ha polítiques de continuïtat fragmentades per àrees municipals. En l'altre extrem, hi ha el risc d'incloure al PLIA moltes actuacions que no són sostenibles, o definir sobre el paper polítiques transversals molt necessàries però impossibles d'implementar en el marc del PLIA per falta de lideratge polític (PAS 1), de recursos tècnics o d'espais de treball tècnic conjunts. En qualsevol dels casos es genera frustració en els agents implicats.

Preguntes en relació a cadascuna de les actuacions

Quina mena d'actuacions són?

- Noves actuacions, de millora d'actuacions anteriors o bé de continuïtat.

Quina és l'àrea, regidoria o servei responsable?

- I quins serveis, regidories o agents hi estan implicats/des. En quins espais es treballarà. Això implica que les actuacions del PLIA passin a formar part de les planificacions internes.
- També cal identificar si hi ha cap espai de governança implicat.

Quina prioritat donem a l'actuació a escala temporal?

- Si és alta, caldrà iniciar-la immediatament, però també pot ser de prioritat mitjana o baixa (que es desplega en el període final del PLIA). Aquest és un aspecte que sol portar dificultats atesa la poca cultura de planificació a mitjà i llarg termini. Per tant, sovint se sol deixar la major part del PLIA per als primers anys, i això no és factible.
- Es recomana repartir les actuacions entre diferents biennis o triennis, i desplegar-los en plans d'acció específics.

Quins recursos necessitem per portar a terme l'actuació?

- Cal preveure en aquest pas els recursos diversos (humans, tècnics i econòmics) que requeriran les diferents actuacions. Aquest aspecte és important, ja que, com s'ha dit, planificar és preveure els recursos per desenvolupar les actuacions. En aquest sentit, UNICEF proposa una metodologia per analitzar la inversió pressupostària en la infància i adolescència, com a un pas més enllà de saber els recursos que destinem als PLIA (vegeu en aquest enllaç: <https://ciudadesamigas.org/presupuestos-herramienta-infancia/>).

Com mesurarem les actuacions i quin és el calendari?

- Cal establir els indicadors de seguiment de les actuacions, els resultats previstos i la seva periodicitat.
-

A escala operativa, pot ser útil elaborar una fitxa amb tota la informació relacionada amb cada actuació (ja sigui programa o projecte) del PLIA. Aquesta fitxa desenvolupa i amplia la informació recollida en l'eina de planificació estratègica i operativa. Especialment, és una eina molt útil a l'hora de portar a terme actuacions noves o de millora, que requereixen un treball transversal o en xarxa. En aquestes fitxes és recomanable preveure també un espai per a les accions de comunicació, encara que el PLIA inclogui un apartat específic d'estratègia comunicativa i vinculació amb altres plans locals.

PAS 17. APROVEM I PRESETEM EL PLIA

Un cop acordat el PLIA a escala local, cal que sigui aprovat pel ple municipal. Aquest pas no és només un tràmit administratiu, sinó la representació del compromís del conjunt del

consistori amb el desplegament del PLIA més enllà de les forces polítiques que l'han impulsat (assegurant la voluntat política de la seva continuïtat en el temps). En aquest sentit, els partits polítics de l'oposició també han d'haver format part tant del procés de diagnosi com de l'elaboració del Pla d'acció (PAS 14). L'aprovació al ple municipal també és un moment de visibilitat del PLIA a escala local, i una oportunitat per explicar com s'ha elaborat, què pretén i com es garantirà que es porti a terme. És recomanable comptar amb la intervenció dels diferents col·lectius que l'han fet possible, també d'infants i adolescents.

L'aprovació al ple municipal és un moment de visibilitat del PLIA, una oportunitat per evidenciar el compromís municipal i per explicar com s'ha elaborat, què pretén i com es garantirà que es porti a terme. És recomanable comptar amb la presència i la participació dels diferents col·lectius que l'han fet possible, també amb els infants i adolescents, i dotar-la de la solemnitat que es mereix.

Un cop aprovat el PLIA s'inicia la comunicació pública a través dels canals de comunicació municipals (web, xarxes socials, ràdio, televisió) i locals (diaris, revistes, blogs), en coherència amb la comunicació feta a l'inici del viatge (PAS 8). És imprescindible donar a conèixer el PLIA als canals habituals de les persones i els serveis implicats. Per exemple, en el cas de la comunitat educativa, a través dels canals de les escoles, instituts i AFA. Donar a conèixer el PLIA als infants i adolescents del municipi vol dir garantir el dret a rebre una informació adequada, especialment de tot allò que els afecta (art. 17 Convenció dels Drets de l'Infant). Es pot arribar als adolescents a través del Servei de joventut municipal i les entitats juvenils. Per arribar als infants també cal trobar els seus canals i espais habituals, adaptant el llenguatge i el format perquè sigui amigable (com és el cas de la *infografia* i el *vídeo* del Pla d'infància de Barcelona).

FACTORS D'ÈXIT I OBSTACLES

ETAPA 3: EL CAMÍ

Factors d'èxit	Obstacles
<ul style="list-style-type: none"> • Vincular la diagnosi i el pla d'acció: els objectius del PLIA han de partir dels reptes de la diagnosi i les actuacions han de donar-hi resposta. El PLIA no pot tenir només actuacions acordades prèviament o que ja es feien abans. • Definir objectius ambiciosos però alhora realistes i mesurables, que puguin derivar en actuacions concretes. • Buscar l'encaix del pla d'acció amb les altres planificacions estratègiques locals vigents o en elaboració, i, especialment, amb el Programa d'actuació municipal. • Utilitzar dinàmiques de treball en grups adaptades a cada col·lectiu, que permetin realment la seva aportació a l'elaboració del Pla d'acció. 	<ul style="list-style-type: none"> • Només preguntar als agents locals, a infants, adolescents i famílies en la fase de diagnosi i donar per fet que en la pròpia detecció de necessitats ja hi ha les accions a incloure al PLIA. Llavors la mirada sobre els agents locals i la infància és d'agents passius o receptors de polítiques, sense capacitat transformadora. • Fixar al PLIA una temporalitat molt curta que no permet tenir prou temps per desplegar les actuacions acordades. • Incloure al pla d'acció propostes que no es poden implementar perquè no són competència pròpia, fruit del procés participatiu. • Poca cultura de planificació de les polítiques públiques a mitjà i llarg termini; per tant, la major part de les actuacions es reserven per als primers anys del Pla, un aspecte que no és factible. • Dificultats de valoració econòmica del cost de les actuacions (el pressupost del PLIA).

3.5. Etapa 4: el retorn

PAS 18. ACTIVEM ELS ESPAIS DEL PLA

Per bé que tots els municipis haurien de comptar amb un Consell d'infants i adolescents (grup local de participació o similar) i una Taula local d'infància i adolescència, la grandària del municipi, la seva trajectòria històrica i el lideratge polític i tècnic condicionen el desplegament d'aquests espais de treball i participació. El nou PLIA pot ser una oportunitat per avançar en la creació d'aquests àmbits si encara no existeixen.

Tal com es recull a l'inici del viatge, els espais de governança del PLIA no només són clau en la seva elaboració, sinó també en el seu desplegament (PAS 6). Seguint tant el mandat legal de la LDOIA com els principis de la iniciativa Ciutats Amigues de la Infància, tots els municipis catalans haurien de comptar, a partir de l'elaboració del PLIA, amb un Consell d'infants i/o adolescents (o grups de participació equivalents) i una xarxa o taula local d'infància i adolescència.

La realitat però, és que la grandària del municipi, la seva trajectòria històrica i el lideratge polític i tècnic (PAS 1) condicionen el desplegament d'aquests espais de treball i participació. En alguns municipis mitjans, el PLIA serveix per transformar espais de treball centrats en la infància en risc o el maltractament en una xarxa de treball sobre la infància en sentit ampli. Per tant, el PLIA necessita activar uns àmbits de treball i participació dels diferents col·lectius implicats, però la manera en què això es concretarà en el territori dependrà de les dinàmiques històriques i actuals pròpies.

En aquest sentit, en aquesta etapa el Consell d'infants i/o adolescents fa la funció de seguiment i valoració del PLIA entre infants i adolescents, i és habitual reservar una sessió anual de Consell a valorar els avenços en temes que preocupin nens, nenes i adolescents. A més, també pot estar directament implicat a portar a terme diferents actuacions o objectius del PLIA.

La Taula local d'infància i adolescència té una funció d'espai de transparència i de rendició de comptes anual sobre les polítiques d'infància i adolescència, però al mateix temps és un espai de treball amb responsabilitats compartides en la implementació de les accions i un espai de coneixement mutu entre les persones i els espais implicats, i és una oportunitat per al debat i la reflexió sobre aspectes que preocupen especialment en relació a la infància i l'adolescència. En aquest sentit, és interessant crear grups de treball sobre temàtiques concretes, que cerquin noves maneres d'abordar-les entre persones expertes del territori. Hi ha taules locals que inclouen la participació d'infants, adolescents i famílies, i que així es converteixen en un espai de debat i treball més ric i complex. De la mateixa manera, el seguiment i el desplegament del PLIA es pot fer a través d'altres xarxes o espais de coordinació en l'àmbit de la infància i l'adolescència: xarxa d'abordatge

del maltractament infantil o de la violència de gènere, espais per tractar de l'abús entre iguals, xarxa d'escoles verdes, protocol per a l'absentisme escolar, etc.

El grup motor té una funció clau de coordinació, impuls, seguiment, avaluació i actualització del PLIA en el marc de l'ens local. A més, és l'espai en què cal coordinar la comunicació que caldrà portar a terme a partir de l'aprovació del PLIA. En defecte de la Taula d'Infància, o mentre aquesta s'estigui creant, el Grup motor pot assumir les seves funcions.

En paral·lel, a l'hora de desplegar el PLIA és clau disposar d'una regidoria responsable d'impulsar les polítiques d'Infància a l'ens local (PAS 1), però també mantenir un espai de seguiment en l'àmbit polític que permeti la implicació de les diferents forces polítiques del consistori en el PLIA, i en garanteixi la continuïtat entre legislatures.

Finalment, l'Oficina tècnica fa la funció d'impuls del PLIA i està formada pel personal tècnic de referència (equip tècnic d'infància), especialment als municipis mitjans i petits. El manteniment i la dinamització de tots els espais de treball i participació del PLIA requereix dotar de recursos humans el propi procés de desplegament del Pla i invertir en el fet que les persones referents tinguin la formació i les eines necessàries perquè sigui possible.

PAS 19. FEM EL SEGUIMENT I L'AVALUACIÓ

Des del seu disseny, qualsevol pla ha de comptar amb un sistema per fer-ne el seguiment i l'avaluació, i el PLIA no n'és una excepció. El seguiment és un procés sistemàtic i permanent en el temps, paral·lel al desenvolupament de les actuacions, que permet anar tenint informació sobre els seus progressos, el compliment de les fites intermèdies, alimentar els indicadors, anar activant mesures correctores si és necessari, etc. L'avaluació és una anàlisi sistèmica, en un moment de tall de la intervenció o en la finalització de la implementació del Pla, amb l'objectiu de fer-ne una reflexió crítica. Si s'opta per un Pla amb horitzó llarg i avaluacions intermèdies, s'obre la possibilitat a incorporar actualitzacions i a disposar de resultats de manera més progressiva, i així es poden introduir els girs que es considerin necessaris sense haver d'esperar a la finalització del Pla.

L'avaluació és clau, d'una banda, per als agents implicats, perquè permet un aprenentatge que fa que les accions s'adaptin millor a les necessitats del context de cada moment. Per tant, per fer polítiques no només més eficaces sinó també més eficients, que tinguin en compte el millor aprofitament dels recursos existents. Però, d'altra banda, l'avaluació també és un exercici de rendiment de comptes cap a l'exterior, bé sigui en l'àmbit polític i tècnic d'un Ajuntament, als professionals que treballen en l'àmbit de la infància i adolescència al municipi o a la ciutadania en general. Es tracta d'un exercici de qualitat democràtica. Per això, és recomanable que entre les actuacions del Pla d'acció se n'hi incorporin algunes que facin referència a com es portarà a terme el seguiment i l'avaluació, per tal de poder-ne reservar els recursos necessaris i assegurar que es faran.

L'avaluació és clau tant a escala interna (permet un aprenentatge respecte al funcionament de les actuacions, de manera que es poden adaptar a les necessitats del context de cada moment, guanyant en eficàcia i eficiència) com externa (és un exercici de rendiment de comptes a tots els àmbits —polític, tècnic, a professionals, a infants i adolescents i a la resta de la ciutadania). Es tracta, en definitiva, d'un exercici de qualitat democràtica.

Concretament, l'OCDE promou els següents sis criteris d'avaluació de les intervencions públiques aplicables a les polítiques locals d'infància i adolescència (UNICEF Espanya, 2022b), que cal tenir en compte:

- **Pertinença.** Estem fent el més adequat per respondre als drets i les necessitats de la població menor de 18 anys tal com diu la Convenció sobre els Drets de l'Infant?
- **Coherència.** La política local d'infància i adolescència és compatible amb les polítiques dirigides a aquest sector de la població impulsades des d'altres administracions públiques?
- **Eficàcia.** Quin impacte està tenint la política local d'infància i adolescència en la vida dels diferents col·lectius de nens, nenes i adolescents al municipi?
- **Eficiència.** Amb quins recursos compta la política local d'infància i adolescència? Els estem aprofitant bé, de manera eficient i eficaç?
- **Impacte.** La política local d'infància i adolescència actua en diferents fronts. Quins canvis importants, concrets o generals, ha generat en les condicions de vida d'aquest sector de la població? En quina mesura ha aconseguit transformar el benestar i l'assoliment dels drets de la infància?
- **Sostenibilitat.** Les polítiques locals d'infància i adolescència estan tenint efectes que perduren en el temps i que poden continuar en el futur?

Els objectius de fer el seguiment i l'avaluació del PLIA són múltiples. En primer lloc, serveix per conèixer el grau d'avenç de les actuacions plantejades i com s'està portant a terme. En segon lloc, l'avaluació ens ha de permetre saber com el PLIA contribueix a millorar les vides i els drets dels infants i adolescents. Tot això ens ajuda a actualitzar o reorientar els objectius i les actuacions del PLIA després d'un període d'execució raonable (habitualment cada dos o tres anys), tenint en compte també els canvis en el context. Finalment, és clau mantenir la comunicació adreçada als infants, adolescents, famílies, entitats i serveis implicats al Pla sobre com es va desplegant, i l'avaluació ens permet saber què és d'interès comunicar en relació als avenços del PLIA als diferents agents.

Objectius del seguiment i avaluació del Pla local d'infància i adolescència

Conèixer l'avenç de les actuacions	Millorar les vides i els drets	Actualitzar els objectius	Comunicar els continguts
Saber quin és el grau d'avenç de les actuacions plantejades i com s'estan portant a terme.	Saber com el PLIA contribueix a millorar les vides i els drets dels infants i adolescents.	Actualitzar o reorientar els objectius i les actuacions del PLIA, d'acord també amb els canvis del context.	Identificar continguts que cal comunicar als diferents agents implicats al PLIA.

El seguiment i l'avaluació es faran a través de diversos espais de governança (PAS 6 i 18) i perspectives, amb la voluntat de poder valorar l'impacte del PLIA de la manera més fidel possible i poder adaptar-lo a les necessitats d'infants i adolescents.

El Pla ha de ser una eina flexible i oberta, per això en funció del seguiment i l'avaluació es podran incloure noves actuacions o objectius, i modificar les actuacions inicialment dissenyades. És important que el sistema de seguiment i avaluació del PLIA sigui fàcil i sostenible per fer un retiment de comptes als agents implicats i també a infants i adolescents. En aquest sentit, és recomanable que sigui un equip extern i especialitzat qui faci una avaluació en profunditat de l'impacte del Pla, per garantir el rigor de l'avaluació.

És important que el sistema de seguiment i avaluació del PLIA sigui fàcil i sostenible per fer un retiment de comptes als agents implicats i també a infants i adolescents durant el seu desplegament.

Per tal de portar a terme el seguiment i l'avaluació del PLIA cal dissenyar un sistema d'indicadors que permetin monitoritzar els objectius i les actuacions. Un indicador és una mesura referida a un aspecte o dimensió de la realitat i constitueix un marcador per orientar la comprensió sobre ell (Ivàlua, 2020). A l'hora de dissenyar els indicadors, podem recollir diferents tipus d'informació complementària. Tot dependrà de què és el que es vulgui mesurar i de la complexitat del sistema que es vulgui crear. Com a mínim, caldria distingir entre (UNICEF Espanya, 2022b):

- **Indicadors de procés o execució.** Són els més adequats per fer el seguiment del Pla, ja que assenyalen l'estat del desplegament de les actuacions. Per exemple: pendents, en curs, reformulades o finalitzades. El grau d'execució es mesura per objectius/reptes o drets, identificant per a cadascun el percentatge d'actuacions finalitzades, iniciades, reformulades o en curs. Es recomana utilitzar un codi de colors (tipus semàfor) per fer una lectura general de l'estat de desplegament del PLIA. Aquesta informació es pot complementar amb informació sobre el procés o la gestió des de les diferents àrees, retent compte de les actuacions realitzades per a l'assoliment dels objectius previstos.
- **Indicadors de resultat.** Es fan servir per valorar si una determinada activitat ha assolit, o no, o fins a quin punt, els resultats immediats que perseguia. Per exemple, si parlem d'activitats educatives, de sensibilització i/o de prevenció, els resultats es referiran

habitualment a la formació en valors, a l'adquisició de coneixements, al desenvolupament d'actituds i habilitats, a la transformació de conductes, etc.

- **Indicadors d'impacte.** Són els indicadors que més bé ens ajuden a valorar l'impacte del PLIA en relació amb els drets i els objectius o reptes de la infància i l'adolescència. Aquests indicadors mesuren el nivell de compliment o canvi en relació als objectius; és a dir, com el conjunt d'actuacions del PLIA ha modificat la situació inicial en relació a cada objectiu. Per fer-ho possible, cal establir una «fotografia» dels indicadors base en el moment inicial (línia base), a partir de la diagnosi. També es pot marcar unes fites o resultats esperats al final del període d'execució del PLIA. Sovint, una manera de valorar l'impacte d'un conjunt d'actuacions és saber la satisfacció de les persones o col·lectius destinataris, infants i adolescents inclosos. Per això, pot ser molt útil haver elaborat un model d'enquesta de satisfacció que es pugui distribuir fàcilment per valorar la satisfacció d'usuaris i usuàries respecte a com l'actuació dona resposta a les seves necessitats de manera adaptada i amb qualitat. Trobareu informació més detallada en aquest sentit en l'apartat de la Guia «Proposta de drets, indicadors, reptes i actuacions».

Així mateix, per poder valorar l'impacte del PLIA és recomanable que l'ens local es comprometi a recollir i analitzar de manera periòdica (cada dos o tres anys) informació sobre les necessitats i l'estat dels drets d'infants i adolescents al seu municipi. Això es podria articular a través d'un Observatori de la infància i adolescència, entès com un punt d'informació sobre l'evolució de la realitat dels infants i adolescents a escala local. En aquest observatori, es podria fer el seguiment i monitoritzar els indicadors més rellevants recollits i analitzats durant la diagnosi (PAS 9).

PAS 20. EL NOU PLIA

Finalment, el viatge del PLIA culmina amb l'inici de l'elaboració d'un nou Pla local d'infància i adolescència. Tota la informació que s'ha anat monitorant i desenvolupant durant el PLIA que finalitzarà amb el seu període de vigència i els descobriments a partir de l'avaluació, tant a partir de la recollida de dades com a través dels espais de governança participatius, situa el municipi en un bon punt de partida per a l'elaboració del nou Pla.

Tota la informació que s'ha anat monitorant i desenvolupant durant el PLIA situa el municipi en un bon punt de partida per a l'elaboració del nou Pla. És important fer un bon traspàs de la informació als nous equips per tal de no començar de zero i destacar els avançaments assolits en el pla anterior.

Aquesta informació s'ha de posar en valor i fer una darrera parada més intensa en el procés d'avaluació per recopilar tots els aprenentatges realitzats que ens ajudin a situar-nos en un millor escenari. En funció de la vigència del PLIA que finalitza poden haver tingut lloc canvis pel que fa als lideratges, especialment en l'àmbit polític. En aquest sentit, és

important fer un bon traspàs de la informació als nous equips per tal de no començar de zero i explicar els importants avenços que s'han realitzat amb l'impuls del treball transversal i la creació de complicitats a dins mateix de l'Ajuntament, la incorporació de la perspectiva de drets i els temes emergents, l'establiment d'espais de governança, l'impuls de la participació d'infants i adolescents, la creació d'un sistema d'indicadors que ens permet fer seguiment de la realitat del municipi, etc. Tot i les noves estratègies i lideratges, el recorregut realitzat és el millor punt de partida per elaborar el nou PLIA.

FACTORS D'ÈXIT I OBSTACLES

ETAPA 4: EL RETORN

Factors d'èxit	Obstacles
<ul style="list-style-type: none"> • Crear un sistema de seguiment i avaluació del PLIA fàcil de gestionar i sostenible per fer un retiment de comptes als agents implicats i també a infants i adolescents. • Disposar d'una oficina tècnica d'impuls del Pla amb el personal tècnic de referència del PLIA (tècnic/a d'infància), sobretot en municipis mitjans i petits. • Dotar de recursos el desplegament del Pla. • Fer un bon traspàs de la informació als nous equips per tal de no començar de zero el nou PLIA. 	<ul style="list-style-type: none"> • No disposar d'espais estables de treball tècnic transversal. La implicació tècnica transversal a través del grup motor del PLIA és indispensable no només per elaborar el Pla, sinó també per coordinar el desplegament i fer-ne el seguiment, l'avaluació i la comunicació. • No donar resposta a les necessitats formatives i les capacitats tècniques que calen per desplegar les polítiques d'infància i adolescència.

4. L'abordatge dels drets i el disseny d'indicadors, reptes i actuacions

4.1. Aspectes de la proposta que cal tenir en compte

Tal com s'ha explicat en el marc conceptual, la iniciativa *Ciutats Amigues de la Infància* identifica cinc objectius marc formats per diferents components o subdimensions, que haurien d'incorporar les ciutats per fer efectiu el marc de la Convenció sobre els Drets de l'Infant. A continuació, es presenta una proposta per als municipis que volen elaborar plans locals d'infància i adolescència (PLIA) inspirada en el marc de les Ciutats Amigues de la Infància i el *Sistema integral d'indicadors d'infància i adolescència de Barcelona (SIIAB)* de l'Institut infància i adolescència de Barcelona (IIAB-IERMB), creat al 2017 amb més de 150 indicadors per monitorar anualment aspectes clau de les vides i els drets de la infància i l'adolescència al municipi.

Així doncs, aquesta proposta inspiradora per als municipis de drets, indicadors, reptes i actuacions consta d'aquests ingredients:

- Els cinc objectius marc de drets de les Ciutats Amigues de la Infància, als quals s'ha afegit un apartat previ de context sociodemogràfic, imprescindible perquè els municipis puguin efectuar una bona diagnosi de la infància i l'adolescència que sostingui el PLIA.
- Els diferents components de cadascun dels drets de les Ciutats Amigues de la Infància, que s'han adaptat lleugerament respecte de la proposta inicial d'UNICEF Espanya, i sota els quals s'endreça la proposta d'indicadors, reptes i actuacions.
- Una proposta i possibles fonts d'indicadors, vinculats als diferents components de drets. Es tracta d'indicadors que els municipis poden extreure de fonts diverses com ara organismes estadístics (ex., Idescat de la Generalitat de Catalunya), enquestes (ex., Enquesta d'hàbits de salut a alumnes de quart d'ESO de la Diputació de Barcelona) o dels mateixos registres municipals, si bé davant de la falta d'informació caldria elaborar una enquesta municipal pròpia dirigida als infants i adolescents de les escoles i els instituts del municipi.
- Una proposta de possibles reptes i actuacions, inspirada en el *Pla d'infància i adolescència de Barcelona 2021-2030* (Ajuntament de Barcelona, 2021), per tal que cada municipi pugui generar de manera informada i participada la seva pròpia bateria de reptes i actuacions del PLIA, basada en la realitat de la infància i l'adolescència al seu municipi.

Aquesta proposta inspiradora per als municipis es basa sobretot a identificar indicadors d'impacte, que ajudaran el municipi a retratar la realitat social de la infància i l'adolescència i a fer-ne el seguiment al llarg dels anys per tal de veure si s'han assolit canvis socials relacionats amb les actuacions impulsades pel PLIA o les estratègies supramunicipals dirigides a millorar les vides i els drets d'infants i adolescents. No s'identifiquen, majoritàriament en aquesta proposta, indicadors de procés vinculats a les actuacions del PLIA, ja que es considera que un diagnòstic robust de la infància i l'adolescència al municipi és l'ingredient imprescindible per a l'elaboració d'un Pla d'infància, deixant en mans de cada municipi la definició d'indicadors lligats a les actuacions que es decideixin impulsar. Aquests indicadors acostumen a mesurar els resultats de les actuacions (per exemple, nombre de dispositius/serveis i nombre de persones beneficiàries/usuàries) i dependran de la bateria d'actuacions que vulgui establir cada municipi, mentre que una bateria d'indicadors per a la diagnosi és un aspecte universal i comú a tots els municipis, si bé cadascun d'ells pot adaptar el marc proposat en funció de les seves preferències i disponibilitat de fons.

Un diagnòstic robust de la infància i l'adolescència al municipi és l'ingredient imprescindible per a l'elaboració d'un Pla d'infància.

És important que, sempre que sigui possible, alguns dels indicadors es desagreguin per sexe, franges d'edat, origen i districte/barri, per tal de fer anàlisis més acurades de la realitat de la infància i l'adolescència, establint la temporalitat de l'any natural (o el curs acadèmic en el cas de l'educació), per tal de fer seguiment de l'evolució de la realitat social del municipi i detectar-ne les tendències de millora o empitjorament. Per a determinats indicadors, com els relacionats amb les característiques generals del territori, també va bé disposar de valors de referència (ex., província o Catalunya) per tal d'establir una comparativa.

Finalment, caldria impulsar una enquesta municipal periòdica en escoles i instituts amb l'objectiu de cobrir realment amb una bateria d'indicadors forta els diferents aspectes clau de les vides i els drets de la infància i l'adolescència, i fer un salt de qualitat en la diagnosi que ha d'incorporar el PLIA per ajudar a guiar les futures actuacions del municipi en aquest àmbit (vegeu l'exemple del *model d'enquesta* d'UNICEF Espanya per a les Ciutats Amigues de la Infància). En aquest sentit, l'*Enquesta d'hàbits de salut a alumnes de quart d'ESO* de la Diputació de Barcelona amb dades en l'àmbit municipal (similar a l'*enquesta Factors de Risc a l'Escola Secundària* – FRESC a Barcelona, que es complementa amb l'*Enquesta de Benestar Subjectiu de la Infància de Barcelona* – EBSIB per cobrir la franja d'edat de la infància més enllà de l'adolescència), és un bon exemple de com les enquestes periòdiques aporten informació molt valuosa per a la comprensió de la realitat social i la futura acció pública.

Caldria impulsar una enquesta municipal periòdica en escoles i instituts, per poder conèixer amb una bateria d'indicadors clau els diferents aspectes de les vides i els drets de la infància i l'adolescència.

4.2. Proposta inspiradora per als municipis

A continuació es presenta la proposta, que cada municipi pot adaptar en funció de les seves necessitats i els recursos disponibles:

Proposta inspiradora de drets, components, indicadors, reptes i actuacions

0. Context sociodemogràfic

0.1 Característiques de la població d'infants i adolescents

Proposta d'indicadors	Possibles fonts
<ul style="list-style-type: none"> • Infants i adolescents (0-17 anys). • Infants i adolescents segons grups d'edat del conjunt de la població. • Infants que neixen al municipi. • Taxa bruta de natalitat. • Dones en edat fèrtil. • Taxa bruta de fecunditat. • Projecció del volum d'infants i adolescents. • Piràmide d'edat de la població segons el sexe. • Infants i adolescents segons el sexe. • Infants i adolescents segons els grups d'edat. • Infants i adolescents segons la nacionalitat. • Infants i adolescents segons el lloc de naixement. • Llars amb infants i adolescents segons el nombre d'infants i adolescents. • Llars amb infants i adolescents segons el nombre de persones adultes. • Infants i adolescents amb discapacitat legalment reconeguda. • Infants i adolescents segons la distribució territorial. 	<ul style="list-style-type: none"> • Idescat. Generalitat de Catalunya. • Idescat. Generalitat de Catalunya. • Idescat. Generalitat de Catalunya. • Idescat. Generalitat de Catalunya. • Idescat. Generalitat de Catalunya. • Idescat. Generalitat de Catalunya. • Idescat. Generalitat de Catalunya. • Idescat. Generalitat de Catalunya. • Idescat. Generalitat de Catalunya. • Idescat. Generalitat de Catalunya. • Idescat. Generalitat de Catalunya. • Idescat. Generalitat de Catalunya. • Idescat. Generalitat de Catalunya. • Idescat. Generalitat de Catalunya. • Idescat. Generalitat de Catalunya. • Registres municipals. • Registres municipals.

0.2 Característiques generals del territori

Proposta d'indicadors	Possibles fonts
<ul style="list-style-type: none"> • Renda bruta familiar disponible (RBFD) per habitant. • Renda bruta familiar disponible (RBFD) per habitant de 16 anys i més. • Dimensió mitjana de la llar. • Índex de dependència juvenil. • Índex de recanvi de la població en edats actives. • Taxa d'atur registrat. • Nivell educatiu de la població >25 anys. • Creixement natural de la població (municipi, província i Catalunya). • Creixement migratori de la població (municipi, província i Catalunya). • Zones residencials degradades al municipi. • Esperança de vida. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programa HERMES. Diputació de Barcelona. • Programa HERMES. Diputació de Barcelona. • Programa HERMES. Diputació de Barcelona. • Programa HERMES. Diputació de Barcelona. • Programa HERMES. Diputació de Barcelona. • Programa HERMES. Diputació de Barcelona. • Idescat. Generalitat de Catalunya. • Idescat. Generalitat de Catalunya. • Idescat. Generalitat de Catalunya. • Registres municipals. • Idescat. Generalitat de Catalunya.

1. El dret a ser valorat, respectat i tractat de manera justa

1.1 Donar a conèixer els drets de la infància i la Convenció dels Drets de l'Infant

Proposta d'indicadors	Possibles fonts
<ul style="list-style-type: none"> • Grau de coneixement dels seus drets per part dels infants i els adolescents. 	<ul style="list-style-type: none"> • Enquesta municipal pròpia.
Formulació de reptes	Exemples d'actuacions
<ul style="list-style-type: none"> • Facilitar que els infants rebin una informació adequada i es potenciï la difusió i vivència dels seus drets. 	<ul style="list-style-type: none"> • Difusió dels drets dels infants als centres educatius i equipaments infantils.

1.2 Polítiques i planificació contra la desigualtat: discapacitat, gènere, etc.

Proposta d'indicadors	Possibles fonts
<ul style="list-style-type: none"> • Grau de satisfacció amb com et sents valorat, respectat i tractat. 	<ul style="list-style-type: none"> • Enquesta municipal pròpia.
Formulació de reptes	Exemples d'actuacions
<ul style="list-style-type: none"> • Fer sensibilització sobre qualsevol mena de discriminació. 	<ul style="list-style-type: none"> • Promoció de la igualtat, l'equitat i el respecte entre infants i adolescents a les escoles. • Eines i informacions per a infants, adolescents i famílies en l'àmbit de la diversitat sexual i de gènere i la prevenció d'estereotips.

1.3 Comunitats inclusives i protectores, amb atenció a col·lectius vulnerables i situacions concretes

Proposta d'indicadors	Possibles fonts
<ul style="list-style-type: none"> • Infants i adolescents que assegurin haver patit discriminació, segons la tipologia de discriminació (inclou el <i>bullying</i> i el <i>cyberbullying</i>). • En les relacions amb els companys: assetjament escolar, maltractament, assetjament sexual o a les xarxes socials dels adolescents. • Percepció dels infants i adolescents sobre com de segurs se senten. • Percepció dels infants i adolescents sobre com de segurs se senten a casa, a l'escola o al barri. • Percepció dels infants i adolescents sobre si rebrien ajuda en el cas de tenir un problema (a casa, a l'escola, al barri). • Grau de satisfacció dels infants i adolescents amb les persones amb qui viuen. • Grau de satisfacció dels infants i adolescents amb els seus companys de classe. • Grau de satisfacció dels infants i adolescents amb com els tracten els seus amics. • Grau de satisfacció dels infants i adolescents amb el seu centre educatiu. • Grau de satisfacció dels infants i adolescents amb com els tracten els mestres. • Grau de satisfacció dels infants i adolescents amb el barri. • Grau de satisfacció dels infants i adolescents amb el tracte dels veïns i veïnes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Enquesta municipal pròpia. • Enquesta d'hàbits de salut a alumnes de quart d'ESO. Diputació de Barcelona. • Enquesta municipal pròpia. • Enquesta municipal pròpia. • Enquesta municipal pròpia. • Enquesta municipal pròpia. • Enquesta municipal pròpia. • Enquesta municipal pròpia. • Enquesta municipal pròpia. • Enquesta municipal pròpia. • Enquesta municipal pròpia. • Enquesta municipal pròpia. • Enquesta municipal pròpia.
Formulació de reptes	Exemples d'actuacions
<ul style="list-style-type: none"> • Potenciar el bon tracte i entorns segurs i protectors, amb sistemes àgils i eficaços en relació al <i>bullying</i> a l'escola o les violències digitals. 	<ul style="list-style-type: none"> • Resolució positiva de conflictes per a la convivència en els centres educatius.

- Eines i recursos davant les situacions d'assetjament escolar i a les xarxes socials.
- Tallers i xerrades de sensibilització amb equips docents, tècnics municipals i famílies.

2. El dret a ser escoltat

2.1 Participació significativa de la infància per mitjà de l'Òrgan de participació infantil i altres espais

Proposta d'indicadors	Possibles fonts
<ul style="list-style-type: none"> • Infants i adolescents de l'Òrgan de participació infantil que manifesten que formar-ne part els ha permès millorar les seves habilitats i desenvolupar les seves capacitats. • Grau de valoració del Consell d'infants per part d'infants i adolescents. 	<ul style="list-style-type: none"> • Enquesta municipal pròpia. • Enquesta municipal pròpia.
Formulació de reptes	Exemples d'actuacions
<ul style="list-style-type: none"> • Assegurar que qualsevol decisió política o actuació que pugui afectar la infància tingui en compte què és el millor per als nens i nenes. 	<ul style="list-style-type: none"> • Innovació dels processos de participació infantil al municipi.

2.2 Protagonisme de la infància

Proposta d'indicadors	Possibles fonts
<ul style="list-style-type: none"> • Grau de satisfacció dels infants i adolescents amb l'escolta adulta en general. • Grau de satisfacció dels infants i adolescents amb l'escolta adulta segons l'àmbit (família, amics, escola, barri). 	<ul style="list-style-type: none"> • Enquesta municipal pròpia. • Enquesta municipal pròpia.
Formulació de reptes	Exemples d'actuacions
<ul style="list-style-type: none"> • Empoderar els infants en l'exercici de la seva ciutadania activa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Punts informatius i accions de dinamització i promoció de la participació als centres de secundària.

2.3 Foment de la participació infantil: sensibilització, formació, trobades i normatives

Proposta d'indicadors	Possibles fonts
<ul style="list-style-type: none"> • Infants i adolescents que coneixen l'existència d'un òrgan de participació que els representa. • Grau d'acord amb la possibilitat de participar en la presa de decisions en general. • Grau d'acord amb la possibilitat de participar en la presa de decisions segons l'àmbit (família, amics, escola, barri). 	<ul style="list-style-type: none"> • Enquesta municipal pròpia. • Enquesta municipal pròpia. • Enquesta municipal pròpia.
Formulació de reptes	Exemples d'actuacions
<ul style="list-style-type: none"> • Ampliar els canals i els espais perquè els infants i adolescents siguin escoltats adequadament i participin en la presa de decisions. 	<ul style="list-style-type: none"> • Impuls dels canals de participació per a la implementació de polítiques públiques per part d'infants i adolescents. • Impuls de la plataforma Decidim per a la participació dels infants.

3. El dret als serveis essencials

3.1 Lluita contra la pobresa, les desigualtats d'accés i la bretxa digital, i defensa de l'habitatge

Proposta d'indicadors	Possibles fonts
<ul style="list-style-type: none"> • Taxa de població menor de 18 anys amb ingressos per unitat de consum per sota del 60% del valor de la mitjana. • Famílies amb infants i adolescents a càrrec que reben ajudes de Serveis Socials respecte del total de famílies sol·licitants. 	<ul style="list-style-type: none"> • Atles de distribució de renda de les llars. Institut Nacional d'Estadística (INE). • Registres municipals. • Oficina municipal d'escolarització. • Enquesta municipal pròpia.

- Infants i adolescents que reben l'ajut de menjador del seu centre educatiu.
- Infants i adolescents que manifesten que a casa seva s'arriba a final de mes amb facilitat o dificultat.
- Infants i adolescents que manifesten que a casa seva es preocupen pels diners.
- Infants i adolescents que manifesten la possibilitat d'anar de vacances almenys una setmana a l'any.
- Infants i adolescents que viuen en infrahabitatges.
- Nombre de famílies amb infants i adolescents a càrrec que han patit desnonaments.
- Famílies amb infants i adolescents que han rebut ajudes per al lloguer, la compra o el manteniment de l'habitatge.
- Famílies amb infants i adolescents que han rebut ajudes contra la pobresa energètica.
- Infants i adolescents que declaren no tenir connexió a internet.
- Infants i adolescents que declaren no tenir un ordinador disponible per fer els deures.
- Infants i adolescents que declaren no tenir un escriptori per fer els deures i estudiar.
- Enquesta municipal pròpia.
- Enquesta municipal pròpia.
- Registres municipals.
- Registres municipals.
- Registres municipals.
- Registres municipals.
- Enquesta municipal pròpia.
- Enquesta municipal pròpia.
- Enquesta municipal pròpia.

Formulació de reptes

- Reforçar les condicions econòmiques i materials dels infants en situació de vulnerabilitat, i garantir el dret a una alimentació adequada.
- Situar el dret de tots els infants i adolescents a disposar d'un habitatge adequat, garantint els subministraments energètics bàsics i desplegant tots els recursos contra els desnonaments de llars amb infants i adolescents.
- Combatre la bretxa digital dels infants i les seves famílies.

Exemples d'actuacions

- Fons d'infància: ajuts econòmics per a infants i adolescents.
- Sistema de cribatge per valorar la vulnerabilitat social d'infants i adolescents.
- Millora de les beques menjador i obertura de menjadors a secundària.
- Prevenció i actuació davant de situacions de pèrdua de l'habitatge amb menors d'edat.
- Assessorament per combatre la pobresa energètica per a famílies amb menors d'edat.
- Intervenció social de família amb menors en assentaments o infrahabitatges.
- Programa contra la bretxa digital i competències digitals adreçades a infants, adolescents, famílies i professorat.

3.2 Risc social i protecció contra les violències

Proposta d'indicadors

- Infants i adolescents en situació de risc social atesos pels serveis socials municipals.
- Infants i adolescents en situació de risc social atesos pels EAIA.
- Infants i adolescents nacionals i migrats sols acompanyats pel Sistema català de protecció a la infància i l'adolescència en famílies o centres residencials ubicats al municipi.
- Infants i adolescents que assisteixen a centres oberts.
- Infants víctimes de violència domèstica amb denúncia.
- Infants i adolescents víctimes de violència masculista atesos pels serveis municipals.

Possibles fonts

- Registres municipals.
- Departament de Drets Socials. Generalitat de Catalunya.
- Departament de Drets Socials. Generalitat de Catalunya.
- Registres municipals.
- Departament d'Interior. Generalitat de Catalunya i registres municipals.
- Registres municipals.

Formulació de reptes

- Millorar l'atenció de la infància en situació de risc i desprotecció.

Exemples d'actuacions

- Millora dels processos per a la intervenció social de la infància i adolescència en situació de risc.

- Vetllar pel contacte social dels infants i adolescents tutelats, amb especial atenció als que estan en acolliment residencial i als migrats sols.
- Reforçar els programes de prevenció contra les violències, amb sistemes àgils i eficaços de detecció i atenció als infants víctimes de violències, abusos o maltractaments a la seva llar, i les mesures de lluita contra la violència masclista.
- Millora dels serveis d'atenció socioeducativa per a infants i adolescents en situació de risc.
- Facilitar el dret de relació dels infants tutelats amb la família i amb l'entorn.
- Detecció i intervenció amb infants, adolescents i joves migrats sols.
- Prevenció de les violències sexuals en la infància i l'adolescència.
- Atenció a infants i adolescents pel que fa a violències masclistes.

3.3 Educació: ajudes, necessitats especials, absentisme, etc.

Proposta d'indicadors	Possibles fonts
<ul style="list-style-type: none"> • Taxa d'escolarització al primer cicle d'educació infantil. • Infants escolaritzats al primer cicle d'educació infantil segons la titularitat del centre educatiu. • Infants escolaritzats al primer cicle d'educació infantil amb necessitats específiques de suport educatiu (NESE A i B). • Taxa de demanda atesa de les escoles bressol municipals. • Infants escolaritzats a les escoles bressol municipals segons els trams de tarifació social. • Infants i adolescents escolaritzats al segon cicle d'educació infantil, educació primària i ESO segons la titularitat del centre educatiu. • Infants i adolescents escolaritzats al segon cicle d'educació infantil, educació primària i ESO amb necessitats específiques de suport educatiu (NESE A i B). • Infants i adolescents provinents d'altres municipis o escolaritzats en altres municipis al segon cicle d'educació infantil, educació primària i ESO. • Infants i adolescents que no estan al curs que els pertocaria per edat (taxa de no idoneïtat) al segon cicle d'educació infantil, educació primària i ESO. • Infants a sisè de primària i adolescents de quart d'ESO que no superen les proves de competències bàsiques segons la competència. • Taxa d'absentisme escolar a l'ESO. • Taxa de graduació a quart d'ESO respecte dels adolescents matriculats. • Percepció del rendiment escolar dels adolescents i infants. • Adolescents escolaritzats a batxillerat, cicles formatius de grau mitjà i programes de formació i inserció. • Adolescents a batxillerat amb necessitats específiques de suport educatiu (NESE A i B). • Taxa d'adolescents que declara que ni estudia ni treballa (16-24 anys). • Taxa d'abandonament escolar prematur (18-24 anys). 	<ul style="list-style-type: none"> • Estadística de l'ensenyament. Generalitat de Catalunya i Idescat. • Estadística de l'ensenyament. Generalitat de Catalunya. • Estadística de l'ensenyament. Generalitat de Catalunya. • Oficina municipal d'escolarització. • Oficina municipal d'escolarització. • Estadística de l'ensenyament. Generalitat de Catalunya. • Estadística de l'ensenyament. Generalitat de Catalunya. • Oficina municipal d'escolarització. • Estadística de l'ensenyament. Generalitat de Catalunya. • Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu. Generalitat de Catalunya. • Oficina municipal d'escolarització. • Estadística de l'ensenyament. Generalitat de Catalunya. • Enquesta d'hàbits de salut a alumnes de quart d'ESO. Diputació de Barcelona i Enquesta municipal pròpia. • Estadística de l'ensenyament. Generalitat de Catalunya. • Estadística de l'ensenyament. Generalitat de Catalunya. • Idescat i explorar fórmula a escala municipal. • Idescat i explorar fórmula a escala municipal.
Formulació de reptes	Exemples d'actuacions
<ul style="list-style-type: none"> • Avançar en la universalització dels serveis educatius i de suport a la criança dels 0 als 3 anys. • Garantir el dret a l'educació amb l'escola com a servei essencial per a tots els infants i eina per assolir l'equitat social, reforçant la lluita contra la segregació escolar. 	<ul style="list-style-type: none"> • Escoles bressol municipals: més, millors i més obertes. • Creació i reforç d'espais familiars per a la petita infància i les seves famílies. • Nous perfils de l'àmbit social i emocional a les escoles i els instituts.

- Vetllar per la transició i la continuïtat en l'educació postobligatòria com a via de prevenció de l'abandonament escolar prematur.
- Pla de xoc contra la segregació escolar i per a la igualtat d'oportunitats.
- Acompanyament de l'alumnat més vulnerable als estudis postobligatoris.
- Lluita contra el fracàs escolar i l'abandonament escolar prematur.

3.4 Salut i alimentació

Proposta d'indicadors	Possibles fonts
<ul style="list-style-type: none"> • Salut autopercebuda dels adolescents i els infants. • Grau de satisfacció dels infants i adolescents amb el seu propi cos. • Estat anímic dels adolescents i els infants. • Grau de satisfacció global amb la vida dels infants i adolescents. • Sobrepès i obesitat dels adolescents i infants. • Adherència a la dieta mediterrània dels adolescents i els infants. • Grau de freqüència de consum de diferents ítems (tabac, alcohol, cànnabis i altres substàncies) dels adolescents. • Relacions sexuals i ús de mètodes anticonceptius dels adolescents. • Embarassos adolescents. • Infants i adolescents que fan exercici de manera regular. • Infants i adolescents que dormen suficient o ho fan insuficientment. • Infants amb sobrepès i obesitat (6-12 anys). • Infants atesos als centres de desenvolupament i atenció precoç. • Infants i adolescents atesos als centres de salut mental infantil i juvenil. 	<ul style="list-style-type: none"> • Enquesta d'hàbits de salut a alumnes de quart d'ESO. Diputació de Barcelona i enquesta municipal pròpia. • Enquesta municipal pròpia. • Enquesta d'hàbits de salut a alumnes de quart d'ESO. Diputació de Barcelona i enquesta municipal pròpia. • Enquesta municipal pròpia. • Enquesta d'hàbits de salut a alumnes de quart d'ESO. Diputació de Barcelona i enquesta municipal pròpia. • Enquesta d'hàbits de salut a alumnes de quart d'ESO. Diputació de Barcelona i enquesta municipal pròpia. • Enquesta d'hàbits de salut a alumnes de quart d'ESO. Diputació de Barcelona. • Enquesta d'hàbits de salut a alumnes de quart d'ESO. Diputació de Barcelona. • Registres municipals. • Enquesta municipal pròpia. • Enquesta municipal pròpia. • Departament de Salut (ABS). Generalitat de Catalunya. • Registres municipals. • Registres municipals.

Formulació de reptes	Exemples d'actuacions
<ul style="list-style-type: none"> • Promoure hàbits saludables en la infància i l'adolescència reforçant la prevenció de consums, l'activitat física a l'aire lliure, l'alimentació saludable, el descans, l'educació sexual o els usos responsables de les pantalles. • Atendre les necessitats emocionals dels infants i els adolescents i ampliar les mesures de cura de la salut mental. • Evidenciar la fragilitat i les necessitats específiques de l'adolescència, garantint l'acompanyament adequat a les famílies i als mateixos nois i noies adolescents. • Reforçar el suport a les famílies amb infants i adolescents amb discapacitat i/o necessitats d'atenció precoç. 	<ul style="list-style-type: none"> • Programes de promoció de la salut física i emocional a l'escola. • Serveis i recursos en salut mental per a infants i adolescents. • Actuacions per promoure el benestar emocional dels adolescents i les seves famílies. • Promoció de la pràctica esportiva d'infants i adolescents. • Impuls dels centres de desenvolupament infantil i atenció precoç per a infants amb dificultats i trastorns de desenvolupament.

4. El dret a viure en entorns segurs i nets

4.1 Mobilitat independent i segura per a la infància

Proposta d'indicadors	Possibles fonts
<ul style="list-style-type: none"> • Infants i adolescents que se senten segurs en els seus desplaçaments. • Nombre d'infants i adolescents morts en accidents de trànsit. 	<ul style="list-style-type: none"> • Enquesta municipal pròpia. • Departament d'Interior. Generalitat de Catalunya. • Registres municipals.

- Nombre d'infants i adolescents que han patit un accident de trànsit.
- Infants i adolescents en escoles amb entorns protegits i segurs.
- Quilòmetres disponibles de carrils bici, camins escolars i d'altres per a la mobilitat sostenible.
- Infants que van sols a comprar a les botigues, a l'escola o a equipaments esportius, culturals (biblioteca) o a extraescolars.
- Mitjà de transport per anar a l'escola (caminant, bicicleta, transport públic, cotxe privat).
- Infants i adolescents que han denunciat assalts i agressions.
- Registres municipals.
- Registres municipals.
- Enquesta municipal pròpia.
- Enquesta municipal pròpia.
- Registres municipals.

Formulació de reptes	Exemples d'actuacions
<ul style="list-style-type: none"> • Promoure una mobilitat sostenible. 	<ul style="list-style-type: none"> • Foment de la mobilitat sostenible i autònoma en la infància i l'adolescència. • Transformació cocreada d'entorns escolars segurs.

4.2 Planificació urbana adaptada a infants i adolescents

Proposta d'indicadors	Possibles fonts
<ul style="list-style-type: none"> • Grau de satisfacció d'infants i adolescents amb els espais de trobada. • Grau de satisfacció d'infants i adolescents amb els espais de joc. • Accessibilitat en temps als parcs infantils o les àrees de joc des del domicili dels infants. • Ràtios de m² de les àrees de joc per infant. 	<ul style="list-style-type: none"> • Enquesta municipal pròpia. • Enquesta municipal pròpia. • Registres municipals. • Registres municipals.

Formulació de reptes	Exemples d'actuacions
<ul style="list-style-type: none"> • Garantir espais públics pacífics, accessibles, segurs i saludables. 	<ul style="list-style-type: none"> • Espai públic més saludable, verd, just, segur i relacional. • Ús educatiu de l'espai i equipaments públics per part dels centres educatius. • Disseny del servei de suport al joc per a infants amb diversitat funcional i adults acompanyants.

4.3 Acció climàtica favorable a la infància

Proposta d'indicadors	Possibles fonts
<ul style="list-style-type: none"> • Infants i adolescents en escoles on es potencia l'espai verd, els horts escolars, etc. • Nombre de m² de panells solars instal·lats per part del municipi. • Nombre de programes de promoció de residus zero. • Nombre d'infants i adolescents participants en esdeveniments de conscienciació ambiental. 	<ul style="list-style-type: none"> • Registres municipals. • Registres municipals. • Registres municipals. • Registres municipals.

Formulació de reptes	Exemples d'actuacions
<ul style="list-style-type: none"> • Promoure una ciutat lliure de contaminació. 	<ul style="list-style-type: none"> • Refugis climàtics per adaptar la ciutat a l'emergència climàtica.

5. El dret a ser infant

5.1 Accés a instal·lacions culturals, d'oci i esportives

Proposta d'indicadors	Possibles fonts
<ul style="list-style-type: none"> • Infants i adolescents que fan activitats extraescolars esportives i no esportives. • Infants i adolescents becats per fer pràctiques esportives fora de l'horari escolar. 	<ul style="list-style-type: none"> • Enquesta d'hàbits de salut a alumnes de quart d'ESO. Diputació de Barcelona i enquesta municipal pròpia. • Registres municipals.

- Ús dels equipaments culturals d'infants i adolescents (biblioteques, ludoteques, escoles de música, etc.).
- Infants i adolescents que participen en entitats de lleure educatiu (caus/esplais).
- Infants i adolescents becats per fer activitats de lleure educatiu a l'estiu.

- Enquesta municipal pròpia.
- Enquesta municipal pròpia.
- Registres municipals.

Formulació de reptes

- Reconèixer i avançar en el pes del lleure, garantint l'accés a l'aprenentatge extraescolar i a activitats de lleure educatiu durant tot l'any als infants i adolescents en situació de vulnerabilitat i amb discapacitat, facilitant el vincle amb la cultura i la ciència.

Exemples d'actuacions

- Beques per fer activitats extraescolars diverses durant les tardes.
- Promoció del lleure educatiu en caus i esplais.
- Beques per fer activitats educatives inclusives en període de vacances d'estiu.
- Pràctica i processos de creació artística i ciència entre infants i adolescents.

5.2 Vida familiar: competències parentals, suport familiar, temps en família, etc.

Proposta d'indicadors

- Grau de satisfacció dels infants i adolescents amb el temps que passen amb els amics.
- Grau de satisfacció dels infants i adolescents amb el temps que passen en família.
- Grau d'acord amb: amb la família xerro, m'ho passo bé i juguem junts.
- Grau d'acord amb: puc comptar amb la família perquè m'ajudi amb els deures escolars.

Possibles fonts

- Enquesta d'hàbits de salut a alumnes de quart d'ESO. Diputació de Barcelona i enquesta municipal pròpia.
- Enquesta d'hàbits de salut a alumnes de quart d'ESO. Diputació de Barcelona i enquesta municipal pròpia.
- Enquesta municipal pròpia.
- Enquesta municipal pròpia.

Formulació de reptes

- Reforçar espais de confiança i les xarxes comunitàries i de suport entre famílies en l'àmbit de les cures, amb especial atenció a les famílies monoparentals.

Exemples d'actuacions

- Facilitar comunitats de cura de la petita infància.
- Crear un servei de canguratge per a famílies amb poca xarxa.
- Acompanyament a famílies monoparentals.
- Promoure activitats de temps en família al municipi.

5.3 Cultura, joc, descans i temps propis

Proposta d'indicadors

- Grau de satisfacció amb activitats d'oci i trobada amb amics.
- Hores amb pantalles al dia.
- Grau de satisfacció dels infants i adolescents amb el seu temps lliure (quantitat).
- Grau de satisfacció dels infants i adolescents amb el seu temps lliure (ús).
- Freqüència amb la qual els infants i adolescents dediquen temps a jugar a l'aire lliure.

Possibles fonts

- Enquesta d'hàbits de salut a alumnes de quart d'ESO. Diputació de Barcelona i enquesta municipal pròpia.
- Enquesta d'hàbits de salut a alumnes de quart d'ESO. Diputació de Barcelona i enquesta municipal pròpia.
- Enquesta municipal pròpia.
- Enquesta municipal pròpia.
- Enquesta municipal pròpia.

Formulació de reptes

- Més i millors oportunitats de joc a l'aire lliure millorant tant la qualitat com la diversitat i l'accessibilitat de les àrees de joc i altres espais urbans.

Exemples d'actuacions

- Foment de la infraestructura lúdica per millorar i diversificar les àrees de joc.
- Transformació dels patis escolars perquè siguin més naturals, coeducatius i amb diversitat de joc.

Annex

OBJECTIUS CIUTATS AMIGUES DE LA INFÀNCIA

1. Cada nen, nena i adolescent és valorat, respectat i tractat justament dins de les seves comunitats.

OBJECTIUS DE DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE

2. Les veus, necessitats i prioritats de cada infant s'escolten i es tenen en compte en les normatives i polítiques públiques, en els pressupostos i en totes les decisions que els afecten.

OBJECTIUS DE DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE

3. Tots els infants tenen accés a serveis essencials de qualitat.

OBJECTIUS DE DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE

ARTICLES DE LA CONVENCIÓ SOBRE ELS DRETS DE L'INFANT

Art. 2. El principi de no-discriminació. Els estats han d'assegurar l'aplicació dels drets enunciats en la Convenció, a cada infant subjecte a la seva jurisdicció, sense cap distinció, independentment de la raça, el color, el sexe, l'idioma, la religió, l'opinió política o d'altra mena, l'origen nacional, ètnic o social, la posició econòmica, els impediments físics, el naixement o qualsevol altra condició de l'infant i adolescent o dels seus pares o representants legals.

Art. 16. Cap infant no ha de ser objecte d'ingerències arbitràries o il·legals en la seva vida privada, la seva família, el seu domicili o la seva correspondència ni d'atacs il·legals a la seva honra i a la seva reputació.

Art. 23. Els estats han de garantir que els infants i adolescents amb alguna discapacitat gaudeixin d'una vida plena i decent en condicions que assegurin la seva dignitat, els permetin arribar a bastar-se a si mateixos i facilitin la seva participació activa en la comunitat.

Art. 30. Dret dels infants que pertanyen a minories o a poblacions indígenes a tenir la seva pròpia vida cultural, practicar la seva pròpia religió i emprar el seu propi idioma.

Art. 12. L'infant té dret a expressar la seva opinió i que aquesta sigui tinguda en compte en els assumptes que l'afecten.

Art. 13. Tot infant té dret a buscar, rebre i difondre informacions i idees de tota mena, sempre que això no vagi en detriment del dret d'altres.

Art. 14. L'infant té dret a la llibertat de pensament, de consciència i de religió.

Art. 15. Els estats part reconeixen els drets de l'infant a la llibertat d'associació i de celebrar reunions pacífiques.

Art. 17. Tot infant té dret a accedir a la informació procedent de fonts nacionals i internacionals.

Art. 42. Els estats part es comprometen a donar a conèixer àmpliament els principis i les disposicions de la Convenció per mitjans eficaços i apropiats, tant als adults com als infants.

Art. 18. La criança dels infants i adolescents és responsabilitat primordial de pares i mares, i és deure de l'Estat oferir l'assistència necessària per a l'acompliment de les seves funcions.

Art. 24. Els infants i adolescents tenen dret a tenir accés a serveis mèdics i de rehabilitació.

Art. 25. L'infant que ha estat internat en un establiment per les autoritats competents amb finalitats d'atenció, protecció o tractament de la seva salut física o mental té dret a un examen periòdic del tractament al qual estigui sotmès i de totes les altres circumstàncies pròpies del seu internament.

Art. 26. Els infants i adolescents tenen dret a beneficiar-se de la seguretat social, fins i tot de l'assegurança social. Aquestes prestacions haurien de concedir-se quan correspongui, tenint en compte els recursos i la situació de l'infant, i de les persones que siguin responsables del seu manteniment.

Art. 27. Els infants i adolescents tenen dret a un nivell de vida adequat. En aquest sentit, els estats han d'adoptar les mesures apropiades per donar suport a mares, pares i tutors a fer efectiu aquest dret, proporcionant assistència material i programes de suport, particularment en referència a la nutrició, el vestuari i l'habitatge.

Art. 28. Els infants i adolescents tenen dret a l'educació. En aquest sentit, els estats, entre d'altres, han de: a) implantar l'ensenyament primari obligatori i gratuït per a tothom; b) fomentar el desenvolupament de l'ensenyament secundari, inclòs l'ensenyament general i professional.

Art. 39. Els estats han d'adoptar les mesures apropiades per promoure la recuperació física i psicològica i la reintegració social de tot infant i adolescent víctima de qualsevol forma d'abandó, explotació o abús, tortura o altres formes de tractes o penes cruels, inhumans o degradants.

4. Tots els infants viuen en entorns segurs i nets.

OBJECTIUS DE DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE

Art. 24. Els infants i adolescents tenen dret a gaudir del més alt nivell possible de salut. Per assolir-lo, els estats hauran de tenir en compte, entre d'altres, els riscos de contaminació del medi ambient.

Art. 19. Els estats part han d'adoptar totes les mesures legislatives, administratives, socials i educatives apropiades per protegir l'infant contra tota forma de perjudici o abús físic o mental, descuit o tracte negligent, maltractaments o explotació, inclòs l'abús sexual, mentre l'infant estigui sota la custòdia dels pares, d'un representant legal o de qualsevol altra persona que el tingui al seu càrrec.

Art. 34. L'infant té dret a estar protegit contra totes les formes d'explotació i abús sexuals.

Art. 35. Els estats part han de prendre totes les mesures de caràcter nacional, bilateral i multilateral que siguin necessàries per impedir el segrest, la venda o el tràfic d'infants per a qualsevol finalitat o en qualsevol forma.

5. Tots els infants tenen l'oportunitat de gaudir de la vida familiar, el joc i l'oci.

OBJECTIUS DE DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE

Art. 8. Els estats part es comprometen a respectar el dret de l'infant a preservar la seva identitat, inclosos la nacionalitat, el nom i les relacions familiars, de conformitat amb la llei sense ingerències il·lícites.

Art. 9. És un dret de l'infant viure amb el seu pare i la seva mare, excepte en els casos que la separació sigui necessària per a l'interès superior de l'infant mateix.

Art. 18. És responsabilitat primordial de pares i mares la cria dels infants i adolescents i és deure de l'Estat oferir l'assistència necessària per a l'acompliment de les seves funcions.

Art. 31. Els infants i adolescents tenen dret al descans, a l'esbarjo, al joc i a activitats recreatives pròpies de la seva edat i a participar lliurement en la vida cultural i en les arts.

Bibliografia

- AJUNTAMENT DE BARCELONA (2018). *Impulsem la participació dels infants en els serveis i projectes municipals*. Departament de Promoció de la Infància.
- AJUNTAMENT DE BARCELONA (2020). *La governança de l'emergència complexa: la covid-19*.
- AJUNTAMENT DE BARCELONA (2021). *Pla d'infància 2021-2030. Reptes i actuacions per millorar les vides i els drets de la infància i l'adolescència a Barcelona*. Departament de Promoció de la Infància i Institut infància i adolescència de Barcelona.
- BRUGUÉ, Q.; CANAL, R.; PAYÀ, P. (2015). *¿Inteligencia administrativa para abordar «problemas malditos»? El caso de las comisiones interdepartamentales*. Gestión y Política Pública.
- BUENO, D. (2020). *L'art de persistir: Un viatge a les profunditats del cervell per aprendre a gestionar el canvi i la incertesa*. Ara llibres. Barcelona.
- COMISSIÓ EUROPEA (2013). *Invertir en la infància: trencar el cicle dels desavantatges*. Recomanació de la Comissió.
- COMITÈ DELS DRETS DE L'INFANT (2003). *Observación general nº 5 (2003). Medidas generales de aplicación de la Convención sobre los Derechos del Niño (artículos 4 y 42 y párrafo 6 del artículo 44)*.
- DEL MORAL-ESPÍN, L.; PÉREZ GARCÍA, A.; GÁLVEZ MUÑOZ, L. (2017). «Una buena vida. Definiendo las capacidades relevantes para el bienestar desde las voces de niñas y niños». *Sociedad e Infancias*. Núm. 1: 203-237.
- DIPUTACIÓ DE BARCELONA (2002). *Eines per a la participació ciutadana. Bases, mètodes i tècniques*.
- DIPUTACIÓ DE BARCELONA (2018). *Eines de participació ciutadana. Metodologies i tècniques per a l'acompanyament de processos participatius*.
- DIPUTACIÓ DE BARCELONA (2020). *Marc conceptual i línies estratègiques de l'Àrea d'Igualtat i Sostenibilitat Social de la Diputació de Barcelona*.
- DIPUTACIÓ DE BARCELONA (2021). *Eines digitals per a la participació ciutadana*.
- FANTOVA, F.; MANENT, A. (2021). *Governança participativa per a la innovació social*. Blog Llei d'Engel.
- FUNES, J. (coord.) (2016). *Projecte Reflexions: La pobresa amb ulls d'infant*. Blog a *El Diari de l'Educació*. Projecte del Palau Macaya de l'Obra Social "la Caixa" i Caixa Proinfància. Barcelona 2015-2016.
- GAITÁN, L. (2006a). *La nueva sociología de la infancia. Aportaciones de una mirada distinta*. *Política y Sociedad*. Vol. 43, núm. 1: 81-103.
- GAITÁN, L. (2006b). *El bienestar social de la infancia y los derechos de los niños*. *Política y Sociedad*. Vol. 43, núm. 1: 63-80.
- GAITÁN, L. (2018). *Los derechos humanos de los niños: ciudadanía más allá de las «3Ps»*. *Sociedad e Infancias*. Núm. 2: 17-37. Universidad Complutense de Madrid.

- GENERALITAT DE CATALUNYA (2013). *Decret 250/2013, de 12 de novembre, de la Taula Nacional i les taules territorials i locals d'infància.*
- GOBIERNO DE ESPAÑA (2020). *La transmisión intergeneracional de la desigualdad en España.* Alto Comisionado contra la pobreza infantil.
- GOBIERNO DE ESPAÑA (2022). *Plan de Acción Estatal para la Implementación de la Garantía Infantil Europea (2022-2030).* Alto Comisionado contra la pobreza infantil.
- HECKMAN, J. (2012). *Invest in early childhood development: Reduce deficits, strengthen the economy.*
- INSTITUT INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA DE BARCELONA (2020). *Eina de cocreació d'espais lúdics amb infants i adolescents.*
- IVÀLUA (2020). *Eina pràctica. Com puc construir indicadors per a una avaluació?*
- JEFATURA DEL ESTADO (2021). *Ley Orgánica 8/2021, de 4 de junio, de protección integral a la infancia y la adolescencia frente a la violencia.*
- MARTÍNEZ-CELORRIO, X.; MARÍN-SALDO, A.; TRUÑO, M.; PINEDA, L. (2018). *Les condicions de vida de les famílies amb infants i adolescents ateses pels serveis socials de Barcelona amb problemàtiques d'extrema complexitat. Un retrat a partir de l'Enquesta de Condiicions de Vida de les Persones Usuàries dels Centres de Serveis Socials de 2016.* Institut infància i adolescència de Barcelona i Ajuntament de Barcelona.
- MAYORDOMO, E. (2021). *La infància o la governança complexa.* Observatori La gestió importa.
- NOVELLA, A.; MATEOS, T.; CRESPO, F.; LÓPEZ, A. (2021). «Escenarios de participación de la infancia. Oportunidades para la coproducción en los municipios». *Pedagogía social, revista interuniversitaria*, núm. 38, pàg. 61-76.
- OCDE (2022). *Evolving Family Models in Spain. A new national framework for improved support and protection for families.*
- PARLAMENT DE CATALUNYA (2010). *Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.*
- SÍNDIC DE GREUGES DE CATALUNYA (2021). *Informe sobre els drets dels infants i adolescents. Desembre 2021.*
- STINUS, E.; PINEDA, L. (2022). *El nou Pla d'Infància de Barcelona 2021-2030: connexió entre coneixement i acció a partir del diàleg i l'intercanvi.* Anuari metropolità de Barcelona 2021.
- SUBIRATS, J.; DEL PINO, E. (coord.) (2021). *Las administraciones ante los riesgos sociales y globales.* Instituto Nacional de Administración Pública.
- TOPP, L.; MAIR, D. (2018). *Knowledge Management for Policy: a new collective skillset.* Joint Research Centre - European Commission. European Public Mosaic 4 - Escola d'Administració Pública de Catalunya.
- UNICEF Comitè Catalunya. *Convenció sobre els Drets de l'Infant.* Aprovada per l'Assemblea General de les Nacions Unides en la seva resolució 44/25, de 20 de novembre de 1989. Entrada en vigor el 2 de setembre de 1990.
- UNICEF Comitè Catalunya (2018). *No val a badar. L'Agenda 2030 en clau d'infància a Catalunya.*
- UNICEF Espanya (2014). *Vulnerabilidad y Exclusión en la Infancia.*
- UNICEF (2018). *Manual de UNICEF para las Comunidades y Ciudades Amigas de la Infancia.* Iniciativa Ciutats Amigues de la Infància.

- UNICEF Espanya (2020a). *Cuadernos para la acción local. Claves para fomentar la participación infantil y adolescente.*
- UNICEF Espanya (2020b). *Cuadernos para la acción local: Propuestas para una planificación urbana sostenible y responsable con la infancia.*
- UNICEF Espanya (2021a). *Identificación y cuantificación de la inversión orientada a infancia. Guía de trabajo para las administraciones locales.*
- UNICEF Espanya (2021b). *Organización política y territorial de España: Claves para entender su funcionamiento.*
- UNICEF Espanya (2021c). *Recomendaciones para la Implementación de la Garantía Infantil Europea en España desde el Ámbito Local.*
- UNICEF Espanya (2022a). *Reconeixement Ciutats Amigues de la Infància.* Iniciativa Ciutats Amigues de la Infància.
- UNICEF Espanya (2022b). *Indicadores, concepto y utilidad en las políticas locales de infancia y adolescencia.*
- UNITED NATIONS (2012). *Human Rights Indicators. A Guide to Measurement and Implementation.* Office of the High Commissioner of Human Rights (OHCHR).
- WINTERSBERGER, H. (2006). «Infancia y ciudadanía. El orden generacional del Estado del Bienestar». *Política y Sociedad.* Vol. 43, núm. 1: 9-26.

**Diputació
Barcelona**

Àrea de Sostenibilitat Social,
Cicle de Vida i Comunitat

Servei de Convivència, Diversitat i Cicle de Vida

Diputació de Barcelona

Pg. de la Vall d'Hebron, 171

Recinte Mundet - Edifici Migjorn, 3a planta

08035 Barcelona